

โครงการออกแบบมัสยิดไม้เพื่อส่งต่อภูมิปัญญาช่างไม้พื้นถิ่นสู่คนรุ่นใหม่
บ้านห้วยกระทิง อำเภอกรงปินัง จังหวัดยะลา

WOODEN MOSQUE TO TRANSMIT LOCAL CARPENTRY WISDOM TO THE
NEXT GENERATION, HUAI KRATHING , KRONG PINANG , YALA

อาฟิก แฮะ
AFIK HAEH

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF BACHELOR OF ARCHITECTURE
PRINCE OF SONGKHLA UNIVERSITY

2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

โครงการออกแบบมัสยิดไม้เพื่อส่งต่อภูมิปัญญาช่างไม้พื้นถิ่นสู่คนรุ่นใหม่
บ้านห้วยกระทิง อำเภอกรงปินัง จังหวัดยะลา

THE WOODEN MOSQUE TO TRANSMIT LOCAL CARPENTRY WISDOM TO
THE NEXT GENERATION, HUAI KRATHING , KRONG PINANG , YALA

อาฟีก แฮะ

AFIK HAEH

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF BACHELOR OF ARCHITECTURE
PRINCE OF SONGKHLA UNIVERSITY

2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

โครงการออกแบบมัธยคติไม้เพื่อส่งต่อภูมิปัญญาช่างไม้พื้นถิ่นสู่คนรุ่นใหม่

บ้านห้วยกระทิง อำเภอกรงปินัง จังหวัดยะลา

THE WOODEN MOSQUE TO TRANSMIT LOCAL CARPENTRY WISDOM TO
THE NEXT GENERATION, HUI KRATHING VILLAGE , KRONG PINANG , YALA
PROVICE

นายอาฟีก แสะ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ.....

(อาจารย์วิสุทธิ์ นุชนาปี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กวิน ว่องวิทย์การ

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญชัย กาแก้ว

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรกัญญา ง่วนสนสกุล

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

อาจารย์ อุดุลย์ แก้วดี

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อัญรินทร์ บวรอารยะศิลป์

คณะกรรมการ

อาจารย์ กรสวรรค์ชนก เขียววิชัย

คณะกรรมการ

อาจารย์ กมลพร สมคิด

คณะกรรมการ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้นักวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
ขอรับรองว่า งานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มี
ส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(อาจารย์วิสุทธิ นุชนาปี)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(นายอาฟีก แอะ)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาตรีในระดับใดมาก่อน และไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ..... **อ. ออฟก แซะ**

(นายออฟก แซะ)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ โครงการออกแบบสถาปัตยกรรมมัสยิดไม้เพื่อส่งต่อภูมิปัญญาช่างพื้นถิ่นสู่คนรุ่นใหม่
บ้านห้วยกระทิง อำเภอกองปัง จังหวัดยะลา

ผู้เขียน นายอาฟิ กะ
สาขาวิชา สถาปัตยกรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2568

บทคัดย่อ

ไม้ คือ วัสดุที่ใช้ในการประกอบสร้างบ้านเรือนของประเทศไทยมาตั้งแต่โบราณ ไม้ก่อเกิดเป็นวัฒนธรรมช่างไม้และภูมิปัญญาที่ส่งต่อมารุ่นสู่รุ่น แสดงถึงรากเหง้าอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนและสังคม และถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible cultural heritage) อย่างไรก็ตามการส่งต่อวัฒนธรรมเหล่านี้กันในหมู่ครอบครัว สายสกุลช่าง ดังเช่น “สล่า” ในภาคเหนือ “ช่าง” ในภาคกลาง หรือ “ตุเก” ในภาคใต้โดยเฉพาะในชุมชนมลายู ปัจจุบันมีการก่อสร้างรูปแบบใหม่ ทันสมัยรวดเร็วและแข็งแรงทำให้ผู้คนหันไปเลือกวิธีการดังกล่าว ส่งผลให้เกิดการละทิ้งมรดกที่มีคุณค่าและขาดการสืบทอดส่งผลให้องค์ความรู้ด้านช่างไม้หายไป “แล้วจะทำอย่างไรให้มรดกทางวัฒนธรรมของช่างไม้ยังคงอยู่และสืบสานต่อไปได้โดยเฉพาะในบริบทของมลายู?”

ตุเก คือ ผู้รังสรรค์วัฒนธรรมช่างไม้ท้องถิ่นที่มีคุณค่าด้านสถาปัตยกรรม เช่น มัสยิดไม้วาตีลูลูเซ็น (มัสยิด300ปี) จังหวัดนราธิวาส หรือมัสยิดไม้อาโห (มัสยิด400ปี) จังหวัดปัตตานี อย่างไรก็ตามเมื่อตุเกไม่มีผู้สืบทอดและได้รับองค์ความรู้จึงส่งผลให้มัสยิดหรือสถาปัตยกรรมไม้อื่นๆ ขาดการดูแลซ่อมอย่างถูกวิธี รวมไปถึงขาดการต่อยอดความรู้ใหม่ในการพัฒนาสถาปัตยกรรมไม้พื้นถิ่นมลายูในอนาคต ในประจวบนี้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านช่างไม้ผ่านสถาปัตยกรรม ดังเช่น ศาลเจ้าอิสะ มีการก่อสร้างประกอบทุก 20 ปีให้คนรุ่นใหม่ได้มีความรู้การสร้างในรูปแบบพื้นถิ่นดั้งเดิม (ธีรพันธ์ ลีลาวรรณสุข/2019) “หากจะส่งต่อภูมิปัญญาแบบชาวบ้านญี่ปุ่นในวัฒนธรรมมลายู ควรจะมีลักษณะอย่างไร?” ชุมชนห้วยกระทิง อำเภอกองปัง จังหวัดยะลา เป็นชุมชนช่างไม้มุสลิม (แวกาจิ/2568) ที่มีการตั้งถิ่นฐาน จากการเปิดป่าโดยกลุ่มช่างไม้ชาวบ้านมีความสัมพันธ์อันแนบแน่นกับไม้ในป่าและพัฒนาการสร้างบ้านแบบตนเอง ซึ่งชุมชนนี้ยังคงหลงเหลือภูมิปัญญาดั้งเดิมด้านเทคนิคการก่อสร้างและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นโดยเฉพาะผู้มีความรู้ด้านช่างไม้ อาศัยศาสนสถานที่ทำหน้าที่รวมผู้คนเป็นเครื่องมือในการรักษาภูมิปัญญาไม้ท้องถิ่น โดยใช้การมีส่วนร่วมในการก่อสร้างมัสยิดด้วยมือของชาวชุมชน (Participation) การสร้างวัฒนธรรมนี้ไม่ได้ยึดโยงรูปแบบเดิม ทว่านำองค์ความรู้ต่อยอดเป็นสถาปัตยกรรมมัสยิดไม้ร่วมสมัยเหมาะกับคนปัจจุบันและสร้างโดยคนปัจจุบัน (ยางนาสตูดิโอ,2023) (Kere architecture,2001) (Kundoo architects,2000)

โครงการออกแบบมัสยิดไม้เพื่อส่งต่อภูมิปัญญาช่างไม้พื้นถิ่นสู่คนรุ่นใหม่ บ้านห้วยกระทิง อำเภอกองปี่นัง จังหวัดยะลา เป็นโครงการที่มีแนวคิดที่จะส่งต่อองค์ความรู้ผ่านผู้คนในชุมชน โดยอาศัยเทคนิควิธีแบบชาวบ้านในการก่อสร้างสถาปัตยกรรมมัสยิด ในโครงการใช้พื้นที่มัสยิดเดิม และต่อขยายเพิ่มพื้นที่ก่อสร้างจำนวน 4.7 ไร่จากการบริจาคที่ดินของชาวชุมชนรวมไปถึงการได้รับแหล่งทุนจากภายนอกเช่น (organisation of the Islamic Cooperation) (dubai Charity Association) (wamy) โครงการประกอบด้วยมัสยิดไม้ทำมื่อรองรับการละหมาด พื้นที่ลานกิจกรรม พิเศษและรองรับการละหมาดในวันสำคัญ โครงการวางแผนในการรื้อมัสยิดหลังเดิม โดยการเริ่มปลูกไม้หลุมพอ46ต้นและไม้ตะเคียน26ต้น เมื่อครบ20-40ปี จะมีการโค่นไม้และรื้อถอนมัสยิดหลังเดิม และนำมาปูพื้นเป็นฐานรากของมัสยิดไม้ตะเคียนจะถูกทำเป็นโครงสร้าง และไม้หลุมพอจะถูกแปรรูปเป็นพื้น ฝ้า ของมัสยิด มัสยิดทำมื่อเป็นแนวหลักคิดในการก่อรูปด้วยวิธีและเทคนิคแบบท้องถิ่นที่มีความง่ายและตรงไปตรงมา ถอดประกอบได้เป็นชิ้นส่วนขนาดเล็ก ที่ชาวบ้านร่วมกันโค่น แปรรูป และ ลาย และประกอบมัสยิดจะถูกออกแบบให้เป็นพื้นที่เพื่อทุกคนและทุกช่วงวัย มีอาคารประกอบเป็น เป็นอาคารเรียนรู้วัฒนธรรมอิสลาม ช่างไม้และห้องน้ำและที่อาบน้ำละหมาด ผลลัพธ์ คือ คู่มือ ประกอบมัสยิดที่สามารถส่งต่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมให้ผู้คนได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมช่าง ไม้แบบตุเก สถาปัตยกรรมถือเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ที่ผู้คนสามารถเรียนรู้ได้ยั่งยืน

THESIS TITLE THE WOODEN MOSQUE TO TRANSMIT LOCAL CARPENTRY WISDOM TO
THE NEXT GENERATION, HUAI KRATHING , KRONG PINANG , YALA

AUTHOR AFIK HAEH

MAJOR ARCHITECTURE

YEAR 2025

ABSTRACT

Wood has been used as a primary material for building houses in Thailand since ancient times. It has given rise to a culture of craftsmanship and accumulated wisdom that has been passed down from generation to generation, reflecting the cultural identity and roots of communities and society. This body of knowledge is considered an Intangible Cultural Heritage. Traditionally, such knowledge has been transmitted within families or lineages of craftsmen, known by different names in each region—for example, “Sala” in the North, “Chang” in the Central region, and “Tuke” in the South, particularly within Malay communities. However, with the emergence of modern construction methods that are faster, stronger, and more convenient, people have increasingly turned away from traditional practices. As a result, valuable cultural heritage is being abandoned, and the continuity of woodworking knowledge is diminishing. This raises the question: how can this cultural heritage of craftsmanship be preserved and sustained, particularly within the Malay context?

“Tuke” refers to local master craftsmen who create valuable architectural works, such as Wadi Al-Hussein Wooden Mosque (the 300-year-old mosque) in Narathiwat and Aho Wooden Mosque (the 400-year-old mosque) in Pattani. However, as there are fewer successors to inherit and continue this knowledge, these mosques and other wooden architectures often lack proper maintenance and restoration, as well as opportunities for further development. In Japan, knowledge of traditional carpentry is transmitted through architecture itself—for example, Ise Shrine is reconstructed every 20 years, allowing new generations to learn traditional construction techniques (Teerapun Leelawanasuk, 2019). This leads to the question: how can a similar model of knowledge transmission be adapted within the Malay cultural context? Ban Huai Krathing, located in Krong Pinang District, Yala Province, is

a Muslim woodworking community (Waekaji, 2025) that originated from forest-clearing settlements established by local craftsmen. The community has a strong relationship with forest resources and has developed its own construction traditions. It still retains traditional knowledge in construction techniques and vernacular architecture, particularly among skilled woodworkers. This project proposes to use a mosque as a tool to gather people and sustain local woodworking knowledge through participatory construction. Rather than strictly preserving traditional forms, the project adapts and extends existing knowledge into a contemporary wooden mosque suitable for present-day users and built by the present generation (Yangnar Studio, 2023; Kéré Architecture, 2001; Kundoo Architects, 2000).

The project, “Wooden Mosque Design for Transferring Local Malay Carpentry Knowledge to the New Generation,” located in Ban Huai Krathing, Krong Pinang District, Yala Province, aims to transmit knowledge through community participation, using vernacular construction techniques in the making of the mosque. The project utilizes the existing mosque site and expands it to approximately 4.7 rai, with land donated by the community and financial support from external organizations such as the Organisation of Islamic Cooperation (OIC), Dubai Charity Association, and WAMY. The project consists of a handcrafted wooden mosque for daily prayers, an activity courtyard for special events and Friday prayers, as well as supporting facilities.

In the long term, the project plans for the gradual replacement of the existing mosque by planting 46 Lumpho trees and 26 Takian trees. After 20–40 years, these trees will be harvested, and the existing mosque will be dismantled. The harvested wood will be reused in the new construction: Takian wood will serve as the primary structural system, while Lumpho wood will be processed into floor and ceiling elements. The design emphasizes simple and straightforward vernacular construction techniques, with a modular system that can be disassembled into small components. This allows community members to participate in every stage—from cutting trees and processing materials to carving details and assembling the structure. The mosque is designed as an inclusive space for all ages and functions, including religious activities, cultural learning spaces for Islamic studies and carpentry, as well as service areas such as restrooms and ablution facilities. The outcome of the project is a

construction manual for the mosque, which serves as a transferable cultural heritage, enabling people to study and learn traditional “Tuke” carpentry. In this way, architecture becomes a tool for sustainable learning and cultural continuity.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์โครงการออกแบบสถาปัตยกรรมมัธยมศึกษาศาสตร์ เพื่อส่งต่อภูมิปัญญาช่างพื้นถิ่นสู่คนรุ่นใหม่ บ้านห้วยกระทิง จังหวัดยะลา สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความอนุเคราะห์การช่วยเหลือ และคำแนะนำจากอาจารย์ และต้องขอขอบคุณ อาจารย์วิสุทธิ นุชนาบี ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำที่มีคุณค่า และให้การสนับสนุนในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมไปถึงคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่มีค่า เพื่อปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยที่ให้การสนับสนุนในการศึกษาและการพัฒนาโครงการนี้ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการทำให้โครงการนี้เกิดขึ้นและสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอขอบคุณ แวกาจิ เจและ ที่ได้ข้อมูลช่างไม้ อีหมามมีสยิด300ปี ตะโละมาเนาะ อาแบแเว เจ้าหน้าที่ดูแลมัสยิดอาโห ยะหริง และอิลญาซเพื่อนมัธยม ที่ได้ช่วยเหลือในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลและให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างดียิ่ง

ขอแสดงความขอบคุณอย่างยิ่งต่อคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2568 อันเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการดำเนินการวิจัยให้เป็นไปอย่างราบรื่น

สุดท้ายนี้ ผู้จัดทำต้องขอขอบคุณ ครอบครัว เพื่อน สมาชิกกลุ่มรวมธรรมและยานาสตุติโอ ที่ได้ให้การสนับสนุนต่อขวัญและกำลังใจการศึกษาในวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จ ซึ่งประโยชน์ของผลงานวิทยานิพนธ์ โครงการออกแบบสถาปัตยกรรมมัธยมศึกษาศาสตร์ เพื่อส่งต่อภูมิปัญญาช่างพื้นถิ่นสู่คนรุ่นใหม่ บ้านห้วยกระทิง จังหวัดยะลา เล่มนี้ ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ต่อไป

ด้วยความเคารพอย่างสูงและขอบคุณยิ่ง

(นายอาฟีก แฮะ)

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	๗
บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของโครงการ.....	
ประเด็นคำถามของโครงการ.....	
สมมติฐานของโครงการ.....	2
วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	2
ขอบเขตการศึกษาของโครงการ.....	2
ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	2
กระบวนการ ขั้นตอนและวิธีการศึกษา.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	
2.1. แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	4
2.1.1. นิยามของมัস্যิด.....	4
2.1.2. พัฒนาการมัস্যิดในปัตตานี.....	4
2.1.3. หน้าที่และบทบาทของมัস্যิด.....	5
2.1.4. แนวคิดมรดกทางวัฒนธรรม.....	6
2.1.5. แนวคิดการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมเชิงช่าง.....	6
2.1.6. ตัวอย่างแนวคิดจากต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.2. กรณีศึกษางานออกแบบที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.2.1. ศาลเจ้าไอเสะ.....	7
2.2.2. Thingamajiggy Coffee Roaster.....	7
2.2.3. wall house anupama kundoo.....	8
2.2.4. Gando Primary School / Kéré Architecture.....	9

สารบัญ(ต่อ)

เนื้อหา	หน้า
2.3 กรณีศึกษาและแนวคิดเรื่องต้นไม้.....	9
2.3.1. ต้นไม้หลุมพอ.....	9
2.3.2. การตัดต้นไม้หลุมพอ.....	10
2.3.3. ต้นไม้ตะเคียน.....	10
2.3.4. การตัดต้นไม้ตะเคียน.....	11
2.3.5. สูตรการคำนวณการรับน้ำหนักต้นไม้.....	12
2.3.6. สรุปการใช้ต้นไม้ทั้งหมด.....	13
2.4 กรณีศึกษาเครื่องมือสมัยโบราณ.....	13
2.4.1. เครื่องมือช่างไม้โบราณ.....	14
บทที่ 3 การวิเคราะห์เพื่อการออกแบบ	
3.1. การวิเคราะห์เจ้าของโครงการ.....	15
3.2. การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ.....	15
3.2.1. การกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ.....	16
3.2.2. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	16
3.2.3. ข้อกำหนด.....	17
3.2.4. นโยบายการสนับสนุนจากรัฐที่เกี่ยวข้องกับโครงการ.....	18
3.3 การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ.....	19
3.4. การกำหนดเกณฑ์ที่ตั้งอันพึงประสงค์.....	19
3.4.1. การวิเคราะห์ผังเมืองที่ตั้งโครงการ.....	20
3.4.2. การวิเคราะห์สีผังเมืองที่ตั้งโครงการ.....	21
3.4.3. วิเคราะห์บริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง.....	22
3.5 การวิเคราะห์ผู้ใช้งาน.....	27
3.5.1. การวิเคราะห์กลุ่มผู้ใช้งาน.....	27
3.6. การวิเคราะห์เพื่อการจัดกลุ่มประโยชน์ใช้สอย.....	28
3.6.1. ส่วนพื้นที่ละหมาด (Prayer area).....	28
3.6.2. ส่วนพื้นที่เตรียมและเรียนรู้งานไม้ (Wood preparation and learning area).....	28
3.6.3. ส่วนพื้นที่เรียนศาสนา (Religious learning area).....	29
3.6.4. ส่วนพื้นที่ทำอาหาร (Cooking area).....	29
3.6.5. ส่วนพื้นที่จอดรถ (Parking area).....	29

สารบัญ(ต่อ)

เนื้อหา	หน้า
3.7. การวิเคราะห์ความต้องการขนาดพื้นที่ใช้สอย.....	30
3.8. การวิเคราะห์เส้นทางสัญจร.....	33
3.9. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของโครงการทั้งหมด.....	34
3.10. ภาพลักษณ์โครงการ.....	35
บทที่ 4 แนวความคิดการออกแบบ	
4.1. กระบวนการทางความคิดในการออกแบบ.....	36
4.2. การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ.....	38
4.2.1. แนวความคิดในการออกแบบในการวางผังโครงการ.....	38
4.2.2. แนวความคิดในการออกแบบในการวางผังต้นไม้.....	40
4.2.3. แนวความคิดในการออกแบบช่องแสงของอาคาร.....	41
4.2.4. ขั้นตอนการก่อสร้าง.....	42
4.2.5. ขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด.....	44
4.2.6. ขั้นตอนการประกอบระบบเฟรมการก่อสร้างมัสยิด.....	46
4.2.7. ขั้นตอนการประกอบระบบเฟรมของอาคารรองรับ.....	48
4.2.8. ขั้นตอนการก่อสร้างและการวางแผนงาน.....	50
4.2.9. การพัฒนาของการออกแบบ.....	51
บทที่ 5 ผลงานการออกแบบ	
5.1. ผังบริเวณ.....	53
5.2. ผังพื้น.....	54
5.3. แบบขยายผังพื้นมัสยิดมัสยิด.....	55
5.4. รูปตัด.....	56
5.5. รูปตัด.....	57
5.6. รูปด้าน.....	58
5.7. รูปด้าน.....	59
5.8. ทศนียภาพ.....	60
5.9. ผังพื้นอาคารช้อปปิ้งสมัยใหม่.....	63
5.10. ผังพื้นอาคารช้อปปิ้งสมัยโบราณ.....	64
5.11. ผังพื้นอาคารเรียนศาสนา.....	65
5.12. ผังพื้นอาคารห้องน้ำ.....	66

สารบัญ(ต่อ)

เนื้อหา	หน้า
5.13. ทศนิยมภาพ.....	67
บทที่ 6 บทสรุปและเสนอแนะ	
6.1. บทสรุปและเสนอแนะ.....	72
บรรณานุกรม.....	๗
ภาคผนวก.....	๘
ประวัติผู้เขียน.....	๘

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1.1 แสดงภาพขั้นตอนการศึกษา.....	3
ภาพที่ 2.1 แสดงภาพหน้าที่มีสยิด.....	5
ภาพที่ 2.2 แสดงภาพหน้าที่มีสยิด.....	5
ภาพที่ 2.3 แสดงภาพกรณีศึกษาศาลเจ้าอิเสะ.....	13
ภาพที่ 2.4 แสดงภาพกรณีศึกษา Thingamajiggy Coffee Roaster.....	14
ภาพที่ 2.5 แสดงภาพกรณีศึกษา wall house anupama kundoo.....	14
ภาพที่ 2.6 แสดงภาพกรณีศึกษา Gando Primary School.....	15
ภาพที่ 2.7 แสดงภาพกรณีศึกษาด้านไม้หลุมพ้อ.....	16
ภาพที่ 2.8 แสดงภาพกรณีศึกษาด้านไม้ตะเคียน.....	19
ภาพที่ 2.9 แสดงภาพหน้าที่มีสยิด.....	12
ภาพที่ 2.10 แสดงภาพการรับน้ำหนักต้นไม้.....	13
ภาพที่ 2.11 แสดงภาพกรณีศึกษาเครื่องมือช่างไม้โบราณ.....	14
ภาพที่ 3.1 แสดงภาพนโยบายในการสนับสนุน.....	15
ภาพที่ 3.2 แสดงภาพนโยบายในการสนับสนุน.....	16
ภาพที่ 3.3 แสดงภาพการวิเคราะห์พื้นที่ตั้ง.....	19
ภาพที่ 3.4 แสดงภาพการวิเคราะห์พื้นที่ตั้ง.....	20
ภาพที่ 3.5 แสดงภาพการวิเคราะห์พื้นที่ตั้ง.....	21
ภาพที่ 3.6 วิเคราะห์บริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง.....	22
ภาพที่ 3.7 วิเคราะห์บริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง.....	22
ภาพที่ 3.8 แสดงภาพพื้นที่ตั้งโครงการ.....	23
ภาพที่ 3.9 แสดงภาพการวิเคราะห์พื้นที่ตั้ง.....	24
ภาพที่ 3.10 แสดงภาพการวิเคราะห์พื้นที่ตั้ง.....	24
ภาพที่ 3.11 แสดงภาพการวิเคราะห์พื้นที่ตั้ง.....	25
ภาพที่ 3.12 แสดงภาพการวิเคราะห์พื้นที่ตั้ง.....	25
ภาพที่ 3.14 แสดงภาพการวิเคราะห์พื้นที่ตั้ง.....	26
ภาพที่ 3.14 แสดงภาพการวิเคราะห์พื้นที่ตั้ง.....	26
ภาพที่ 3.15 แสดงภาพการวิเคราะห์ผู้ใช้งาน.....	27
ภาพที่ 3.16 แสดงภาพเส้นทางสัญจร.....	33
ภาพที่ 3.17 แสดงภาพความสัมพันธ์ของทั้งหมด.....	34

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 3.18 แสดงภาพความสัมพันธ์ของทั้งหมด.....	35
ภาพที่ 4.1 แสดงภาพความคิดในเลือกใช้วัสดุและการมีส่วนร่วมของชุมชน.....	38
ภาพที่ 4.2 แสดงภาพการวางผังโครงการ.....	37
ภาพที่ 4.2 แสดงภาพกระบวนการทางความคิดในการออกแบบ.....	37
ภาพที่ 4.3 แสดงภาพการวางผังโครงการ.....	39
ภาพที่ 4.4 แสดงภาพการวางผังต้นไม้.....	40
ภาพที่ 4.5 แสดงภาพการออกแบบช่องแสง.....	41
ภาพที่ 4.6 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด.....	42
ภาพที่ 4.7 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด.....	42
ภาพที่ 4.8 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด.....	43
ภาพที่ 4.9 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด.....	43
ภาพที่ 4.10 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด.....	44
ภาพที่ 4.11 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด.....	44
ภาพที่ 4.12 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด.....	45
ภาพที่ 4.13 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด.....	46
ภาพที่ 4.14 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด.....	46
ภาพที่ 4.15 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด.....	47
ภาพที่ 4.16 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด.....	47
ภาพที่ 4.17 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด.....	48
ภาพที่ 4.18 แสดงแนวคิดในการออกแบบแบบที่ 1.....	51
ภาพที่ 4.19 แสดงภาพโมเดลแบบร่าง.....	51
ภาพที่ 5.1 แสดงภาพการวางผังต้นไม้.....	52
ภาพที่ 5.2 แสดงผังบริเวณ.....	53
ภาพที่ 5.3 แสดงผังพื้น.....	54
ภาพที่ 5.4 แสดงภาพแบบขยายผังพื้นมัสยิด.....	55
ภาพที่ 5.5 แสดงรูปตัดตามแนวยาว.....	56
ภาพที่ 5.6 แสดงรูปตัดตามแนวขวาง.....	57
ภาพที่ 5.7 แสดงภาพรูปด้าน 1-2.....	58

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 5.8 แสดงภาพทัศนียภาพด้านทางเข้าหญิง.....	60
ภาพที่ 5.9 แสดงภาพทัศนียภาพทางเข้าหญิง.....	60
ภาพที่ 5.10 แสดงภาพทัศนียภาพโถงละหมาดชาย.....	61
ภาพที่ 5.11 แสดงภาพทัศนียภาพโถงละหมาดหญิง.....	61
ภาพที่ 5.12 แสดงภาพทัศนียภาพใต้ถุนมัสยิด.....	62
ภาพที่ 5.13 แสดงภาพทัศนียภาพทางเข้าหญิง.....	62
ภาพที่ 5.14 แสดงภาพรูปตัดอาคารซ็อบไม้สมัยใหม่.....	63
ภาพที่ 5.15 แสดงภาพรูปตัดอาคารซ็อบไม้สมัยใหม่.....	64
ภาพที่ 5.16 แสดงภาพรูปตัดอาคารซ็อบไม้สมัยใหม่.....	65
ภาพที่ 5.17 แสดงภาพรูปตัดอาคารซ็อบไม้สมัยใหม่.....	66
ภาพที่ 5.18 แสดงภาพทัศนียภาพที่เก็บอุปกรณ์.....	67
ภาพที่ 5.19 แสดงภาพทัศนียภาพที่เก็บอุปกรณ์.....	67
ภาพที่ 5.20 แสดงภาพรูปตัดอาคารซ็อบไม้สมัยใหม่.....	68
ภาพที่ 5.21 แสดงภาพทัศนียภาพที่เก็บอุปกรณ์.....	68
ภาพที่ 5.22 แสดงภาพทัศนียภาพหน้าอาคารเรียน.....	69
ภาพที่ 5.23 แสดงภาพทัศนียภาพภายในห้องเรียน.....	69
ภาพที่ 5.24 แสดงภาพทัศนียภาพหน้าอาคารเรียน.....	70
ภาพที่ 5.25 แสดงภาพทัศนียภาพภายในห้องเรียน.....	70
ภาพที่ 5.26 แสดงภาพ QR CODE วิดีโอโครงการ.....	71

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 3.1 ตารางแสดงพื้นที่มีสยิดโครงการ.....	30
ตารางที่ 3.2 ตารางแสดงพื้นที่ทั้งหมดของโรงเรียน.....	31
ตารางที่ 3.3 ตารางแสดงพื้นที่ทั้งหมดของcanteen.....	31
ตารางที่ 3.4 ตารางแสดงพื้นที่ทั้งหมดของชื้อปไม้.....	32
ตารางที่ 3.5 ตารางแสดงพื้นที่ใช้สอยรวม.....	32

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสม ถ่ายทอด และปรับใช้ในวิถีชีวิตของผู้คนมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะ “งานช่างไม้พื้นถิ่น” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ผ่านการเลือกใช้วัสดุ เทคนิคการก่อสร้าง และลวดลายที่แฝงความหมายทางวัฒนธรรมและศาสนา งานไม้พื้นถิ่นเหล่านี้จึงไม่เพียงมีคุณค่าทางด้านการใช้สอยและความงามเชิงศิลปะ แต่ยังเป็นร่องรอยทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น และความภาคภูมิใจของชุมชนที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคนผู้วิจัยเองมีแรงบันดาลใจจากบุคคลใกล้ชิด คือ ลุงซึ่งเป็นช่างไม้ท้องถิ่นที่ยังคงรักษา

ภูมิปัญญาพื้นถิ่นในการประกอบอาชีพความใกล้ชิดนี้ทำให้ได้ตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาช่างไม้ที่กำลังเลือนหายไปตามกาลเวลาจึงเกิดความสนใจที่จะนำองค์ความรู้นี้มาศึกษาในเชิงสถาปัตยกรรม เพื่อทั้งอนุรักษ์และต่อยอดองค์ความรู้ให้เข้ากับบริบทสมัยใหม่ โดยไม่ละทิ้งรากเหง้าและคุณค่าดั้งเดิมเมื่อพิจารณาบทบาทของมัสยิดในชุมชนมุสลิม มัสยิดมิได้ทำหน้าที่เป็นเพียงสถานที่ประกอบศาสนกิจ แต่ยังเป็นศูนย์กลางทางสังคม การศึกษา และวัฒนธรรม หากสามารถใช้มัสยิดเป็นพื้นที่กลางในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะงานช่างไม้พื้นถิ่นจากช่างฝีมือสู่คนรุ่นใหม่ ก็จะช่วยทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันเกิดการตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาที่มีและนำไปสู่การอนุรักษ์ สืบสานและพัฒนาภูมิปัญญานั้นอย่างยั่งยืน

ดังนั้น การศึกษาและพัฒนาแนวทางที่เชื่อมโยงภูมิปัญญาช่างไม้พื้นถิ่นเข้ากับบทบาทของมัสยิด จึงมีความสำคัญทั้งในด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม การเสริมสร้างบทบาทใหม่ให้มัสยิดในฐานะแหล่งผลิตคนและองค์ความรู้ ตลอดจนเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามรุ่นระหว่างช่างฝีมือ คนรุ่นใหม่ และนักศึกษาสถาปัตยกรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนทั้งในมิติศาสนา วัฒนธรรม และวิชาชีพ

1.2 ประเด็นคำถามของวิทยานิพนธ์

จะทำอย่างไรให้องค์ความรู้ช่างไม้พื้นถิ่นซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) สามารถคงอยู่และส่งต่อสู่คนรุ่นใหม่ได้อย่างยั่งยืน?

1.3 สมมติฐานของวิทยานิพนธ์

1.3.1 การใช้มัลติมีเดียเป็นพื้นที่เรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาช่างไม้พื้นถิ่น จะช่วยให้ชุมชนมีพื้นที่กลางที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนและการเรียนรู้ร่วมกันอย่างยั่งยืน

1.3.2 การจัดระบบการเรียนรู้และบันทึกองค์ความรู้จากช่างฝีมือ จะทำให้ภูมิปัญญาช่างไม้พื้นถิ่นไม่สูญหาย แต่สามารถนำกลับมาใช้และต่อยอดได้จริง

1.3.3 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและคนรุ่นใหม่ในการเรียนรู้ภูมิปัญญาพื้นถิ่น จะช่วยสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์และรากเหง้าทางวัฒนธรรม

1.4 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.4.1 เพื่อเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ได้ เรียนรู้ ผ่านการ ถ่ายทอด ความรู้จากช่างฝีมือท้องถิ่น โดยเฉพาะงานไม้พื้นถิ่นที่มีคุณค่าทั้งในด้านเทคนิคและวัฒนธรรม

1.4.2 เพื่อให้ นักศึกษาสถาปัตยกรรมและคนในชุมชนได้มีพื้นที่ในการเรียนรู้ และตระหนักถึงความสำคัญของงานพื้นถิ่น ซึ่งนำไปสู่การอนุรักษ์และสืบสานความรู้ที่น้อยอย่างยั่งยืน

1.4.3 เพื่อพัฒนามัลติมีเดียให้ทำหน้าที่มากกว่าศาสนสถาน โดยขยายบทบาทเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้การฝึกฝนและการถ่ายทอด

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

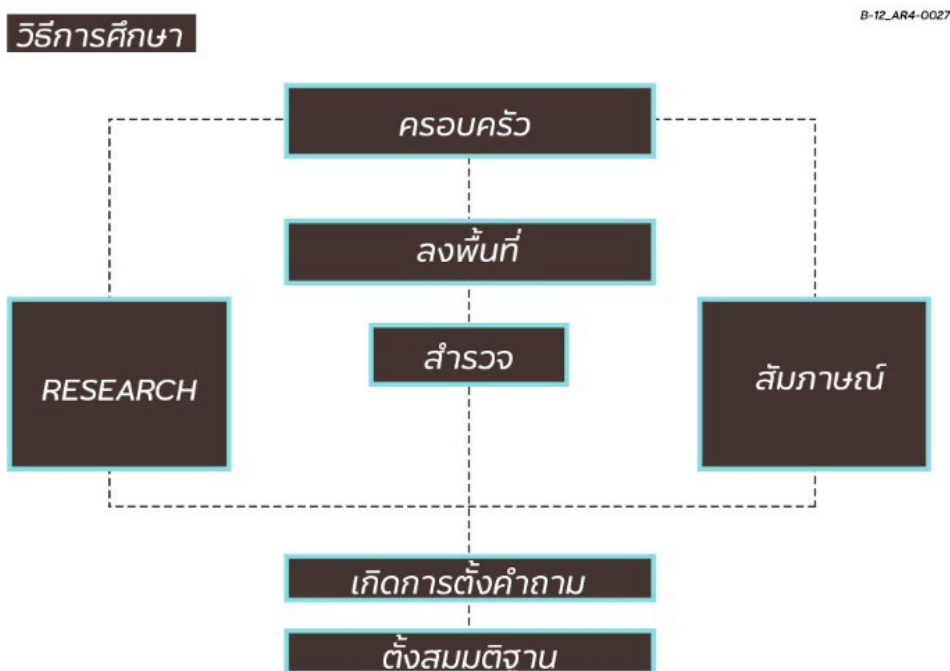
1.5.1.1 ศึกษาและวิเคราะห์องค์ความรู้ภูมิปัญญาช่างไม้พื้นถิ่นมลายู และแนวทางการประยุกต์ภูมิปัญญาสู่การออกแบบสถาปัตยกรรมมัลติมีเดียร่วมสมัย

1.5.1.2 ชุมชนรอบมัลติมีเดีย ซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษาเชิงวัฒนธรรม เพื่อทำความเข้าใจวิถีชีวิตภูมิปัญญาช่างไม้ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

1.6 กระบวนการ ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

กระบวนการศึกษาของโครงการนี้เริ่มจากความสนใจในงานช่างไม้และความต้องการสืบทอดองค์ความรู้จากคุณตาซึ่งเคยเป็นช่างไม้พื้นบ้าน โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเทคนิคและภูมิปัญญาดั้งเดิม จากนั้นลงพื้นที่ศึกษามัลติมีเดียโบราณเป็นกรณีศึกษา เพื่อวิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรมและบริบทชุมชน

จนนำไปสู่การตั้งคำถามและสมมติฐานว่า “สถาปัตยกรรมสามารถเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนได้” และพัฒนาเป็นแนวทางการออกแบบมัลติมีเดียที่ทำหน้าที่ทั้งเป็นศาสนสถานและพื้นที่เรียนรู้ภูมิปัญญาช่างไม้อย่างยั่งยืน

ภาพที่ 1.1 แสดงภาพขั้นตอนการศึกษา

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ชุมชนมีพื้นที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีศักยภาพให้มีความเป็นพื้นที่เรียนรู้ จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการถ่ายทอดความรู้ด้านงานช่างไม้พื้นถิ่น ทั้งในรูปแบบการฝึกปฏิบัติจริง การบรรยาย หรือการจัดกิจกรรมชุมชน ส่งผลให้ชาวบ้านทุกช่วงวัยสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างสะดวกและต่อเนื่อง

1.7.2 ความรู้จากรุ่นสู่รุ่นไม่สูญหาย แต่ถูกจัดเก็บและนำกลับมาใช้ได้จริงองค์ความรู้ด้านงานไม้พื้นถิ่นที่เดิมอาจกระจายหรืออยู่เพียงในความทรงจำของช่างผู้สูงวัย จะได้รับการรวบรวมบันทึก และจัดระบบอย่างเป็นขั้นตอน ทำให้สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ทั้งในด้านการศึกษากการออกแบบสถาปัตยกรรม และการฟื้นฟูอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่เกี่ยวข้องกับชุมชนได้จริง

1.7.3 เกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์และรากเหง้าทางวัฒนธรรมการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาของตนเอง จะช่วยสร้างความตระหนักรู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของรากเหง้าทางวัฒนธรรม เกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของท้องถิ่น และสามารถใช้เป็นทุนทางวัฒนธรรมในการพัฒนาชุมชนต่อไป ทั้งในเชิงสังคม การศึกษา และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีหัตถกรรมโดย Richard Sennett (2008) ในหนังสือ The Craftsman อธิบายว่า “งานฝีมือ” (Craftsmanship) คือความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับวัสดุที่พัฒนาไปพร้อมกับทักษะและประสบการณ์ ช่างไม้ไม่ได้เพียงสร้างสิ่งของ แต่สร้าง “ความเข้าใจเชิงลึก” ผ่านการลงมือทำ ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริงนี้เรียกว่า Tacit Knowledge หรือ “องค์ความรู้ที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยคำพูด” ซึ่งต้องเรียนรู้ผ่านการทำงานร่วมกันในงานไม้ไทย กระบวนการเหล่านี้ปรากฏชัดในรูปแบบของการฝึกงานช่าง เช่น การเรียนรู้วิธีเข้าเดือย ชัดผิวไม้ หรือสร้างโครงเรือน ซึ่งมักถ่ายทอดผ่านการ “ลงมือทำร่วมกัน” มากกว่าการสอนเชิงทฤษฎี

2.1.1 นิยามของมัสยิด

มัสยิด (Masjid) หมายถึงสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของศาสนาอิสลามที่มุสลิมใช้ประกอบศาสนกิจ โดยเฉพาะการละหมาด (ซอลาห์) ซึ่งเป็นศาสนกิจสำคัญที่สุดในชีวิตของผู้ศรัทธา คำว่า “มัสยิด” มาจากรากศัพท์ภาษาอาหรับ “ชะอูอะดะ” (سجد) แปลว่า “การกราบ” จึงมีความหมายโดยตรงว่า “สถานที่สำหรับการกราบต่ออัลลอฮ์” มุสลิม ใช้ในการศึกษา เผยแพร่หลักธรรม การประชุมปรึกษาหารือ และเป็นพื้นที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในสังคมอิสลาม นอกจากนี้ มัสยิดยังสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ผ่านรูปแบบการก่อสร้าง วัสดุ และภูมิปัญญาช่างที่แตกต่างกันตามแต่ละภูมิภาค

2.1.2 พัฒนาการมัสยิดในปัตตานี

ภาพที่ 2.1 แสดงภาพหน้าที่มัสยิด
ที่มา : <http://www.pattani.go.th/travel/detail/1>
(เข้าถึงเมื่อ 23 ตุลาคม 2568)

2.1.3 หน้าที่และบทบาทของมัสยิด

หน้าที่และบทบาทของมัสยิด

มศ.อ.อ. อับดุลลาห์ มุญญิด

มัสยิดในประวัติศาสตร์อิสลาม
โดยเฉพาะสมัยก่อนปีและศตวรรษที่ 1 ไม่ได้เป็นเพียงสถานที่ละหมาด แต่ทำหน้าที่เป็น ศูนย์กลางชุมชน ทั้งด้านศาสนา การศึกษา การปกครอง การประเพณี ประเพณีหรือ ศาสนกิจ พิธีกรรมต่างๆ รักษาขนานธรรมเนียมจากสงคราม วัฒนธรรมประเพณีของชุมชน รวมถึงเป็นที่มัสยิดอาราม ต่อมา มัสยิดหลายแห่งยังพัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยใหญ่ เช่น ฮัจญ์ฮ์ (ฮัจญ์ฮ์), ฮัจญ์ฮ์ (ฮัจญ์ฮ์), ฮัจญ์ฮ์ (ฮัจญ์ฮ์) (ในรัฐโก) แสดงถึงบทบาทมัสยิดที่ครอบคลุมทั้ง ศาสนา การศึกษา และการบริหารสังคม.

บทบาทของมัสยิดในปัจจุบันต่อการพัฒนาชุมชน
บทบาทของมัสยิดในปัจจุบัน พบว่ายังมีอยู่หลายประการที่สามารถทำให้มัสยิดเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนที่ดียิ่งขึ้นได้ ในที่นี้ขอกล่าวถึงบทบาทของมัสยิดที่สำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ดังนี้.

บทบาทในการป้องกันและแก้ปัญหามุขมนตรี
ปัญหาของมุขมนตรีมัสยิดอาจแบ่งเป็น 3 ประการ
1) ปัญหาของมุขมนตรี
2) ปัญหาของมุขมนตรี และอำนวยการอื่นๆ
3) ปัญหาความแตกแยก และการทะเลาะวิวาท

บทบาทในด้านสวัสดิการชุมชน
มัสยิดในปัจจุบันควรจะเป็นบทบาทในด้านสวัสดิการชุมชน โดยการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 2 กลุ่มคน คือ
1) กลุ่มคนพิการเพื่อส่งเสริมให้เข้ามัสยิด
2) กลุ่มคนชราเพื่อสวัสดิการชุมชน

บทบาทในการส่งเสริมการศึกษา
มัสยิดต้องมีส่วนในการส่งเสริมการศึกษาศาสนา ทั้ง 2 ภาค คือภาคฟิสิกส์ และภาคจิตวิญญาณ ในส่วนของภาคฟิสิกส์มีขึ้น ควรเน้นเป็นการศึกษาภาษา สันติสุข โดยเน้นไปที่ด้านการอ่านและการท่องจำ มัสยิดควรกำหนดมาตรฐานของเด็กมุสลิมในชุมชน

ภาพที่ 2.2 แสดงภาพหน้าที่มัสยิด
ที่มา : <https://www.alislam.org/articles/role-of-mosques-in-islam/>
(เข้าถึงเมื่อ 23 ตุลาคม 2568)

2.1.4 แนวคิดมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage)

มรดกทางวัฒนธรรมหมายถึงสิ่งที่ถ่ายทอดจากอดีตสู่ปัจจุบัน ทั้งที่จับต้องได้ (Tangible Heritage) เช่น สถาปัตยกรรม และที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Heritage) เช่น ภูมิปัญญาช่างไม้ ภาษา ศิลปะพื้นบ้าน และพิธีกรรมในโครงการนี้ “ภูมิปัญญาช่างไม้มลายู” ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งสะท้อนรากเหง้าทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชุมชน (UNESCO, 2003)

2.1.5 แนวคิดการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมเชิงช่าง (Crafting Architecture)

แนวคิดนี้เน้น “กระบวนการ” มากกว่า “ผลลัพธ์” โดยให้ความสำคัญกับมือของช่าง (The Hand) การลงมือทำ (Making) และการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงสอดคล้องกับผลงานของ YANGNAR STUDIO (2023) ที่ส่งเสริมการออกแบบและก่อสร้างร่วมกับชุมชน โดยช่างและคนในพื้นที่มีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างอาคารแนวคิดนี้ยังสอดคล้องกับ “Critical Regionalism” ของ Kenneth Frampton (1983) ที่เสนอให้ผสมผสานเทคนิคสมัยใหม่กับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีสำนึกทางวัฒนธรรม

2.1.6 ตัวอย่างแนวคิดจากต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

1) Ise Jingu Shrine, Japan: มีการรื้อสร้างใหม่ทุก 20 ปี เพื่อให้คนรุ่นใหม่เรียนรู้กระบวนการช่างไม้และรักษาวัฒนธรรมญี่ปุ่น (ชิรพันธ์ สีสาวรรณสุข, 2019)

2) Kere Architecture (Burkina Faso) และ Anupama Kundoo Architects (India): ใช้เทคนิคช่างพื้นถิ่นร่วมกับวัสดุธรรมชาติ สร้างงานสถาปัตยกรรมร่วมสมัยที่ชุมชนมีส่วนร่วม

2.2 กรณีศึกษางานออกแบบที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 ศาลเจ้าอิเสะ

ศาลเจ้าอิเสะ เป็นศาสนสถานสำคัญของญี่ปุ่นที่มีแนวคิดโดดเด่นในการ “รื้อและสร้างใหม่” ทุกประมาณ 20 ปี เพื่อรักษารูปแบบสถาปัตยกรรมดั้งเดิมและถ่ายทอดความรู้ช่างไม้สู่คนรุ่นใหม่ กระบวนการนี้ไม่เพียงคงสภาพอาคารให้บริสุทธิ์ตามความเชื่อทางศาสนา แต่ยังทำให้ทักษะงานช่างและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการสืบทอดอย่างต่อเนื่องผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ญี่ปุ่นก็ยังคงเป็นญี่ปุ่นจริงๆ ในเรื่องการผสมผสานของใหม่กับของเก่าให้ออกมาสั่นคลอนเงินในกระเป๋าของเราอยู่เสมอๆ เพราะในถนนโบราณสายนี้ยังคงต้องมีคาเฟ่น่ารักๆ

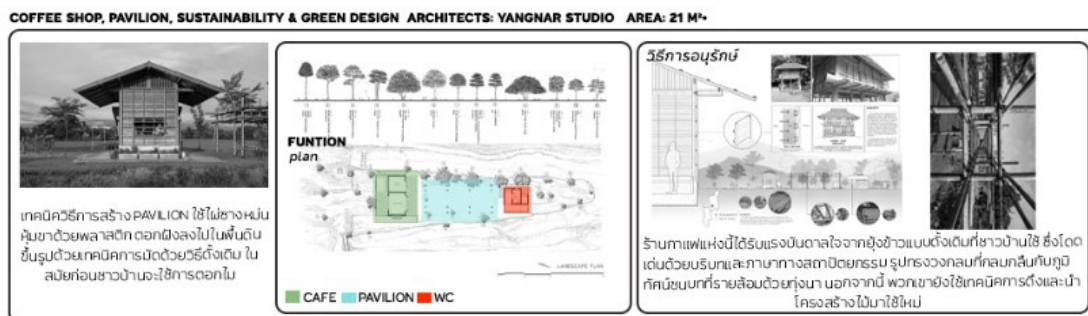
ภาพที่ 2.3 แสดงภาพกรณีศึกษาศาลเจ้าอิเสะ

ที่มา : <https://dsignsomething.com/2022/12/14/ise-jingu/>

(เข้าถึงเมื่อ 23 ตุลาคม 2568)

2.2.2 Thingamajiggy Coffee Roaster

ร้านกาแฟขนาด 3x7 ที่เกิดขึ้นตามรอยภูมิปัญญาแห่งการสร้างยุ่งซ้ำ “เรานำเอาภูมิปัญญาของหลวงข้าวหรือว่ายุ่งข้าวทางเหนือตอนบนมาปรับประยุกต์ใช้ ให้เกิดฟังก์ชันที่มันเปลี่ยนไป จากเดิมที่เป็นที่เก็บข้าวก็ปรับมาเป็นอาคารที่รองรับการใช้งานที่มันหลากหลายมากขึ้น” คุณเก่งขยายความให้เราฟังเช่นนั้น การใช้ภาษาสถาปัตยกรรมท้องถิ่นมาเป็นตัวกลางการสื่อสารหลักนั้นได้กลายเป็นข้ออธิบายอย่างดีเยี่ยมว่าเหตุใด Thingamajiggy Coffee Roaster จึงสามารถกลมกลืนกับบริบทโดยรอบได้มากถึงเพียงนี้

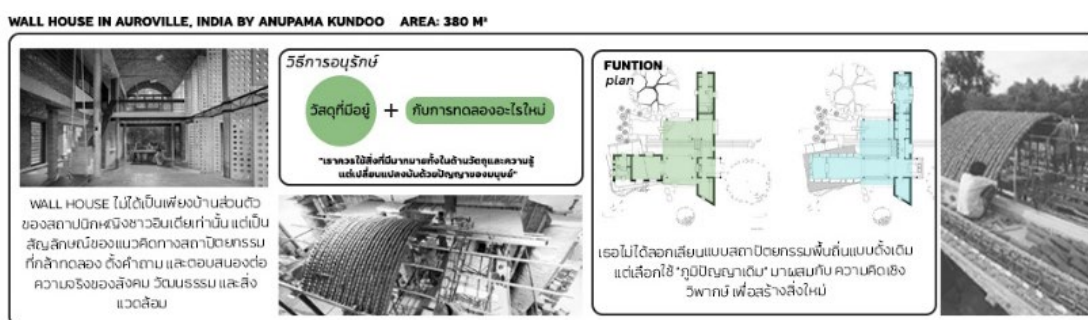
ภาพที่ 2.4 แสดงภาพกรณีศึกษา Thingamajiggy Coffee Roaster

ที่มา : <https://www.archdaily.com/1008264/thingamajiggy-coffee-roaster-yangnarstudio>

(เข้าถึงเมื่อ 23 ตุลาคม 2568)

2.2.3 wall house anupama kundoo

แนวความคิดของ Wall House โดย Anupama Kundoo มุ่งเน้นการใช้ “ผนัง” เป็นทั้งโครงสร้างหลักและองค์ประกอบกำหนดพื้นที่ โดยลดความซับซ้อนของโครงสร้างให้เหลือเพียงระบบที่เรียบง่าย แต่มีประสิทธิภาพ โครงการให้ความสำคัญกับการใช้วัสดุท้องถิ่นและแรงงานช่างฝีมือ เพื่อสร้างสถาปัตยกรรมที่ประหยัด เข้าถึงได้ และยั่งยืน อีกทั้งยังเน้นกระบวนการก่อสร้างที่สามารถเรียนรู้และมีส่วนร่วมได้ ทำให้อาคารไม่ใช่เพียงที่อยู่อาศัย แต่เป็น “กระบวนการเรียนรู้” ที่เชื่อมโยงคน วัสดุ และเทคนิคเข้าด้วยกันอย่างมีความหมาย

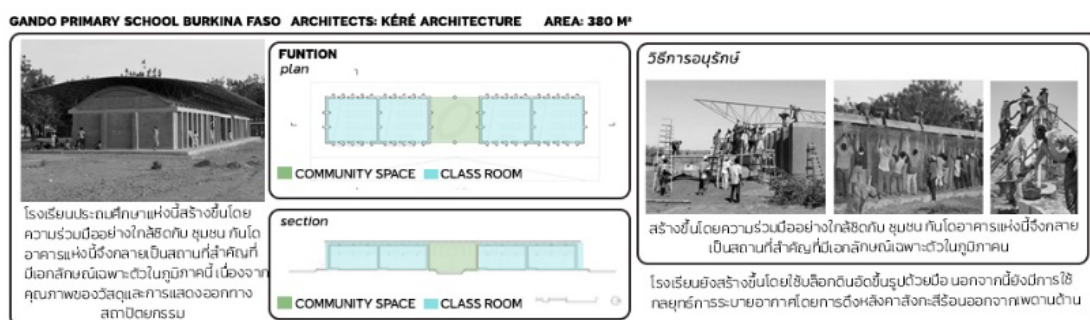

ภาพที่ 2.5 แสดงภาพกรณีศึกษา wall house anupama kundoo

ที่มา : <https://www.architectural-review.com> (เข้าถึงเมื่อ 23 ตุลาคม 2568)

2.2.4 Gando Primary School / Kéré Architecture

การออกแบบโรงเรียนประถมแห่งนี้พัฒนามาจากรายการพารามิเตอร์ที่ยาวเหยียด ซึ่งรวมถึง ต้นทุน สภาพภูมิอากาศ ความพร้อมของทรัพยากร และความเป็นไปได้ในการก่อสร้าง ความสำเร็จของโครงการขึ้นอยู่กับ การยอมรับและจัดข้อจำกัดเหล่านี้ไปพร้อมๆ กัน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์สูงสุดด้วยทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงได้ใช้การก่อสร้างแบบผสมผสานระหว่างดินเหนียวและโคลนเป็นหลัก ดินเหนียวมีอยู่มากมายในภูมิภาคนี้ และถูกนำมาใช้ในการก่อสร้างบ้านเรือนมาแต่ดั้งเดิม เทคนิคการ สร้างบ้านด้วยดินเหนียวแบบดั้งเดิมเหล่านี้ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้ทันสมัยเพื่อสร้างโครงสร้างที่แข็งแรงทนทานมากขึ้นในรูปแบบของอิฐ อิฐดินเหนียวมีข้อดีเพิ่มเติมคือราคาถูก ผลิตง่าย และยังช่วยป้องกันความร้อนจากสภาพอากาศร้อนได้อีกด้วย

ภาพที่ 2.6 แสดงภาพกรณีศึกษา Gando Primary School

ที่มา : <https://www.archdaily.com/785955/primary-school-in-gando-kere-architecture>

(เข้าถึงเมื่อ 23 ตุลาคม 2568)

2.3 กรณีศึกษาและแนวคิดเรื่องต้นไม้

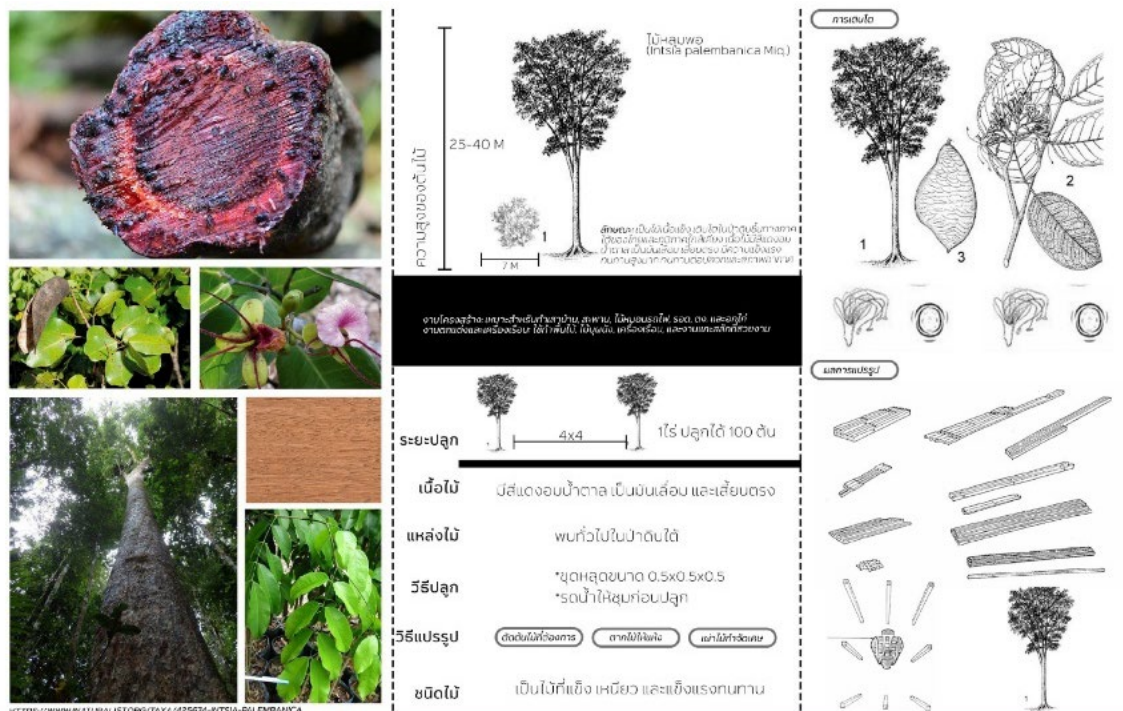
ในการศึกษาวัสดุไม้สำหรับโครงการนี้ ได้เลือกไม้หลุมพอและไม้ตะเคียนเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากมีความเชื่อมโยงทั้งในเชิงประสบการณ์ส่วนบุคคลและบริบทของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น โดยไม้หลุมพอเป็นไม้ที่คุ้นตาของผู้วิจัยเคยใช้ในการก่อสร้างบ้าน สะท้อนถึงภูมิปัญญาช่างไม้พื้นบ้านและการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

2.3.1 ต้นไม้หลุมพอ

ไม้หลุมพอถูกเลือกนำมาใช้ในองค์ประกอบของอาคาร ได้แก่ ผนัง พื้น และเฟอร์นิเจอร์ เนื่องจากมีลวดลายไม้ที่สวยงามและให้ผิวสัมผัสที่เป็นธรรมชาติ ช่วยสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและสอดคล้องกับบริบทของสถาปัตยกรรมไม้ในชุมชน อีกทั้งยังเป็นวัสดุที่สามารถทำงานได้ง่าย เหมาะกับงานช่างฝีมือท้องถิ่น จึงช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ในการก่อสร้าง และสะท้อนคุณค่าทางสุนทรียะควบคู่กับการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมตามภูมิปัญญาพื้นบ้าน

2.3.2 การตัดต้นไม้หลุมพอ

ไม้หลุมพอควรถูกตัดเมื่อถึงอายุที่เหมาะสม โดยเลือกต้นที่สมบูรณ์และตัดในช่วงหน้าแล้ง หลังจากตัดจะทำการตัดแต่งและแบ่งท่อน ก่อนนำไปพักไม้เพื่อลดความเครียดภายใน จากนั้นจึงแปรรูปตามแนวเสี้ยน และนำไปตากในที่ร่มที่มีอากาศถ่ายเทเป็นระยะเวลาเพียงพอ เพื่อให้ไม้แห้งอย่างสม่ำเสมอ ลดการบิดงอและแตกร้าว ก่อนนำไปใช้งานในงานก่อสร้างหรือเฟอร์นิเจอร์ต่อไป

ภาพที่ 2.7 แสดงภาพกรณีศึกษาต้นไม้หลุมพอ

ที่มา <https://www.panmai.com>

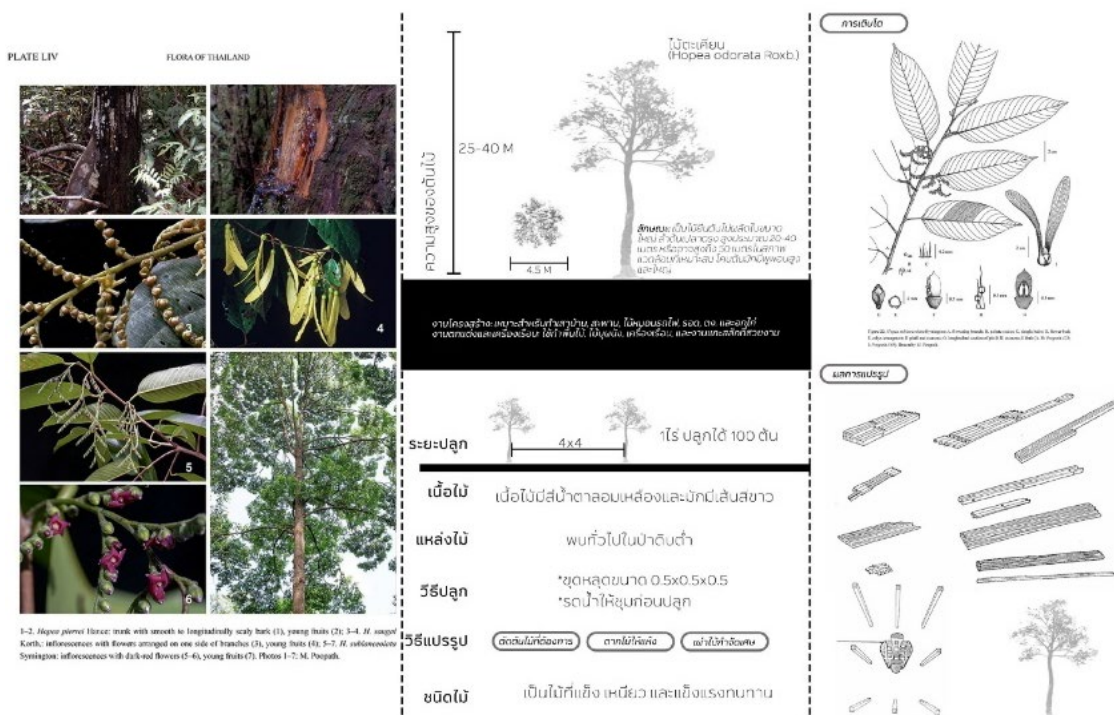
(เข้าถึงเมื่อ 23 ตุลาคม 2568)

2.3.3 ต้นไม้ตะเคียน

ไม้ตะเคียนถูกเลือกนำมาใช้เป็นวัสดุหลักในงานโครงสร้างของอาคาร เนื่องจากมีคุณสมบัติด้านความแข็งแรงและความทนทานสูง เนื้อไม้มีความหนาแน่น สามารถรับน้ำหนักได้ดี และทนต่อสภาพแวดล้อมภายนอก โดยเฉพาะความชื้น น้ำ และฝนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เหมาะสำหรับองค์ประกอบสำคัญ เช่น เสา คาน และโครงสร้างพื้น ซึ่งต้องการความมั่นคงและอายุการใช้งานที่ยาวนาน นอกจากนี้ การเลือกใช้ไม้ตะเคียนยังสะท้อนถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสมมาอย่างยาวนานในการคัดสรรวัสดุที่เหมาะสมกับบริบทภูมิอากาศของภาคใต้ ซึ่งมีฝนตกชุกและความชื้นสูง ไม้ชนิดนี้จึงช่วยลดปัญหาการผุกร่อนและการบำรุงรักษาในระยะยาว

2.3.4 การตัดต้นไม้ตะเคียน

ไม้ตะเคียนที่จะนำมาใช้ในงานโครงสร้าง ควรเริ่มจากการคัดเลือกต้นที่มีอายุเหมาะสม ลำต้นตรง และไม่มีตำหนิ โดยนิยมตัดในช่วงหน้าแล้งเพื่อลดความชื้นในเนื้อไม้ และลดปัญหาการแตกร้าว ในภายหลัง การตัดจะใช้วิธีควบคุมทิศทางการล้มเพื่อป้องกันการกระแทก จากนั้นทำการตัดแต่งกิ่งและแบ่งท่อนตามขนาดที่ต้องการใช้งาน ก่อนนำไปพักไม้ช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อให้ความเครียดภายในเนื้อไม้ลดลง หลังจากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการแปรรูป โดยการเลื่อยไม้ตามแนวเส้นยืนเพื่อให้ได้ชิ้นไม้ที่แข็งแรงและมีการหดตัวสม่ำเสมอ จากนั้นนำไม้ไปตากในที่ร่มที่มีอากาศถ่ายเท โดยจัดเรียงเป็นชั้นและมีไม้คั่นเพื่อให้ลมผ่านได้ดี ใช้ระยะเวลาตากจนความชื้นในไม้ลดลงอย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยลดการบิดงอและแตกร้าว ก่อนนำไปใช้งานจริงในองค์ประกอบโครงสร้าง เช่น เสา คาน และพื้นต่อไป

ภาพที่ 2.8 แสดงภาพกรณีศึกษาต้นไม้ตะเคียน

ที่มา <https://www.panmai.com>

(เข้าถึงเมื่อ 23 ตุลาคม 2568)

2.3.5 สูตรการคำนวณการรับน้ำหนักต้นไม้

ไม้ตะเคียนมีความหนาแน่นและกำลังรับแรงดัดสูง เหมาะสำหรับใช้เป็นโครงสร้างหลัก เช่น เสาและคาน ขณะที่ไม้หลุมพองมีความแข็งแรงน้อยกว่า แต่มีลวดลายสวยงาม จึงเหมาะสำหรับองค์ประกอบรอง เช่น พื้น ผนัง และเฟอร์นิเจอร์ ในการออกแบบจริงจำเป็นต้องใช้ค่ากำลังของไม้จากมาตรฐานวิศวกรรม (เช่น allowable stress) ร่วมกับค่าความปลอดภัย (safety factor)

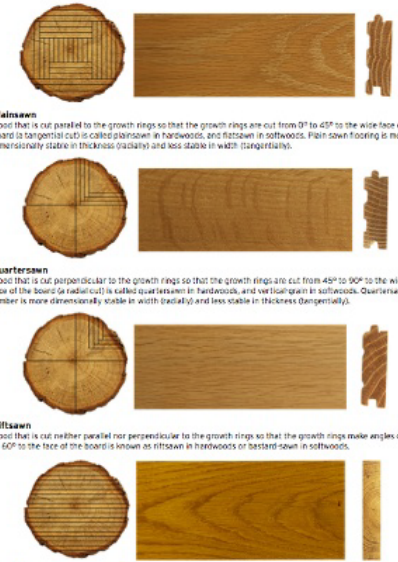

1 ไม้หลุมพอง (*Intsia palembanica* Miq.)
ไม้ชนิดนี้ใช้กันอย่างแพร่หลายในภาคใต้ของประเทศไทย มีเนื้อไม้ที่เหนียวและทนทาน ความหนาแน่นเฉลี่ย = 600 – 800 kg/m³

2 ไม้ตะเคียน (*Hopea odorata* Roxb.)
ไม้ชนิดนี้ใช้กันอย่างแพร่หลายในภาคใต้ของประเทศไทย มีเนื้อไม้ที่เหนียวและทนทาน ความหนาแน่นเฉลี่ย = 800 – 1,000 kg/m³

วิธีการเลื่อยไม้จากลำต้น (Wood Cutting Method)

การเลื่อยไม้จากลำต้นสามารถทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับลักษณะของไม้และวัตถุประสงค์การใช้งาน

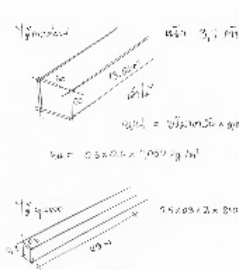
Plainsawn
Wood that is cut parallel to the growth rings so that the growth rings are cut from 0° to 45° to the wide face of the board is tangential cut is called plainsawn in hardwoods, and flatsawn in softwoods. Plain-sawn flooring is more dimensionally stable in the across direction and less stable in width (tangentially).

Quartersawn
Wood that is cut perpendicular to the growth rings so that the growth rings are cut from 45° to 90° to the wide face of the board (a radial cut) is called quartersawn in hardwoods, and vertical-grain in softwoods. Quartersawn lumber is more dimensionally stable in width (radially) and less stable in thickness (tangentially).

Riftsawn
Wood that is cut neither parallel nor perpendicular to the growth rings so that the growth rings make angles of 30° to 60° to the face of the board is known as riftsawn in hardwoods or bastard-sawn in softwoods.

Live-sawn
Wood that is cut from the outside diameter through the heartwood, incorporating the full range of the above characteristics on the face of the board is known as live-sawn material. This cut of wood is typically wider and incorporates all of the above dimensional stability and aesthetic characteristics.

สูตรคำนวณ

$$น.บ. = \text{หน้าตัดไม้ (เมตร)} \times \text{ความหนาแน่นไม้ (kg/m}^3\text{)}$$

รูปที่ 1: หน้าตัดไม้ (เมตร) x ความหนาแน่นไม้ (kg/m³)

รูปที่ 2: หน้าตัดไม้ (เมตร) x ความหนาแน่นไม้ (kg/m³)

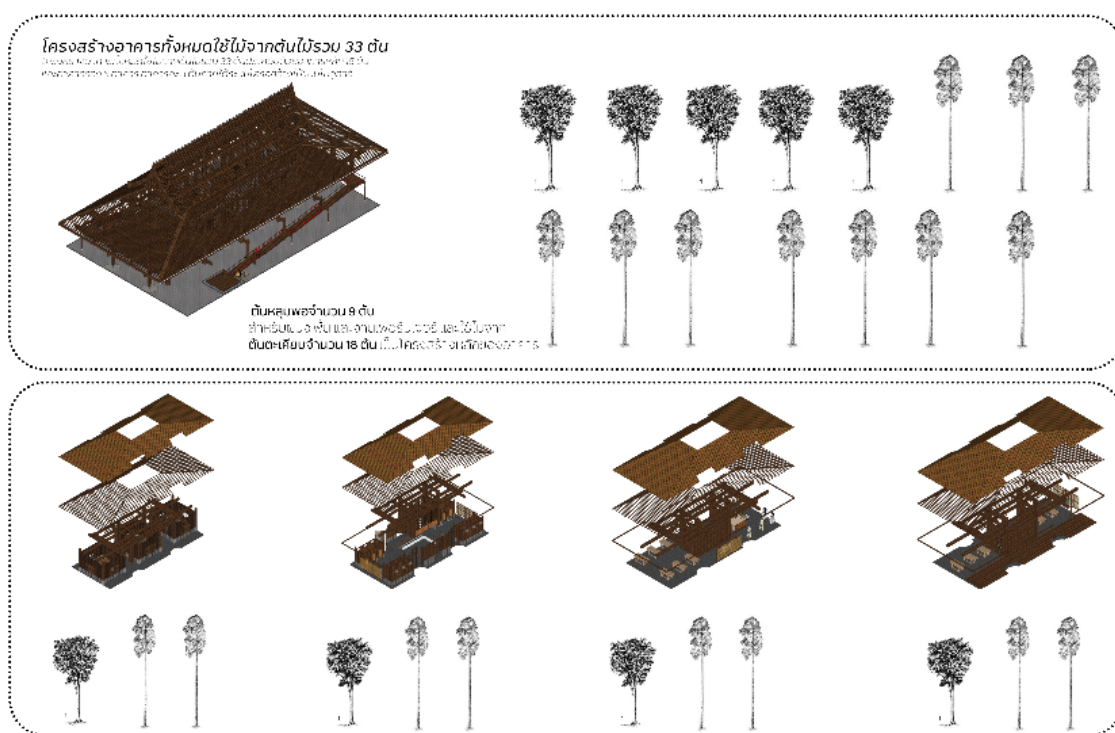
รูปที่ 3: หน้าตัดไม้ (เมตร) x ความหนาแน่นไม้ (kg/m³)

โครงสร้างหลักของมัสยิด
 โครงสร้างหลักของมัสยิดประกอบด้วยเสาและคานที่ทำจากไม้ตะเคียนและไม้หลุมพอง

ภาพที่ 2.9 แสดงภาพการรับน้ำหนักต้นไม้
 ที่มา ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

2.3.6 สรุปการใช้ต้นไม้ทั้งหมด

มัสยิดหลักใช้ไม้หลุมพอจำนวน 5 ต้น และไม้ตะเคียนจำนวน 10 ต้น เพื่อรองรับทั้งงานโครงสร้างและองค์ประกอบสถาปัตยกรรม ขณะที่อาคารรองจำนวน 6 อาคาร ใช้ไม้หลุมพออาคารละ 1 ต้น และไม้ตะเคียนอาคารละ 2 ต้น รวมเป็นไม้หลุมพอ 6 ต้น และไม้ตะเคียน 12 ต้น ดังนั้น เมื่อรวมทั้งโครงการจะใช้ไม้หลุมพอทั้งหมด 11 ต้น และไม้ตะเคียนทั้งหมด 22 ต้น ชุมชน

ภาพที่ 2.10 แสดงภาพสรุปการใช้ต้นไม้ทั้งหมด

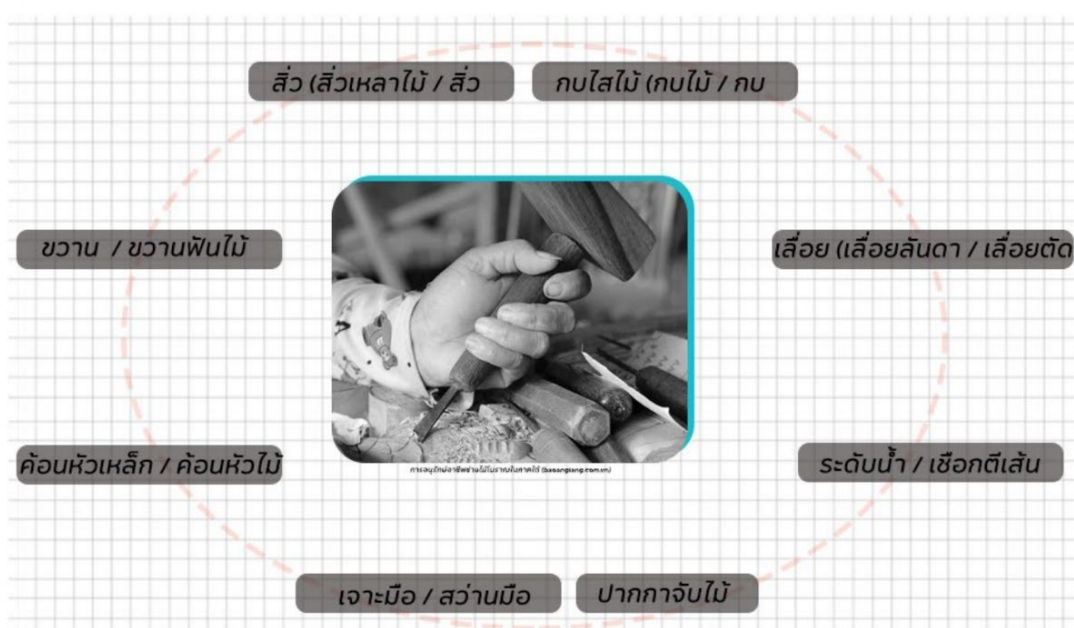
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

2.4 กรณีศึกษาเครื่องมือสมัยโบราณ

โครงการนี้เลือกศึกษาเครื่องช่างไม้โบราณในฐานะองค์ความรู้พื้นฐานของงานสถาปัตยกรรมไม้ เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการก่อสร้างตั้งแต่ระดับงานฝีมือไปจนถึงการประกอบโครงสร้างเครื่องมือพื้นบ้าน เช่น กบไสไม้ สิว เลื่อยมือ หรือสว่านมือ ไม่ได้เป็นเพียงอุปกรณ์ในการผลิตชิ้นงาน แต่สะท้อนถึงวิถีคิดในการทำงานที่อาศัยความละเอียด ความชำนาญ และความเข้าใจในธรรมชาติของไม้ ช่างจะต้องเรียนรู้ทิศทางเสี้ยน ความชื้น และพฤติกรรมของเนื้อไม้ เพื่อให้สามารถแปรรูปและประกอบชิ้นส่วนได้อย่างแม่นยำ โดยไม่พึ่งพาเทคโนโลยีสมัยใหม่

2.4.1 เครื่องมือช่างไม้โบราณ

การศึกษาเครื่องมือเหล่านี้ทำให้เข้าใจถึง “กระบวนการคิดของช่างไม้โบราณ” ที่ไม่ได้พึ่งพาเครื่องจักร แต่ใช้ทักษะและประสบการณ์ในการควบคุมคุณภาพของงาน ตั้งแต่การวัด การตัด การเจาะ ไปจนถึงการประกอบเข้าลิ้นไม้แบบไร้ตะปู ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของงานไม้พื้นถิ่น ความรู้เหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานออกแบบสถาปัตยกรรมร่วมสมัย เพื่อสร้างคุณค่าเชิงวัฒนธรรม และเชื่อมโยงงานก่อสร้างเข้ากับภูมิปัญญาชุมชน ทำให้อาคารไม่ใช่เพียงผลลัพธ์ทางกายภาพ แต่เป็นกระบวนการที่สะท้อนรากเหง้าและอัตลักษณ์ของท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง

ภาพที่ 2.11 แสดงภาพกรณีศึกษาเครื่องมือช่างไม้โบราณ

ที่มา ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

บทที่ 3

การวิเคราะห์เพื่อการออกแบบ

3.1 การวิเคราะห์เจ้าของโครงการ

ภาพที่ 3.1 แสดงภาพนโยบายในการสนับสนุน

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

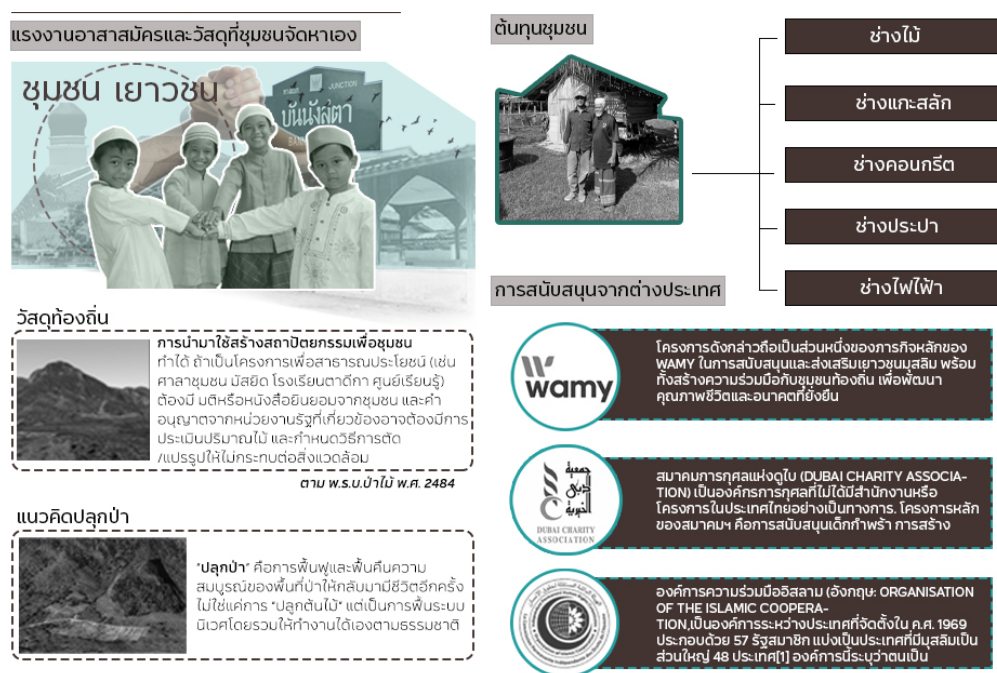
3.2 การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ

โครงการนี้มีความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติจากการขับเคลื่อนโดยพลังของชุมชนเป็นหลัก โดยชาวบ้านมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านแรงงาน การจัดหาวัสดุในท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในกระบวนการก่อสร้างตั้งแต่ต้นจนจบ ไม่ว่าจะเป็นการร่วมกันปลูกต้นไม้เพื่อใช้เป็นวัสดุในอนาคต การคัดเลือกและแปรรูปไม้ รวมถึงการใช้ทักษะของช่างไม้ในชุมชนซึ่งเป็นผู้มีองค์ความรู้ดั้งเดิม ทำให้โครงการสามารถลดต้นทุนและสร้างความยั่งยืนในระยะยาว อีกทั้งยังเสริมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ (sense of ownership) ให้กับคนในพื้นที่

นอกจากนี้ โครงการยังได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากองค์กรต่างประเทศในกลุ่มประเทศอาหรับ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมศักยภาพด้านการเงินและทำให้โครงการสามารถดำเนินการได้จริงภายใต้ข้อจำกัดของชุมชน การผสมผสานระหว่างทรัพยากรภายในชุมชนและการสนับสนุนจากภายนอกจึงก่อให้เกิดความสมดุลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ส่งผลให้โครงการมีความเป็นไปได้สูง และสามารถพัฒนาไปสู่ต้นแบบของการสร้างสถาปัตยกรรมที่ขับเคลื่อนโดยชุมชนและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

3.2.1 การกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการนี้ประกอบด้วยหลายภาคส่วนที่มีบทบาทแตกต่างกันแต่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ได้แก่ ชุมชนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ใช้พื้นที่หลักและมีส่วนร่วมทั้งด้านแรงงาน วัสดุ และการก่อสร้าง ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม ช่างไม้พื้นถิ่น (ตุเก) ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้และทักษะงานช่างให้กับคนรุ่นใหม่ หน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลด้านกฎหมายและศาสนา รวมถึงองค์กรสนับสนุนจากต่างประเทศที่ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ทั้งหมดนี้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการให้เกิดขึ้นได้จริง โดยก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการสืบทอดภูมิปัญญาอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 3.2 แสดงภาพนโยบายในการสนับสนุน

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การออกแบบและก่อสร้างอาคารมัสยิดไม้ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินโครงการมีความถูกต้อง ปลอดภัย และสอดคล้องกับกฎหมายไทย รวมถึงกฎระเบียบของหน่วยงานรัฐและองค์กรศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะในส่วนของ การใช้ที่ดิน การก่อสร้างอาคารไม้ การป้องกันอัคคีภัย และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การดำเนินโครงการออกแบบมัสยิดไม้ในพื้นที่บ้านห้วยกระทิง อำเภอกรงปินัง จังหวัดยะลา จำเป็นต้องอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ซึ่งกำหนดให้ต้องยื่นขออนุญาตก่อสร้างจากองค์การบริหารส่วนตำบลกรงปินัง และต้องปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยของอาคารสาธารณะ โดยเฉพาะในด้านโครงสร้างไม้และการป้องกันอัคคีภัย ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญของอาคารประเภทศาสนสถานที่มีการใช้งานโดยคนจำนวนมาก

ในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงการอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 โดยพื้นที่ที่ตั้งต้องสามารถใช้เพื่อกิจกรรมทางศาสนาได้ และต้องมีการจัดสรรพื้นที่ว่าง (Open Space Ratio: OSR) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งหมด เพื่อรองรับกิจกรรมของชุมชนและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการใช้งานของมัสยิด ทั้งนี้การวางผังโครงการจึงต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างพื้นที่ก่อสร้างและพื้นที่เปิดโล่ง

นอกจากนี้ แม้โครงการจะไม่ได้เป็นโบราณสถานโดยตรง แต่เนื่องจากมีแนวคิดด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาช่างไม้พื้นถิ่น จึงควรพิจารณาพระราชบัญญัติคุ้มครองโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ พ.ศ. 2504 ในการรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรม ควบคู่กับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 ซึ่งกำหนดให้การก่อสร้างหรือปรับปรุงมัสยิดต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด มีเอกสารสิทธิ์ที่ดินชัดเจน และรูปแบบอาคารต้องไม่ขัดต่อหลักศาสนาอิสลาม เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในทุกมิติ

3.2.3 ข้อกำหนด

โครงการมัสยิดไม้สามารถดำเนินการได้ หากเป็นไปตามข้อกำหนดด้านผังเมือง ความปลอดภัย ศาสนา และสิ่งแวดล้อม รวมถึงได้รับอนุญาตจากองค์กรปกครองท้องถิ่นและคณะกรรมการอิสลามจังหวัดยะลา

ข้อกำหนดด้านผังเมือง (Zoning)

พื้นที่ตั้งโครงการต้องอยู่ในเขตที่ดินประเภท ที่ดินเพื่อศาสนาและชุมชน (Community and Religious Use Zone) ต้องจัดให้มี พื้นที่ว่างรอบอาคาร (OSR) ไม่น้อยกว่า 30% ของพื้นที่ทั้งหมด เพื่อความปลอดภัยและลม ต้องมี ทางเข้า-ออกอย่างน้อย 1 ทางหลัก และมีความกว้างไม่น้อยกว่า 6 เมตร สำหรับรถดับเพลิงเข้าถึงได้

การออกแบบมัสยิดไม้ในโครงการนี้ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านอาคารตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 โดยมีมัสยิดจัดเป็นอาคารสาธารณะ จึงต้องขออนุญาตก่อสร้างจากองค์การบริหารส่วนตำบลกรงปินัง และออกแบบให้มีความมั่นคงปลอดภัย ทนไฟ และคงทน โดยเฉพาะโครงสร้างไม้ที่ต้องผ่านการอบแห้งและเคลือบสารป้องกันปลวกและเชื้อรา อีกทั้งความสูงอาคารต้องไม่เกิน 23 เมตร (ในกรณีอาคารไม้ที่ไม่มีโครงสร้างเสริมเหล็ก) และต้องมีทางหนีไฟอย่างน้อย 2 ทาง พร้อมระบบป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นเพื่อรองรับการใช้งานของคนจำนวนมาก

ในด้านสิ่งแวดล้อม โครงการต้องใช้วัสดุไม้ที่ถูกกฎหมาย โดยมีใบรับรองจากกรมป่าไม้ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 ควบคู่กับการจัดการของเสียจากการก่อสร้างอย่างถูกวิธี เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ โดยพยายามรักษาต้นไม้ใหญ่เดิมให้มากที่สุด เพื่อคงสภาพแวดล้อมและบริบทของชุมชนให้ยังคงความสมบูรณ์ ในด้านศาสนาและสุขภาพ มัสยิดต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา และการออกแบบต้องสอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลาม เช่น การหันทิศกิบละห์ไปยังนครมักกะห์ การแยกพื้นที่ชายและหญิงอย่างชัดเจน และหลีกเลี่ยงการใช้รูปปั้นหรือภาพบุคคลในพื้นที่ละหมาด ขณะเดียวกันต้องจัดให้มีระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสม มีห้องน้ำเพียงพอต่อผู้ใช้งาน (ไม่น้อยกว่า 1 ห้องต่อ 25 คน) และมีพื้นที่จอดรถตามมาตรฐาน (อย่างน้อย 1 คันต่อผู้ใช้งาน 50 คน) เพื่อให้การใช้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและถูกสุขลักษณะ

3.2.4 นโยบายการสนับสนุนจากรัฐที่เกี่ยวข้องกับโครงการมัสยิดไม้

โครงการมัสยิดไม้เพื่อส่งต่อภูมิปัญญาช่างไม้พื้นถิ่นสู่คนรุ่นใหม่ สอดคล้องกับแนวนโยบายของประเทศไทยหลายด้านที่มุ่งเน้น การอนุรักษ์วัฒนธรรม, การพัฒนาชุมชน, และ การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ดังนี้

นโยบายด้านวัฒนธรรมและมรดกทางภูมิปัญญา

สอดคล้องกับ นโยบายกระทรวงวัฒนธรรม ในการส่งเสริม “มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage)” โดยเฉพาะด้าน “ภูมิปัญญาช่างฝีมือดั้งเดิม” สนับสนุนการถ่ายทอดองค์ความรู้ช่างไม้ไทยในฐานะส่วนหนึ่งของ วัฒนธรรมพื้นถิ่นส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูมิปัญญา (ตาม แผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2566–2570)

นโยบายด้านศาสนาและความเข้มแข็งของชุมชนมุสลิม

สอดคล้องกับ นโยบายสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา และ กรมการปกครอง ส่วนท้องถิ่น ในการสนับสนุนการก่อสร้างมัสยิดที่เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนสนับสนุนการใช้มัสยิดเป็นพื้นที่สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Space) เพื่อเชื่อมโยงศาสนา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตมุสลิมท้องถิ่น

นโยบายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ด้าน “การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” สนับสนุนการใช้วัสดุธรรมชาติและวัสดุท้องถิ่น เช่น ไม้ เพื่อสร้างสถาปัตยกรรมที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมส่งเสริมแนวทาง “เศรษฐกิจหมุนเวียน” (Circular Economy) ในการใช้วัสดุไม้จากชุมชนอย่างรู้คุณค่า

3.3 การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

ที่ตั้งโครงการอยู่ที่ บ้านห้วยกระทิง อำเภอกองปี่นัง จังหวัดยะลา เป็นพื้นที่ชุมชนมุสลิมที่มีวิถีชีวิตเรียบง่าย มีอาชีพหลักด้านเกษตรกรรมและงานไม้ โดยเฉพาะ “ช่างตุเก” ซึ่งเป็นกลุ่มช่างไม้พื้นถิ่นที่สืบทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่นพื้นที่โครงการตั้งอยู่บริเวณมัสยิดเดิมของชุมชน โดยมีการขยายพื้นที่ก่อสร้างใหม่รวมประมาณ 4.7 ไร่ จากการบริจาคของชาวบ้านและการสนับสนุนจากองค์กรศาสนา

3.4 การกำหนดเกณฑ์ที่ตั้งอันพึงประสงค์

การกำหนดเกณฑ์ที่ตั้งโครงการมุ่งเน้นพื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงทั้งในมิติส่วนบุคคลและบริบททางวัฒนธรรม โดยพื้นที่โครงการตั้งอยู่ที่บ้านห้วยกระทิง อำเภอกองปี่นัง จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่คุ้นเคยของผู้วิจัยเคยเดินทางจากจังหวัดปัตตานีเข้ามาตั้งถิ่นฐานร่วมกับญาติและเพื่อนช่างไม้ เพื่อเปิดพื้นที่ป่าและพัฒนาชุมชนใหม่ ความเป็นมาดังกล่าวสะท้อนถึงรากฐานของชุมชนที่มีความผูกพันกับงานช่างไม้และทรัพยากรธรรมชาติ ผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่นี้เป็นที่ตั้งโครงการ เนื่องจากมีศักยภาพทั้งในด้านองค์ความรู้ช่างไม้พื้นถิ่น ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน และความเหมาะสมในการพัฒนาเป็นพื้นที่ต้นแบบของการสืบทอดภูมิปัญญาผ่านสถาปัตยกรรม โดยเฉพาะการใช้มัสยิดเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงผู้คนและกิจกรรมของชุมชนอย่างยั่งยืน

จากการกำหนดเกณฑ์ที่ตั้งโครงการ พื้นที่บ้านห้วยกระทิง อำเภอกองปี่นัง จังหวัดยะลา จึงเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมทั้งในด้านประวัติความเป็นมา ความผูกพันส่วนบุคคล และศักยภาพของชุมชนด้านช่างไม้พื้นถิ่น อันเอื้อต่อการพัฒนาโครงการมัสยิดไม้ให้เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้และการสืบทอดภูมิปัญญา โดยเชื่อมโยงผู้คน วัฒนธรรม และสถาปัตยกรรมเข้าด้วยกันอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 3.3 แสดงภาพการวิเคราะห์พื้นที่ตั้ง

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.4.1 การวิเคราะห์ผังเมืองที่ตั้งโครงการ

พื้นที่ตั้งโครงการเป็นพื้นที่ของมัสยิดเดิมซึ่งทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นและกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น ทำให้มัสยิดเดิมไม่สามารถรองรับการใช้งานได้อย่างเพียงพอ โครงการจึงมีแนวคิดในการรื้อถอนอาคารเดิมและพัฒนาใหม่บนพื้นที่เดิม เพื่อคงความต่อเนื่องของการใช้พื้นที่ในเชิงสังคมและวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นการรักษาความสำคัญของพื้นที่ในฐานะศูนย์รวมจิตใจของชุมชน

ในเชิงผังเมือง การเลือกใช้พื้นที่เดิมช่วยรักษาโครงสร้างการใช้ประโยชน์ที่ดินและความเชื่อมโยงกับบริบทโดยรอบ เนื่องจากมัสยิดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เข้าถึงได้สะดวกและใกล้กับที่อยู่อาศัยของชุมชน การพัฒนาในพื้นที่เดิมยังเปิดโอกาสให้ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและเพิ่มศักยภาพของพื้นที่ให้รองรับกิจกรรมได้หลากหลายมากขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการก่อสร้างมัสยิดใหม่ ซึ่งเป็นทั้งศาสนสถานและพื้นที่เรียนรู้ภูมิปัญญาช่างไม้ในเวลาเดียวกัน

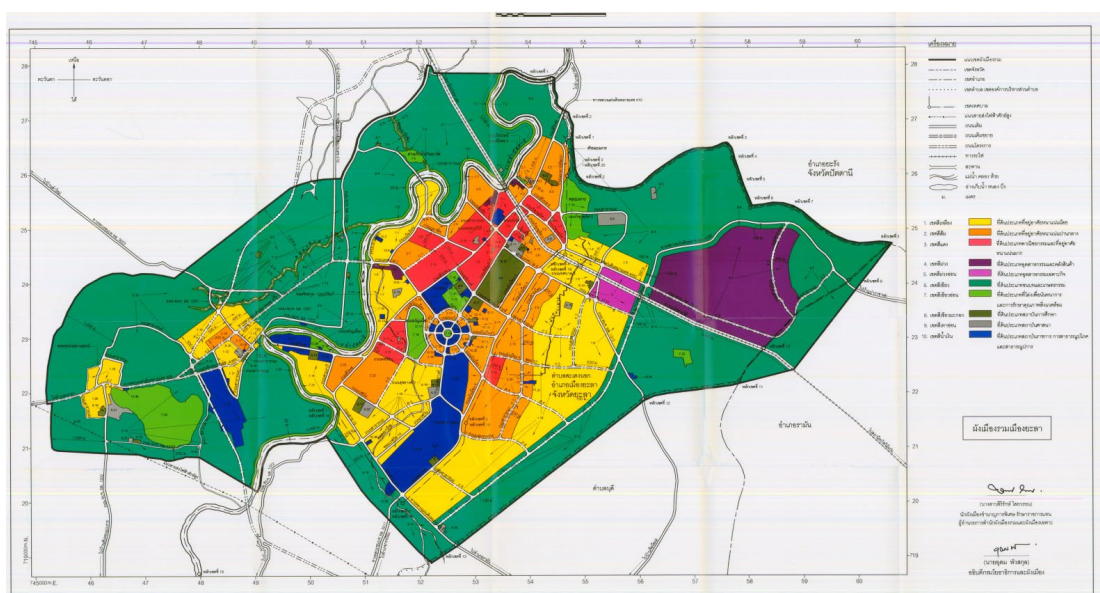
ภาพที่ 3.4 แสดงภาพการวิเคราะห์พื้นที่ตั้ง

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.4.2 การวิเคราะห์สีผังเมืองที่ตั้งโครงการ

โครงการตั้งอยู่ในพื้นที่ผังเมืองประเภทสีเขียว ซึ่งเป็นพื้นที่ที่กำหนดให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม ชุมชนชนบท หรือพื้นที่ที่มีความหนาแน่นต่ำ การพัฒนาอาคารในบริเวณนี้จึงต้องคำนึงถึงความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมโดยรอบ ทั้งในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม วัสดุ และขนาดของอาคาร เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศและวิถีชีวิตของชุมชนเดิม

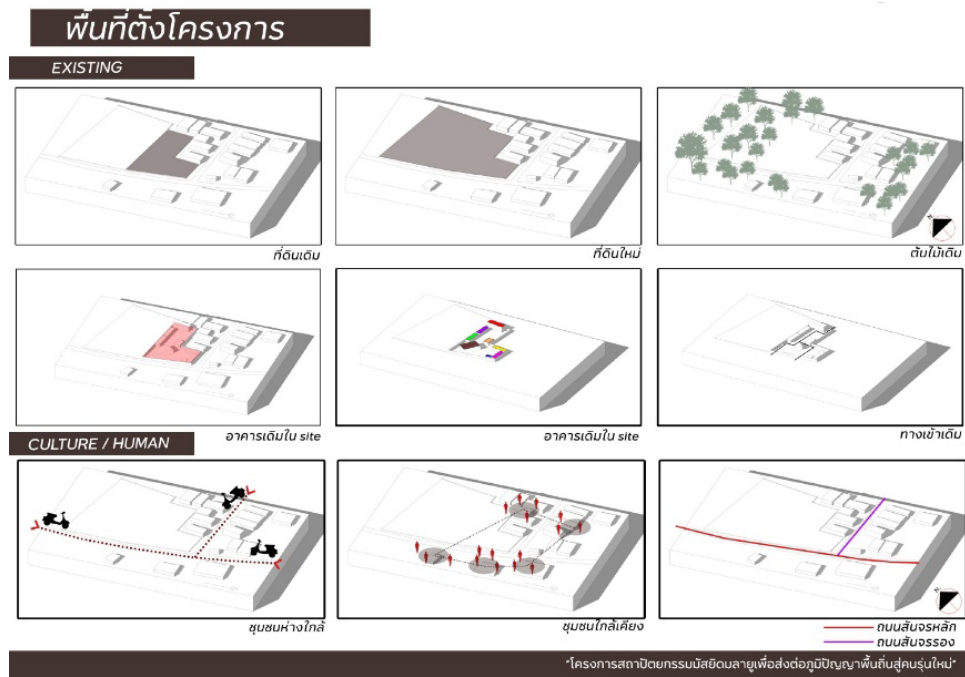
ดังนั้น การออกแบบโครงสร้างของโครงการจึงเลือกใช้ระบบโครงสร้างไม้ ซึ่งมีน้ำหนักเบา สร้างผลกระทบต่อพื้นที่น้อย และสามารถก่อสร้างได้โดยใช้แรงงานในชุมชน สอดคล้องกับข้อกำหนดของผังเมืองสีเขียวที่เน้นความยั่งยืนและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาปัตยกรรมกับบริบทโดยรอบอย่างเหมาะสม

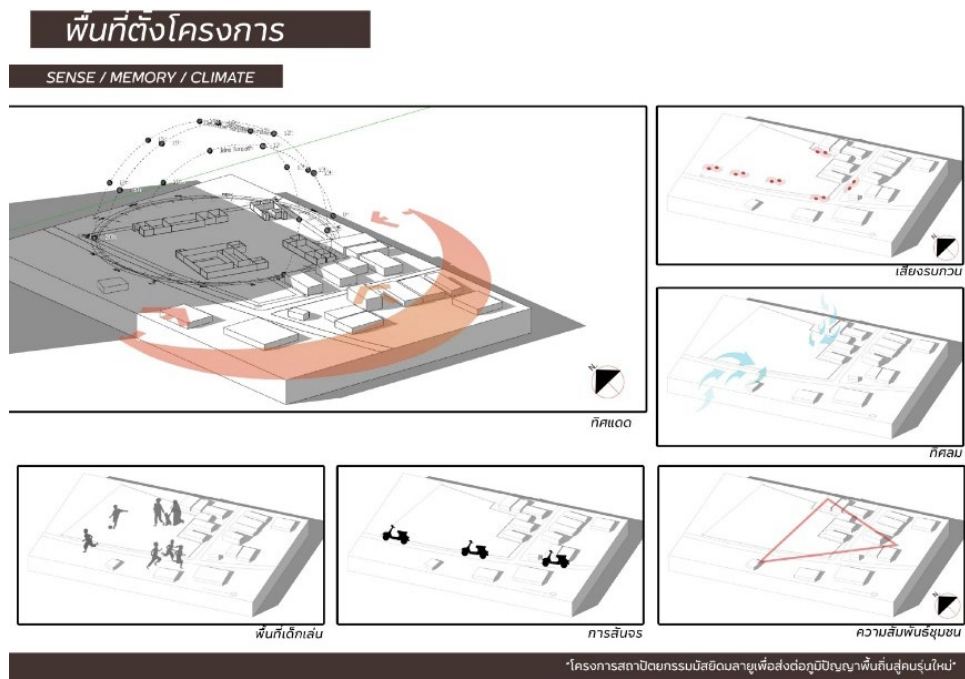
ภาพที่ 3.5 แสดงภาพการวิเคราะห์พื้นที่ตั้ง

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.4.3 วิเคราะห์บริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง

ภาพที่ 3.6 วิเคราะห์บริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 3.7 วิเคราะห์บริบทของสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 3.9 แสดงภาพการวิเคราะห์พื้นที่ตั้ง
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 3.10 แสดงภาพการวิเคราะห์พื้นที่ตั้ง
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

พื้นที่ตั้งโครงการ
DISTRICT

B-12_AR4-0027

ภาพที่ 3.11 แสดงภาพการวิเคราะห์พื้นที่ตั้ง
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

พื้นที่ตั้งโครงการ
EDGES

B-12_AR4-0027

ภาพที่ 3.12 แสดงภาพการวิเคราะห์พื้นที่ตั้ง
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.5 การวิเคราะห์ผู้ใช้งาน

กลุ่มผู้ใช้งานของโครงการนี้เป็นคนในพื้นที่ชุมชน โดยอ้างอิงจากจำนวนประชากรตามสถิติในปี พ.ศ. 2561 ซึ่งแบ่งผู้ใช้งานออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ เพศชายและเพศหญิง รวมจำนวนผู้ใช้งานทั้งหมด 1,092 คน

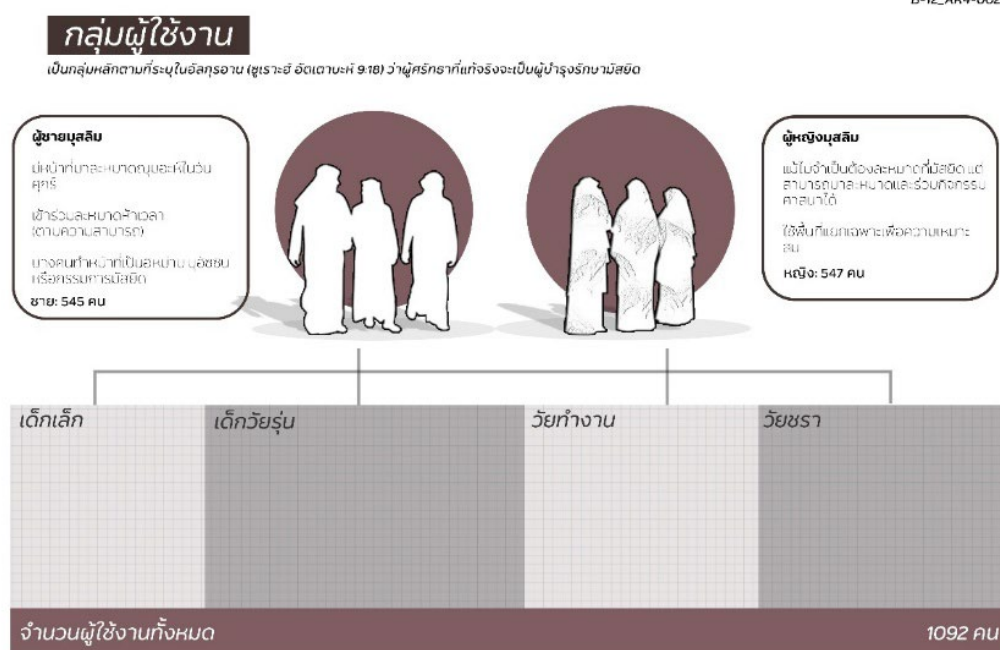
3.5.1 การวิเคราะห์กลุ่มผู้ใช้งาน

ผู้ชาย (545 คน) ผู้ใช้งานเพศชายมีบทบาทในการใช้งานพื้นที่ที่หลากหลาย เช่น การประกอบกิจกรรมทั่วไป การทำงาน และการพักผ่อน โดยมีความต้องการพื้นที่ที่รองรับการใช้งานได้อย่างคล่องตัว ปลอดภัย และสามารถรองรับกิจกรรมที่แตกต่างกันได้

ผู้หญิง (547 คน) ผู้ใช้งานเพศหญิงมีการใช้งานพื้นที่ในลักษณะใกล้เคียงกับผู้ชาย แต่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัย ความสะดวกสบาย และความเหมาะสมของพื้นที่ต่อการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน รวมถึงการเข้าถึงพื้นที่ที่ง่ายและมีความเป็นส่วนตัวในบางกิจกรรม

การออกแบบพื้นที่จึงควรคำนึงถึงความหลากหลายของผู้ใช้งานทั้งในด้านเพศและช่วงอายุ โดยเน้นความปลอดภัย ความสะดวกในการเข้าถึง และความยืดหยุ่นในการใช้งาน เพื่อให้สามารถรองรับกิจกรรมของผู้ใช้งานทุกกลุ่มได้อย่างเหมาะสมและทั่วถึง

B-12_AR4-0027

ภาพที่ 3.15 แสดงภาพการวิเคราะห์ผู้ใช้งาน

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.6 การวิเคราะห์เพื่อการจัดกลุ่มประโยชน์ใช้สอย

จากการวิเคราะห์เพื่อการจัดกลุ่มประโยชน์ใช้สอยโดยการวิเคราะห์จากกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นภายในและวัตถุประสงค์ในการสร้างโครงการ ทำให้เกิดการแบ่งตามประโยชน์ใช้สอยทั้งหมด 5 ส่วน ได้แก่

- ส่วนพื้นที่ละหมาด (Prayer area)
- ส่วนพื้นที่เตรียมและเรียนรู้งานไม้ (Wood preparation and learning area)
- ส่วนพื้นที่เรียนศาสนา (Religious learning area)
- ส่วนพื้นที่ทำอาหาร (Cooking area)
- ส่วนพื้นที่จอดรถ (Parking area)

3.6.1 ส่วนพื้นที่ละหมาด (Prayer area)

ประกอบด้วย

- พื้นที่ละหมาดชาย (Male prayer area)
- พื้นที่ละหมาดหญิง (Female prayer area)
- พื้นที่อาบละหมาด (Ablution area)
- ห้องละหมาด (Prayer hall)
- ลานละหมาด (Prayer courtyard)
- พื้นที่ต้อนรับแขก (Reception area)
- ห้องน้ำละหมาดชาย (Male ablution restroom)
- ห้องน้ำละหมาดหญิง (Female ablution restroom)
- ห้องน้ำชาย (Male restroom)
- ห้องน้ำหญิง (Female restroom)
- ห้องระบบเสียง (Sound system room)
- ห้องเก็บของ (Storage room)

3.6.2 ส่วนพื้นที่เตรียมและเรียนรู้งานไม้ (Wood preparation and learning area)

ประกอบด้วย

- พื้นที่ทำงาน (Working area)
- พื้นที่เตรียมไม้ (Wood preparation area)
- พื้นที่อบรม (Training area)
- พื้นที่เรียนรู้งาน (Learning area)

- พื้นที่เตรียมไม้ (Wood preparation area)
- พื้นที่แห้งไม้ (Wood drying area)
- ส่วนเก็บไม้ (Wood storage area)
- ส่วนประกอบงาน (Assembly area)

3.6.3 ส่วนพื้นที่เรียนศาสนา (Religious learning area)

ประกอบด้วย

- ห้องเรียน (Classroom)
- ห้องเก็บของ (Storage Room)
- ห้องน้ำชาย (Men's Restroom)
- ห้องน้ำหญิง (Women's Restroom)
- ห้องระบบ (System Room)

3.6.4 ส่วนพื้นที่ทำอาหาร (Cooking area)

ประกอบด้วย

- พื้นที่เตรียมอาหาร (Food Preparation Area)
- ห้องครัว (Kitchen)
- ห้องเก็บของ (Storage Room)
- พื้นที่สำนักงาน (Office Area)
- พื้นที่รับทานอาหาร (Dining Area)
- ห้องระบบ (Mechanical Room)

3.6.5 ส่วนพื้นที่จอดรถ (Parking area)

ประกอบด้วย

- ที่จอดรถสาธารณะ (PUBLIC PARKING)

3.7 การวิเคราะห์ความต้องการขนาดพื้นที่ใช้สอย

ตารางที่ 1.1 ความต้องการขนาดพื้นที่ใช้สอย

ROOM	USER	AREA	UNIT	TOTAL AREA
พื้นที่ละหมาดชาย	100	1.08	1	182.52
พื้นที่ละหมาดหญิง	50	1.08	1	70.2
พื้นที่ซาลละหมาด (พื้นที่รองรับการละหมาด)	400	1.08	1	561.6
ลานละหมาด (เชื่อมกับฮอลล์สนามกีฬา)	1000	1.08	1	1404
ที่อาบน้ำละหมาดชาย	20	1.2	1	24
ที่อาบน้ำละหมาดหญิง	20	1.2	1	24
ห้องน้ำชาย	15	1	1	15
ห้องน้ำหญิง	15	1	1	15
ห้องระบบเสียง	1	4	1	4
ห้องเก็บของ	1	4	1	4
AREA				2304.32
CIRCULATION 30%				691.29
TOTAL				2995.61
รวม				

ROOM	USER	AREA	UNIT	TOTAL AREA
สนามบอล	-	35*55	1	1925
สนามตะกร้อ	-	18*10	1	180
สนามวอลเลย์บอล	-	15*24	1	360
สนามเปตอง	-	10*20	1	200
ที่จอดรถ	-	150	150	150
AREA				2845
CIRCULATION 30%				853.5
TOTAL				3698.5

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ตารางที่ 1.2 ความต้องการขนาดพื้นที่ใช้สอย

ROOM	USER	AREA	UNIT	TOTAL AREA
ห้องเรียน	10	1.5	6	90
ห้องเก็บของ	1	20	1	20
ห้องน้ำชาย	15	1.2	3	54
ห้องน้ำหญิง	15	1.2	3	54
ห้องระบบ	1	4	1	4
AREA				222
CIRCULARTION 30%				66.6
TOTAL				288.6

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ตารางที่ 1.3 ความต้องการขนาดพื้นที่ใช้สอย

ROOM	USER	AREA	UNIT	TOTAL AREA
พื้นที่เตรียมอาหาร	4-5	50	1	50
ห้องครัว	4-5	30	1	30
ห้องเก็บของ	1	20	1	20
พื้นที่ล้างจาน	4-5	30	1	30
พื้นที่รับทานอาหาร	100	150	1	150
ห้องระบบ	1	25	1	25
AREA				305
CIRCULARTION 30%				91.5
TOTAL				396.5

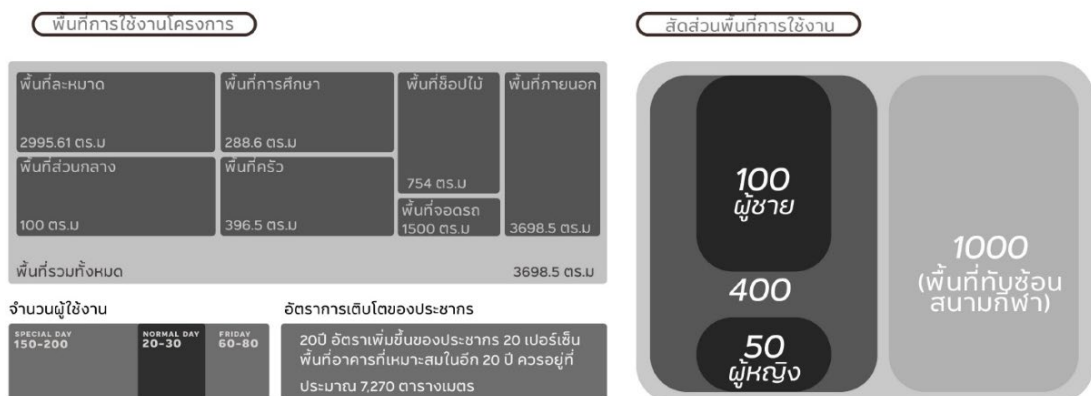
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ตารางที่ 1.4 ความต้องการขนาดพื้นที่ใช้สอย

ROOM	USER	AREA	UNIT	TOTAL AREA
พื้นที่ทำงาน	25	90	1	90
พื้นที่เก็บของ		20	1	20
พื้นที่อบรม		20	1	20
พื้นที่โซฟาลงาม		50	1	50
พื้นที่เตรียมไม้		150	1	150
พื้นที่เพาะไม้ลิน		50	1	50
ลานเก็บไม้		100	1	100
พื้นที่ประกอบงาน		100	1	100
AREA				580
CIRCULATION 30%				174
TOTAL				754

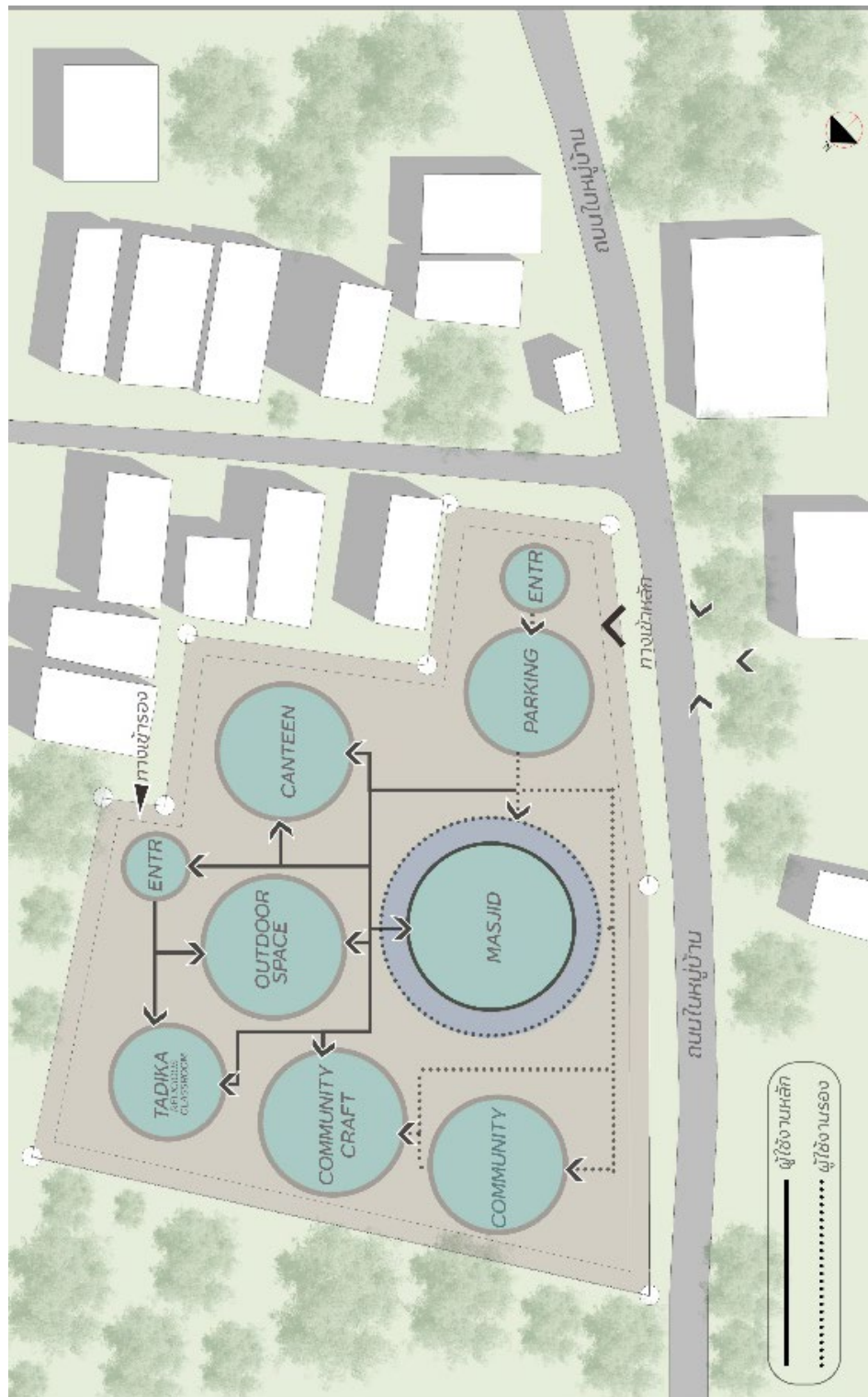
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ตารางที่ 1.5 ความต้องการขนาดพื้นที่ใช้สอย

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

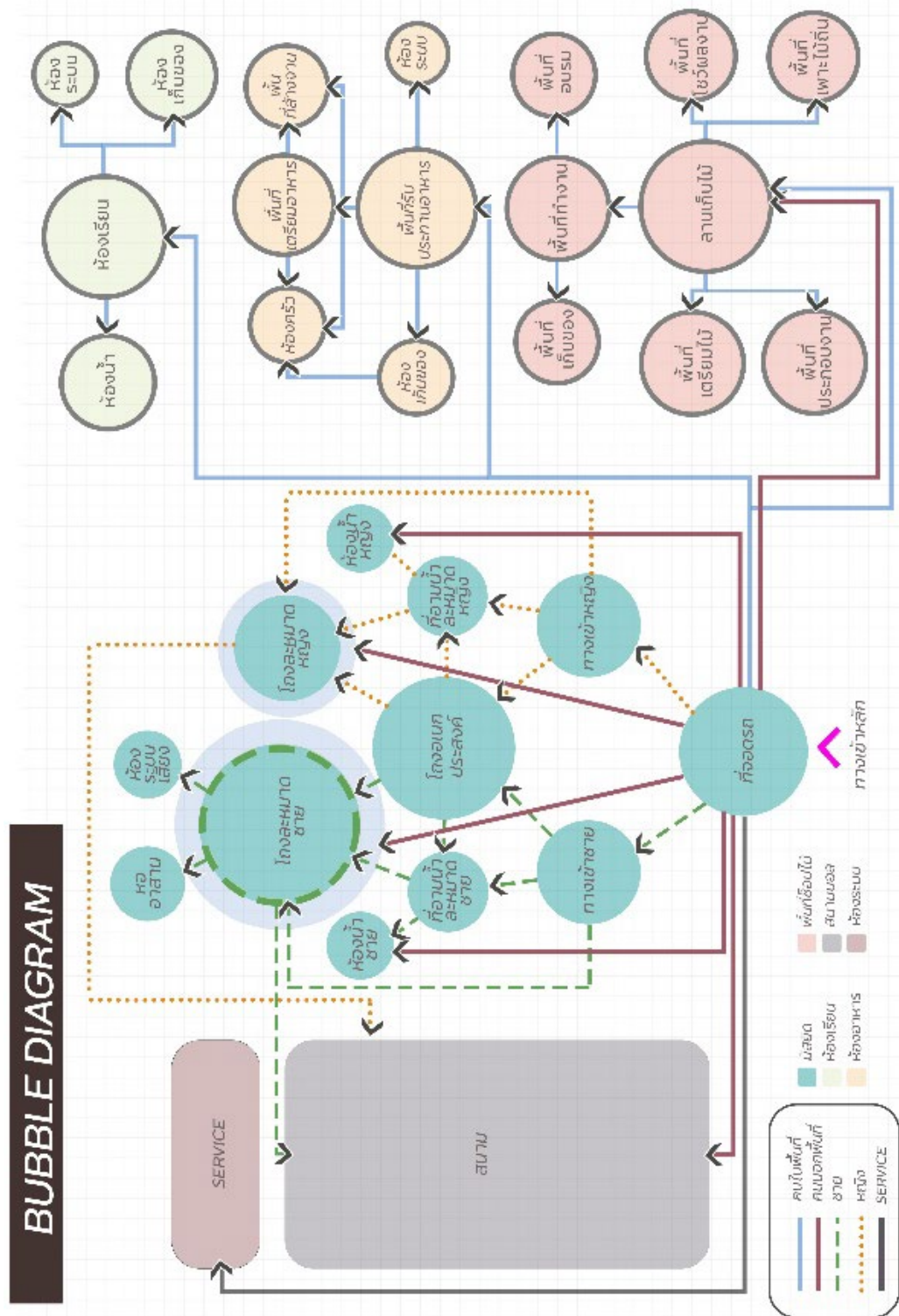
3.8 การวิเคราะห์เส้นทางสัญจร

ภาพที่ 3.16 แสดงภาพเส้นทางสัญจร

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.9 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของโครงการทั้งหมด

ภาพที่ 3.17 แสดงภาพความสัมพันธ์ของทั้งหมด

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.10 ภาพลักษณ์โครงการ

มัสยิดไม้แห่งนี้มิได้มุ่งเน้นการแสดงผลถึงความยิ่งใหญ่ผ่านรูปทรงหรือสัญลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม หากแต่ให้ความสำคัญกับการสร้าง “ภาวะของความศักดิ์สิทธิ์” ผ่านประสบการณ์เชิงพื้นที่และบรรยากาศ โดยอาศัยองค์ประกอบพื้นฐาน ได้แก่ ไม้ แสง น้ำ และจังหวะของการเคลื่อนที่ภายในอาคาร เป็นเครื่องมือสำคัญในการออกแบบ พื้นที่ถูกจัดลำดับจากภายนอกสู่ภายในอย่างค่อยเป็นค่อยไป เกิดการเปลี่ยนผ่านจากความวุ่นวายของโลกภายนอกเข้าสู่ความสงบภายใน ผ่านการควบคุมแสงธรรมชาติให้เกิดเงาและมิติ การใช้วัสดุไม้ที่ให้ความรู้สึกอบอุ่นและใกล้ชิดธรรมชาติ รวมถึงการแทรกองค์ประกอบของน้ำเพื่อเสริมสร้างความเย็นและความนิ่งสงบ ทั้งหมดนี้ร่วมกันก่อให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการใคร่ครวญและการปฏิบัติศาสนกิจ ทำให้สถาปัตยกรรมทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และมิติทางจิตวิญญาณอย่างลึกซึ้ง

ภาพที่ 3.18 แสดงภาพความสัมพันธ์ของทั้งหมด

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

บทที่ 4

แนวความคิดการออกแบบ

โครงการนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์และต่อยอดภูมิปัญญาสถาปัตยกรรมไม้พื้นถิ่น โดยนำองค์ความรู้ดั้งเดิมมาปรับใช้ในการออกแบบศาสนสถานร่วมสมัยให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน แนวทางการออกแบบมุ่งสร้างความสมดุลระหว่าง “ความดั้งเดิม” และ “ความร่วมมือ” ผ่านการตีความใหม่ทั้งในด้านโครงสร้าง รูปแบบทางสถาปัตยกรรม และประสบการณ์ของผู้ใช้งาน ภายใต้เงื่อนไขทางสังคม วัฒนธรรม และภูมิอากาศของพื้นที่ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดลักษณะเฉพาะของสถาปัตยกรรมในแต่ละท้องถิ่น

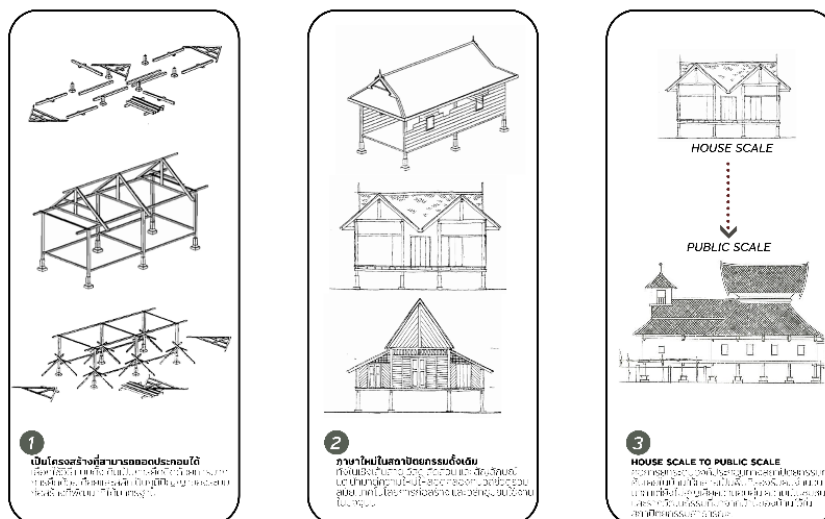
แนวความคิดการออกแบบเริ่มต้นจากการศึกษาระบบโครงสร้างไม้แบบดั้งเดิม ซึ่งมีจุดเด่นด้านความเรียบง่าย ความยืดหยุ่น และความสามารถในการถอดประกอบ อันสะท้อนถึงภูมิปัญญาช่างไม้พื้นบ้านที่สั่งสมมาอย่างยาวนาน องค์ความรู้นี้ถูกนำมาต่อยอดและพัฒนาให้สอดคล้องกับกระบวนการก่อสร้างในปัจจุบัน โดยแปรรูปเป็นระบบโครงสร้างแบบโมดูลาร์ที่สามารถกำหนดระยะซ้ำ (module) ได้อย่างชัดเจน ช่วยให้การออกแบบและก่อสร้างมีความเป็นระบบ ลดความคลาดเคลื่อน และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ออกแบบและช่างในพื้นที่

นอกจากนี้ การพัฒนาระบบโครงสร้างดังกล่าวยังคงยึดหลัก “ความซื่อสัตย์ของวัสดุ” (material honesty) โดยเน้นการแสดงออกถึงคุณสมบัติแท้จริงของไม้ ทั้งในด้านโครงสร้าง ผิวสัมผัส และรายละเอียดการประกอบ โดยหลีกเลี่ยงการปกปิดหรือปรุงแต่งเกินความจำเป็น ส่งผลให้สถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นไม่เพียงตอบสนองต่อการใช้งานและบริบทเท่านั้น แต่ยังสะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของงานช่างไม้พื้นถิ่น อันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาสถาปัตยกรรมอย่างยั่งยืนในอนาคต

4.1 กระบวนการทางความคิดในการออกแบบ

โครงการนี้จึงเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ด้านโครงสร้างไม้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแนวคิดสถาปัตยกรรมร่วมสมัย เข้าด้วยกัน เพื่อสร้างสถาปัตยกรรมศาสนสถานที่มีได้เป็นเพียงพื้นที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นพื้นที่ทางสังคมที่เชื่อมโยงผู้คน วัฒนธรรม และบริบทของชุมชนเข้าไว้ด้วยกันอย่างกลมกลืน

แนวคิดการออกแบบ

โครงการสถาปัตยกรรมต้นแบบเพื่อส่งเสริมคุณภาพถิ่นฐานชุมชนใหม่

ภาพที่ 4.1 แสดงภาพกระบวนการทางความคิดในการออกแบบ

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

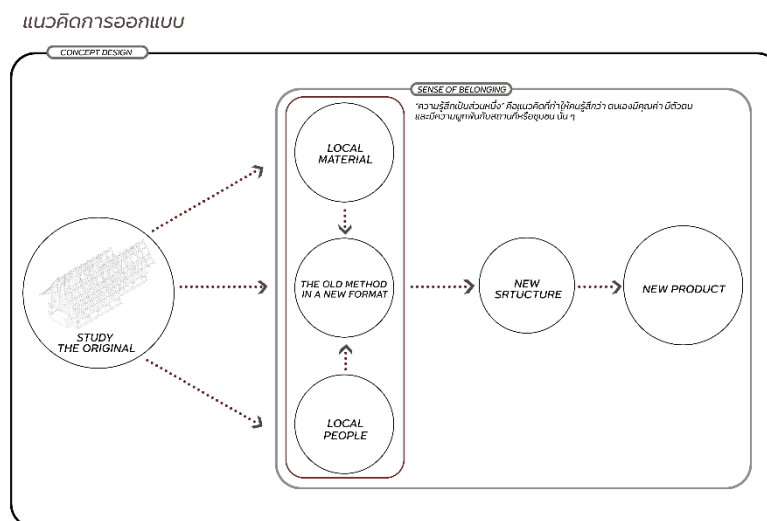
แนวความคิดการออกแบบของโครงการนี้มุ่งสร้างสถาปัตยกรรมที่มีความยืดหยุ่น สามารถถอดประกอบและรื้อถอนได้ตามช่วงเวลาและความจำเป็น โดยอาศัยหลักการก่อสร้างแบบดั้งเดิมของงานช่างไม้โบราณ ซึ่งเน้นระบบโครงสร้างที่ไม่ยึดติดถาวร เช่น การเข้าเดือยและการประกอบชิ้นส่วนไม้ วิธีการดังกล่าวไม่เพียงเอื้อต่อการซ่อมแซมและปรับเปลี่ยนในอนาคต แต่ยังสะท้อนถึงวิธีการก่อสร้างที่สอดคล้องกับทรัพยากรและบริบทของชุมชนอย่างยั่งยืน

ในขณะเดียวกัน การออกแบบรูปแบบสถาปัตยกรรมได้พยายามสร้าง “ภาษาใหม่” ที่สื่อถึงความร่วมสมัย โดยไม่ละทิ้งรากฐานของเรือนมลายูดั้งเดิม องค์ประกอบสำคัญ เช่น สัดส่วนอาคาร จังหวะของโครงสร้าง หลังคา และพื้นที่ใต้ถุน ถูกนำมาศึกษาและตีความใหม่ให้เหมาะสมกับการใช้งานในระดับอาคารสาธารณะ โดยยังคงรักษาเอกลักษณ์ของความเรียบง่าย โปร่งเบา และการระบายอากาศตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นภาคใต้

กระบวนการออกแบบจึงเป็นการเชื่อมโยงองค์ความรู้จาก “บ้าน” สู่ “พื้นที่สาธารณะ” ผ่านการปรับขนาด (scale) และระบบการใช้งานให้รองรับผู้คนจำนวนมาก โดยยังคงบรรยากาศของความเป็นชุมชนและความอบอุ่นแบบเรือนพื้นถิ่น การศึกษารูปแบบการก่อสร้างของบ้านชาวบ้านในพื้นที่จึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นต้นแบบทางความคิด ก่อนนำมาพัฒนาเป็นสถาปัตยกรรมที่ตอบสนองทั้งด้านการใช้งาน สุนทรียภาพ และคุณค่าทางวัฒนธรรมอย่างสมดุล

4.2 แนวความคิดการออกแบบและขั้นตอนการก่อสร้าง

แนวความคิดการออกแบบของโครงการนี้มุ่งเน้นการสร้างสถาปัตยกรรมไม้ที่สะท้อนภูมิปัญญาพื้นถิ่น ควบคู่กับการตอบสนองต่อการใช้งานในปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญกับความเรียบง่าย ความยืดหยุ่น และความสามารถในการถอดประกอบของโครงสร้าง องค์ความรู้จากงานช่างไม้โบราณ ถูกนำมาต่อยอดเป็นระบบโครงสร้างแบบโมดูลาร์ เพื่อให้สามารถควบคุมระยะกำหนดรูปแบบ

ภาพที่ 4.2 แสดงภาพความคิดในเลือกใช้วัสดุและการมีส่วนร่วมของชุมชน

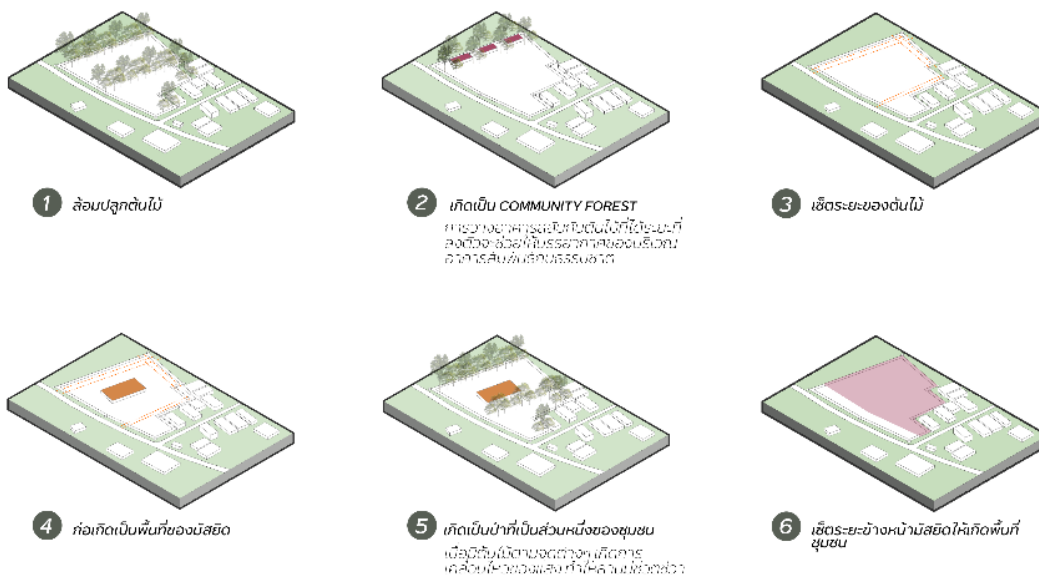
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

4.2.1 แนวความคิดในการออกแบบในการวางผังโครงการ

แนวความคิดการวางผังของโครงการนี้มุ่งเน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง “สถาปัตยกรรมธรรมชาติ และชุมชน” ผ่านกระบวนการออกแบบที่เริ่มต้นจากการฟื้นฟูและสร้างสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติให้เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ ก่อนการกำหนดตำแหน่งของอาคารศาสนสถาน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้มีสยิติมิได้เป็นเพียงวัตถุทางสถาปัตยกรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ หากแต่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของระบบนิเวศและวิถีชีวิตของชุมชน

กระบวนการออกแบบเริ่มต้นจากการกำหนดพื้นที่ปลูกต้นไม้ล้อมรอบโครงการ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมเชิงนิเวศที่เอื้อต่อการเกิด “ป่าชุมชน (Community Forest)” ซึ่งทำหน้าที่เป็นทั้งพื้นที่กันชน (buffer zone) ระหว่างอาคารกับบริบทโดยรอบ และเป็นพื้นที่สร้างบรรยากาศความสงบ ร่มรื่น อันเหมาะสมกับการเป็นศาสนสถาน การจัดวางต้นไม้ถูกพิจารณาในเชิงระยะและความหนาแน่น เพื่อให้เกิดจังหวะของแสง เงา และการระบายอากาศตามธรรมชาติ ซึ่งส่งผลต่อประสบการณ์ของผู้ใช้งานในพื้นที่

แนวคิดการออกแบบ

ภาพที่ 4.3 แสดงภาพการวางผังโครงการ

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ขั้นตอนสำคัญของการออกแบบเริ่มจากการกำหนดพื้นที่ปลูกต้นไม้ล้อมรอบโครงการ เพื่อพัฒนาให้เกิดเป็น “ป่าชุมชน” ที่ทำหน้าที่ทั้งเป็นพื้นที่กันชนระหว่างอาคารกับบริบทภายนอก และเป็นพื้นที่สร้างบรรยากาศความสงบ ร่มรื่น เหมาะสมต่อการประกอบศาสนกิจ การจัดวางต้นไม้ถูกออกแบบอย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงระยะปลูก ความหนาแน่น และชนิดของพันธุ์ไม้ เพื่อให้เกิดสภาวะแวดล้อมที่สมดุลทั้งในด้านร่มเงา การกรองแสง และการถ่ายเทอากาศตามธรรมชาติ

ผลลัพธ์ของการวางผังในลักษณะนี้ก่อให้เกิดลำดับของพื้นที่จากภายนอกสู่ภายใน ที่ค่อย ๆ เปลี่ยนผ่านจากพื้นที่สาธารณะของชุมชน เข้าสู่พื้นที่กึ่งสาธารณะ และไปสู่พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ภายในมัสยิด อย่างเป็นลำดับขั้น ผู้ใช้งานจะได้สัมผัสกับธรรมชาติ แสง และบรรยากาศที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงของการเคลื่อนที่ ซึ่งช่วยเสริมสร้างความรู้สึกสงบและการใคร่ครวญ อันเป็นหัวใจสำคัญของการออกแบบศาสนสถานในบริบทนี้

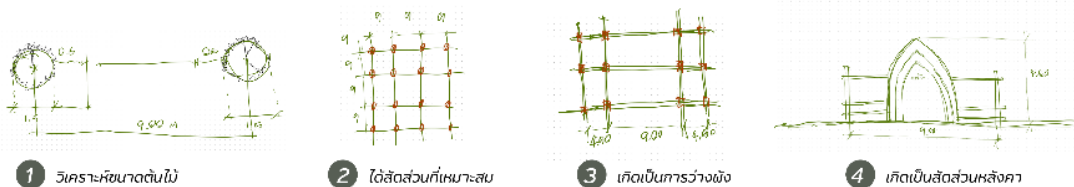
4.2.2 แนวความคิดในการออกแบบในการวางผังต้นไม้

แนวคิดการวางผังต้นไม้ในโครงการนี้มุ่งเน้นการใช้ “ระบบธรรมชาติ” เป็นตัวกำหนดโครงสร้างของสถาปัตยกรรม โดยเริ่มต้นจากการศึกษาลักษณะทางกายภาพของต้นไม้ในพื้นที่ ทั้งในด้านขนาดทรงพุ่ม ระยะปลูก และการเติบโตในระยะยาว เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาพัฒนาเป็นกรอบกำหนดจังหวะและสัดส่วนของการออกแบบสถาปัตยกรรม

กระบวนการออกแบบเริ่มจากการวิเคราะห์ระยะห่างที่เหมาะสมของต้นไม้ ซึ่งนำไปสู่การกำหนดโมดูล (module) ของพื้นที่ในลักษณะกริด (grid) ที่สัมพันธ์กับโครงสร้างธรรมชาติ โดยโมดูลดังกล่าวมิได้เป็นเพียงเครื่องมือในการจัดวางต้นไม้เท่านั้น แต่ยังถูกนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดระยะเสา โครงสร้างผนัง และสัดส่วนของอาคาร ทำให้เกิดความสอดคล้องระหว่างระบบธรรมชาติกับระบบสถาปัตยกรรม

การวางผังต้นไม้ถูกพัฒนาให้เป็นองค์ประกอบเชิงพื้นที่ (spatial element) ที่มีบทบาทในการสร้างขอบเขต กำหนดทิศทางการมองเห็น และสร้างลำดับของการเข้าถึงพื้นที่ โดยการจัดเรียงต้นไม้ในลักษณะล้อมรอบพื้นที่โครงการช่วยสร้างสภาวะกึ่งปิดล้อม (semi-enclosed space) ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกสงบและเป็นส่วนตัว ขณะเดียวกันยังเปิดโอกาสให้เกิดการไหลเวียนของลมและแสงตามธรรมชาติ

นิยามแนวความคิดในการออกแบบ

แนวคิดการออกแบบผังต้นไม้

ภาพที่ 4.4 แสดงภาพการวางผังต้นไม้

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

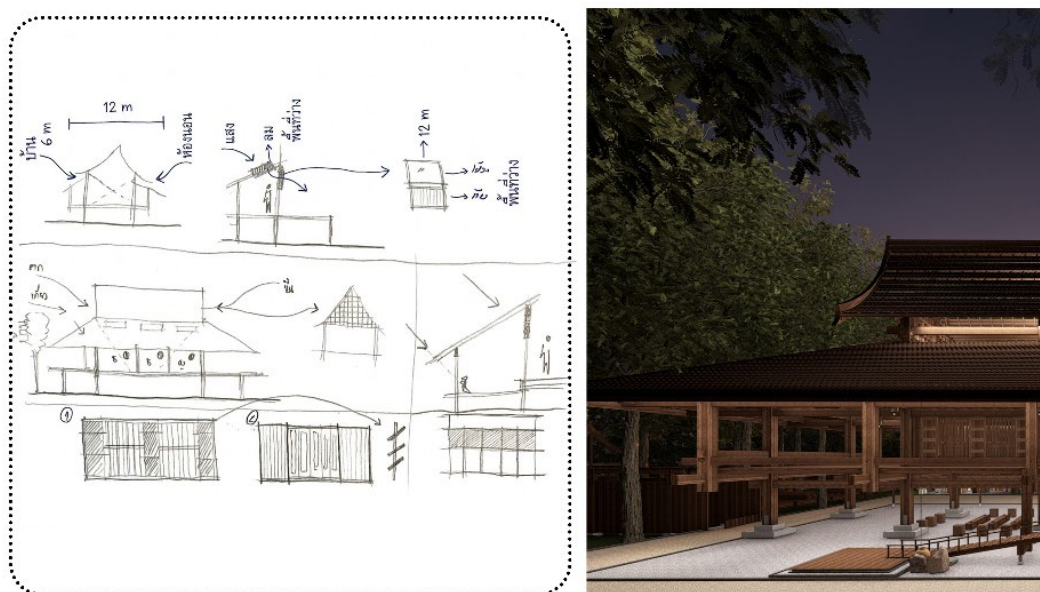
4.2.3 แนวความคิดในการออกแบบช่องแสงของอาคาร

แนวความคิดในการออกแบบช่องเปิดและช่องแสงของโครงการนี้มุ่งเน้นการสร้างสภาวะแสงที่เหมาะสมต่อการใช้งานพื้นที่ที่เหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับ “แสงธรรมชาติ” ในฐานะองค์ประกอบหลักที่ช่วยกำหนดบรรยากาศของพื้นที่ภายใน แสงถูกออกแบบให้มีความนุ่มนวล สม่ำเสมอ และไม่รบกวนสายตา เพื่อส่งเสริมสมาธิและความสงบในการประกอบศาสนกิจ อีกทั้งยังช่วยลดการพึ่งพาแสงประดิษฐ์ในช่วงเวลากลางวัน

การออกแบบจึงเลือกให้แสงเข้าสู่ตัวอาคารผ่าน “หน้าจั่ว” ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของรูปทรงอาคาร โดยควบคุมทิศทางและปริมาณของแสงให้ส่องเข้าสู่พื้นที่ที่เหมาะสม แสงที่ผ่านเข้ามาจะถูกกรองและกระจายตัวภายในอาคารผ่านโครงสร้างไม้และฉนวนวัสดุ ทำให้เกิดเงาและมิติที่เปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลา สร้างบรรยากาศที่มีความลึกซึ้งและเชื่อมโยงกับธรรมชาติภายนอก

นอกจากนี้ การวางตำแหน่งช่องเปิดยังคำนึงถึงทิศทางลมและสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้เกิดการระบายอากาศตามธรรมชาติควบคู่ไปกับการรับแสง ส่งผลให้พื้นที่ภายในมีความเย็นสบายและเหมาะสมต่อการใช้งานอย่างต่อเนื่อง แนวทางดังกล่าวจึงเป็นการบูรณาการระหว่างแสง ลม และรูปทรงสถาปัตยกรรม เพื่อสร้างประสบการณ์เชิงพื้นที่ที่ตอบสนองทั้งด้านการใช้งานและมิติทางจิตวิญญาณของผู้ใช้งานอย่างสมดุล

แนวคิดการออกแบบ

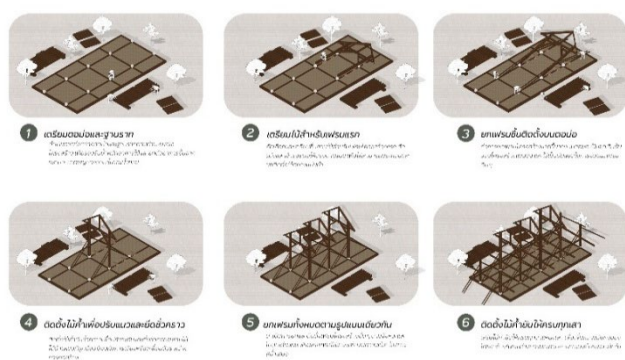
ภาพที่ 4.5 แสดงภาพการออกแบบช่องแสง

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

4.2.4 ขั้นตอนการก่อสร้าง

สถาปัตยกรรมไม้ร้อยถอนได้ของมลายูภาคใต้ตั้งอยู่บนหลักการของ “ความยืดหยุ่นและไม่ถาวร” ผ่านระบบโครงสร้างถอดประกอบได้ การใช้โมดูลซ้ำ และการแยกโครงสร้างออกจากเปลือกอาคาร ทำให้อาคารสามารถปรับเปลี่ยน ซ่อมแซม

CONSTRUCTION PROCESS

ภาพที่ 4.6 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

1) เตรียมตอม่อและฐานราก

กำหนดตำแหน่งและก่อสร้างตอม่อ/ฐานรากตามผัง เพื่อรองรับน้ำหนักโครงสร้าง และยกระดับพื้นให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ลดปัญหาความชื้นและน้ำท่วม

2) เตรียมไม้สำหรับเฟรม

คัดเลือกและแปรรูปไม้ให้ได้ขนาดตามโมดูลที่ออกแบบ พร้อมเตรียมรอยต่อไม้เพื่อให้อาคารประกอบทำ ได้อย่างแม่นยำและแข็งแรง

3) ติดตั้งเฟรมแรก

ยกโครงเฟรมชุดแรกขึ้นติดตั้งบนตอม่อ ใช้เป็นจุดเริ่มต้นของโครงสร้าง และเป็นแนวอ้างอิงสำหรับการติดตั้งเฟรมถัดไป

4) ติดตั้งไม้ค้ำชั่วคราว

ติดตั้งไม้ค้ำยันเพื่อปรับแนวโครงสร้างให้ได้ระดับที่ถูกต้อง และช่วยยึดโครงสร้างให้มั่นคงระหว่างขั้นตอนการก่อสร้าง

5) ประกอบเฟรมต่อเนื่อง

ติดตั้งเฟรมอื่น ๆ ต่อเนื่องตามรูปแบบและโมดูลเดียวกัน เพื่อให้โครงสร้างมีความสม่ำเสมอและเชื่อมต่อกันทั้งระบบ

6) เสริมค้ำยันถาวร

ติดตั้งไม้ค้ำยันถาวรในทุกช่วงเสา เพื่อเพิ่มความแข็งแรง ความมั่นคง และเตรียมพร้อมสำหรับงานโครงสร้างและงานสถาปัตยกรรมในขั้นตอนต่อไป

CONSTRUCTION PROCESS

ภาพที่ 4.7 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

7) ติดตั้งคานทุกส่วนและถอดไม้ค้ำชั่วคราว

เชื่อมต่อคานโครงสร้างทั้งหมดให้เป็นระบบเดียวกัน เมื่อโครงสร้างมีความมั่นคงเพียงพอจึงถอดไม้ค้ำยันชั่วคราวออก

8) ขึ้นโครงสร้างหลังคา

ประกอบและติดตั้งโครงหลังคา เช่น จันทัน แป และองค์ประกอบหลัก เพื่อเตรียมรองรับวัสดุ มุงหลังคา

9) ติดตั้งวัสดุ มุงหลังคาและชายคา

มุงหลังคาให้ครอบคลุมพื้นที่ใช้งาน พร้อมขยายชายคาเพื่อกันแดดและฝน เหมาะกับสภาพอากาศร้อนชื้น

10) ติดตั้งโครงสร้างพื้น

ติดตั้งพื้นอาคารเพื่อรองรับการใช้งานและการก่อสร้างในขั้นตอนถัดไป ให้สามารถใช้งานได้ อย่างสะดวกและปลอดภัย

11) ติดตั้งผนัง ประตูหน้าต่างและบันได

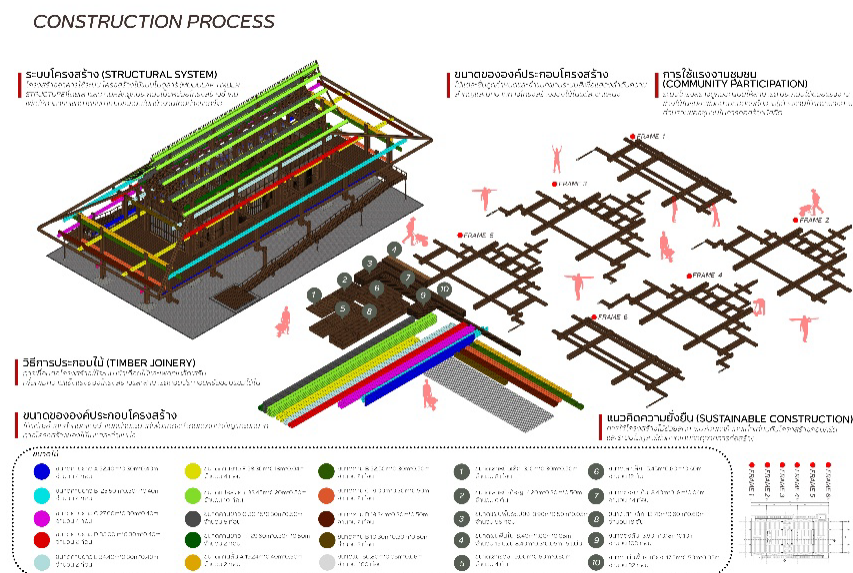
ประกอบองค์ประกอบสถาปัตยกรรมเพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่ใช้งาน และสร้างความเป็น สัดส่วนของอาคาร

12) เก็บรายละเอียดงานและตรวจสอบความเรียบร้อย

ตรวจสอบความแข็งแรงและความเรียบร้อยของโครงสร้าง พร้อมเก็บงานให้สมบูรณ์ก่อนการ ใช้งานจริง

4.2.5 ขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด

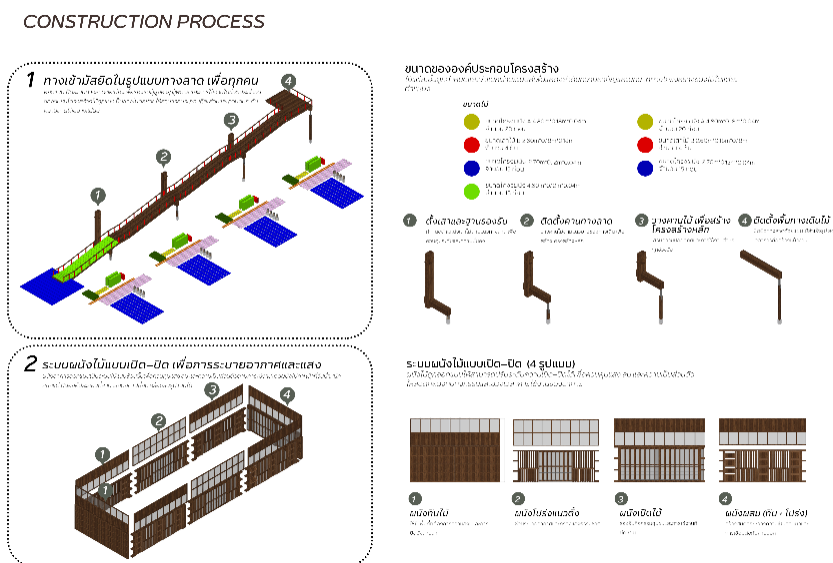
กระบวนการก่อสร้างอาคารไม้ตั้งแต่ระบบทางเข้าจนถึงการประกอบผนังและโครงสร้างอาคาร โดยใช้ระบบโมดูลาร์เพื่อลดความซับซ้อนในการก่อสร้างและเอื้อต่อการซ่อมแซม ปรับเปลี่ยน และขยายอาคารในอนาคต

ภาพที่ 4.8 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

กระบวนการก่อสร้างเริ่มต้นจากการเตรียมไม้ตามแบบที่กำหนดไว้ โดยทำการคัดเลือก แปรรูป และตัดไม้ให้ได้ขนาดที่ถูกต้องตามโมดูลของโครงสร้าง พร้อมทั้งเตรียมรอยต่อไม้ (เข้าเดือย เข้าไม้) ให้เรียบร้อย ก่อนนำมาทดลองประกอบเป็นเฟรมในระดับพื้น (mock-up) เพื่อตรวจสอบความพอดี ความแม่นยำ และลำดับการประกอบจริง วิธีนี้ช่วยลดความผิดพลาดหน้างาน ทำให้สามารถแก้ไขหรือปรับปรุงได้ตั้งแต่ก่อนเริ่มก่อสร้างจริง ส่งผลให้ขั้นตอนการติดตั้งโครงสร้างหน้างานเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้ ในกระบวนการออกแบบได้กำหนดการแยกประเภทและขนาดของไม้ด้วย “รหัสสี” เพื่อให้ง่ายต่อการจัดการและประกอบ โดยไม้แต่ละสีแทนขนาดและหน้าที่ที่แตกต่างกันในโครงสร้าง เช่น คาน เสา หรือองค์ประกอบรอง วิธีนี้ช่วยให้ช่างสามารถเข้าใจแบบได้ง่าย ลดความซับซ้อนในการทำงาน และเพิ่มความถูกต้องในการประกอบ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดระบบโครงสร้างไม้แบบโมดูลาร์ ที่เน้นความเป็นระบบ สามารถถอดประกอบ ซ่อมแซม หรือขยายได้ในอนาคต

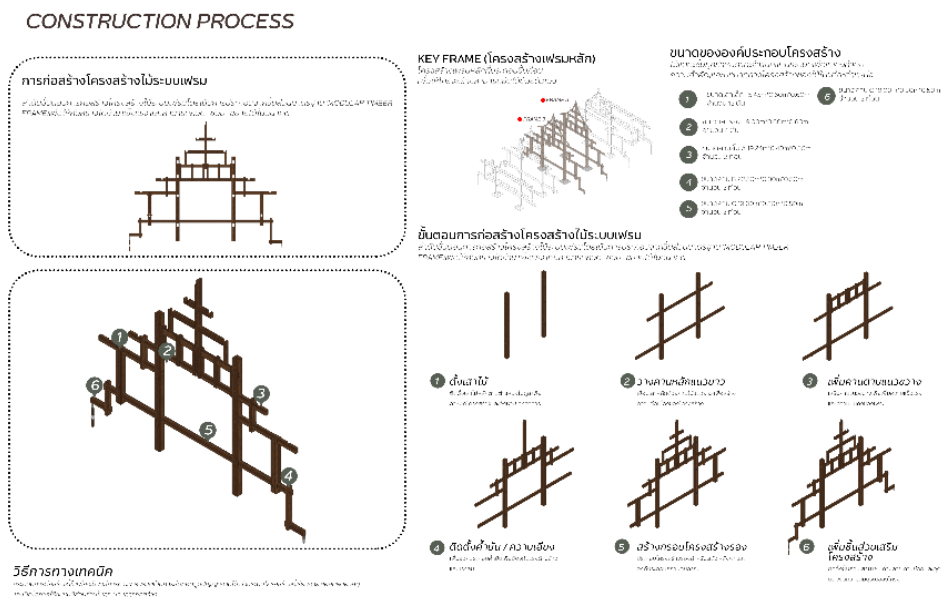
ภาพที่ 4.9 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

4.2.5.1 ขั้นตอนการสร้างทางเข้าทางลาด

เริ่มจากการกำหนดตำแหน่งและระดับความสูงของทางลาดให้เหมาะสมกับการใช้งานของทุกคน จากนั้นติดตั้งโครงสร้างหลักแบบโมดูลาร์ โดยนำชิ้นส่วนไม้ที่เตรียมไว้ตามขนาดมาประกอบที่ละช่วงตามลำดับ ขนาดไม้ถูกแยกด้วยรหัสสีเพื่อให้ง่ายต่อการเลือกใช้และลดความผิดพลาดในการก่อสร้าง เมื่อโครงสร้างหลักเสร็จ จะติดตั้งพื้นทางเดิน รวากันตก และจุดพักเพื่อให้เกิดความปลอดภัยและใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง

4.2.5.2 ขั้นตอนการติดตั้งระบบผนังไม้ 4 รูปแบบ

หลังจากโครงสร้างหลักเสร็จ จะเริ่มติดตั้งผนังไม้ตามรูปแบบที่ออกแบบไว้ โดยแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ผนังทึบสำหรับความเป็นส่วนตัว ผนังโปร่งสำหรับระบายอากาศและรับแสง ผนังแบบประตูบานพับที่เปิด-ปิดได้ และผนังแบบผสมที่รวมทั้งความทึบและโปร่ง การเลือกใช้แต่ละแบบขึ้นอยู่กับตำแหน่งและการใช้งานของพื้นที่ เพื่อให้อาคารสามารถปรับตัวกับสภาพอากาศและกิจกรรมได้อย่างยืดหยุ่น

ภาพที่ 4.12 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

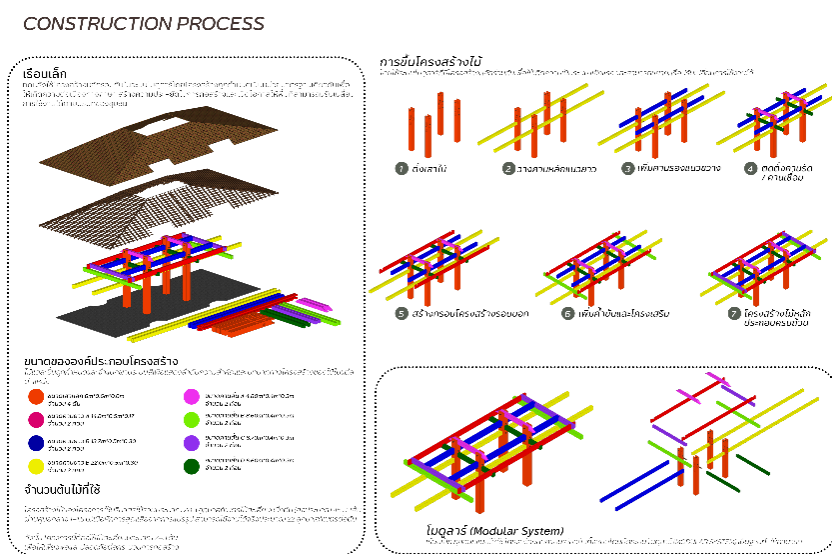
แนวคิดการก่อสร้างโครงสร้างไม้ของโครงการนี้ใช้ระบบโครงเฟรมไม้แบบโมดูลาร์ (modular timber frame) โดยมุ่งเน้นการออกแบบชิ้นส่วนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อง่ายต่อการผลิต การขนย้าย และการประกอบในหน้างาน ระบบดังกล่าวช่วยลดความซับซ้อนของกระบวนการก่อสร้าง ทำให้สามารถควบคุมคุณภาพและระยะของโครงสร้างได้อย่างแม่นยำ อีกทั้งยังสอดคล้องกับภูมิปัญญางานช่างไม้ดั้งเดิมที่ใช้วิธีการประกอบเป็นชิ้นส่วน มากกว่าการก่อสร้างแบบหล่อในที่

ในด้านกระบวนการก่อสร้าง เริ่มจากการเตรียมและแปรรูปไม้ให้ได้ขนาดตามโมดูลที่กำหนด จากนั้นจึงทำการผลิตชิ้นส่วนโครงสร้าง เช่น เสา คาน และจุดต่อ ให้สามารถประกอบเข้าด้วยกันได้อย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคนิคการเข้าเดือยหรือการยึดต่อแบบดั้งเดิมที่ลดการพึ่งพาสกน๊อตสตั๊ดสมัยใหม่ เมื่อชิ้นส่วนทั้งหมดถูกเตรียมไว้แล้ว จึงนำไปประกอบเป็นโครงเฟรมในพื้นที่ก่อสร้างตามลำดับขั้นตอน ซึ่งช่วยให้การทำงานมีความรวดเร็วและลดข้อผิดพลาดจากการทำงานหน้างาน

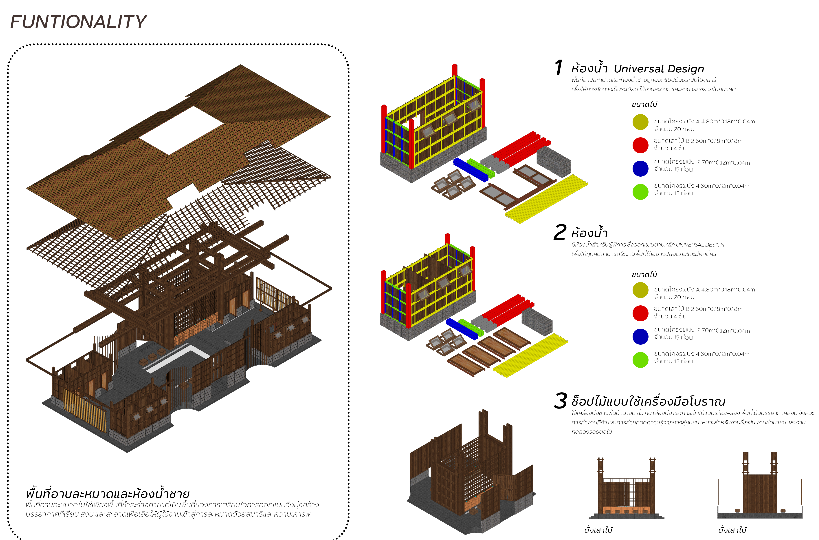
ข้อได้เปรียบสำคัญของระบบโครงสร้างลักษณะนี้คือความยืดหยุ่นในการใช้งานระยะยาว เนื่องจากสามารถถอดประกอบ ซ่อมแซม หรือขยายอาคารได้โดยไม่กระทบต่อโครงสร้างหลักทั้งหมด ทำให้สถาปัตยกรรมสามารถปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของการใช้งานและจำนวนผู้ใช้งานในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางดังกล่าวจึงไม่เพียงตอบโจทย์ด้านเทคนิคการก่อสร้าง แต่ยังสะท้อนแนวคิดของความยั่งยืนและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าในงานสถาปัตยกรรมไม่ร่วมสมัย

4.2.7 ขั้นตอนการประกอบระบบเฟรมของอาคารรอง

ขั้นตอนการประกอบระบบเฟรมของอาคารรองเริ่มต้นจากการเตรียมฐานรากและจตุรรองรับโครงสร้างให้ได้ระดับและตำแหน่งตามแบบ เพื่อรองรับการติดตั้งโครงไม้ในลำดับถัดไป จากนั้นจึงทำการติดตั้งเสาไม้ตามกริดโมดูลที่กำหนดไว้ โดยยึดตำแหน่งให้มั่นคงและตรวจสอบแนวตั้งอย่างละเอียด เพื่อให้โครงสร้างมีความเที่ยงตรงและสามารถรองรับน้ำหนักได้อย่างมีประสิทธิภาพ

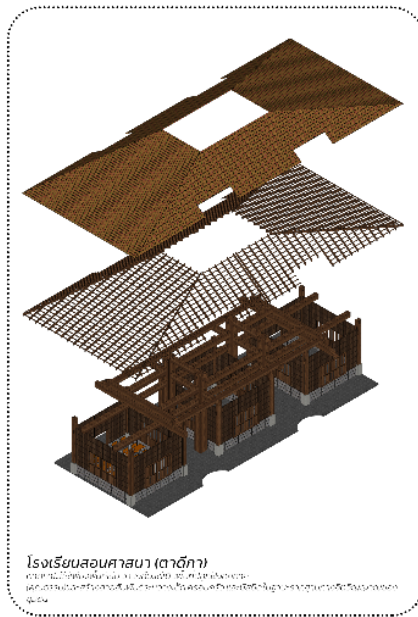

ภาพที่ 4.13 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

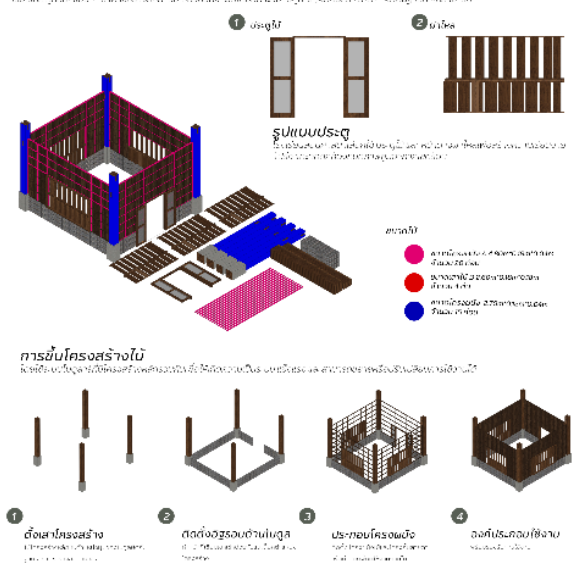

ภาพที่ 4.14 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

FUNTIONALITY

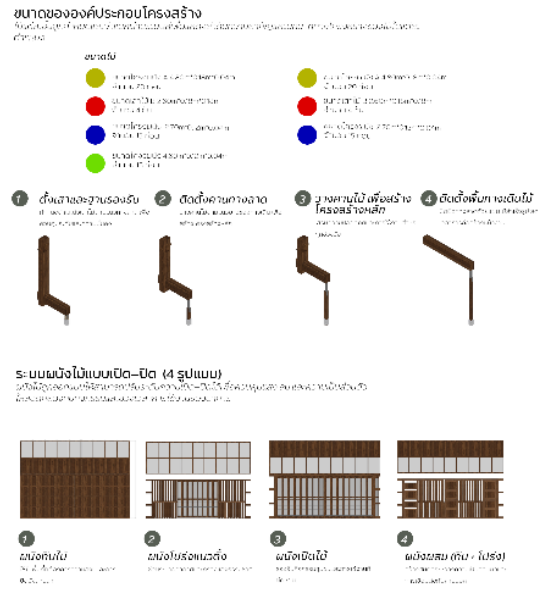
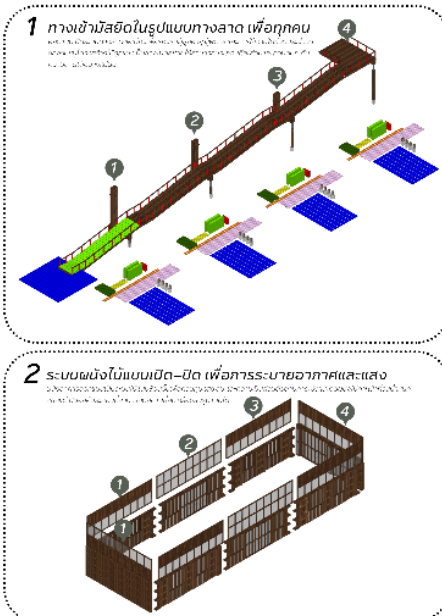

โมดูลาร์ (Modular System)

ภาพที่ 4.15 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

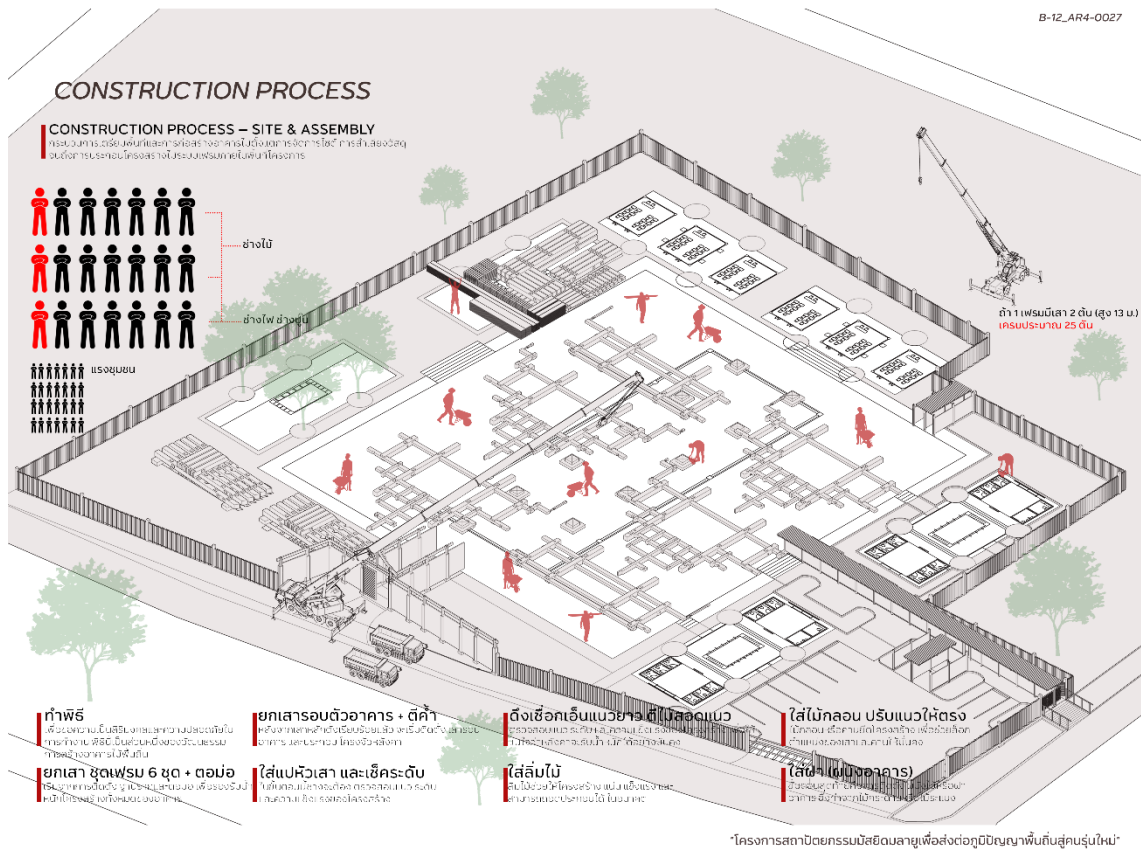
CONSTRUCTION PROCESS

ภาพที่ 4.16 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

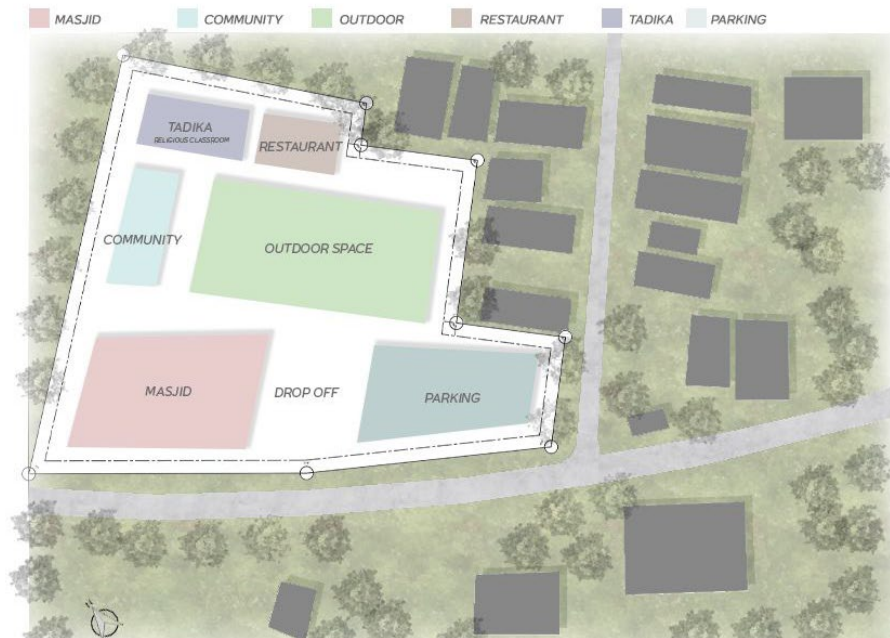
4.2.8 ขั้นตอนการก่อสร้างและการวางแผนงาน

กระบวนการก่อสร้างของโครงการนี้ถูกออกแบบให้เป็นระบบที่เชื่อมโยงกันในทุกๆระดับ ตั้งแต่การวางผังไซต์ การจัดลำดับพื้นที่ใช้งาน ไปจนถึงการออกแบบและผลิตชิ้นส่วนโครงสร้างไม้ในระดับรายละเอียด โดยให้ความสำคัญกับการเตรียมงานล่วงหน้า (pre-fabrication) และการประกอบหน้างาน (on-site assembly) อย่างมีขั้นตอนแนวทางดังกล่าวช่วยลดความซับซ้อนของการก่อสร้าง ควบคุมคุณภาพของวัสดุและงานช่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเพิ่มความปลอดภัยในการทำงาน เนื่องจากแต่ละขั้นตอนถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้ในขณะเดียวกันกระบวนการนี้ยังเปิดโอกาสให้ช่างไม้และแรงงานในชุมชนมีส่วนร่วมในทุกช่วงของการก่อสร้าง ตั้งแต่การเตรียมไม้ การเข้าลิ้น ไปจนถึงการประกอบโครงสร้างจริง ส่งผลให้เกิดการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างอาคารกับผู้ใช้งานในระยะยาวผลลัพธ์ที่ได้คือสถาปัตยกรรมที่ไม่เพียงมีความแข็งแรงและยั่งยืนในเชิงกายภาพ แต่ยังสะท้อนถึงบริบททางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนอย่างแท้จริง

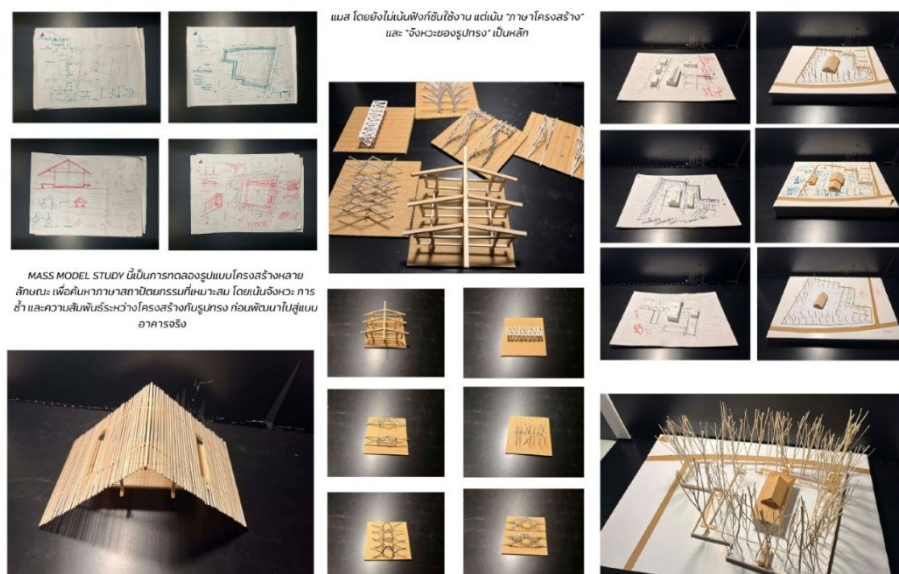

ภาพที่ 4.17 แสดงภาพขั้นตอนการก่อสร้างมัสยิด
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

4.2.9 การพัฒนาของการออกแบบ

SCHEMATIC DESIGN

ภาพที่ 4.18 แสดงแนวคิดในการออกแบบแบบที่ 1
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

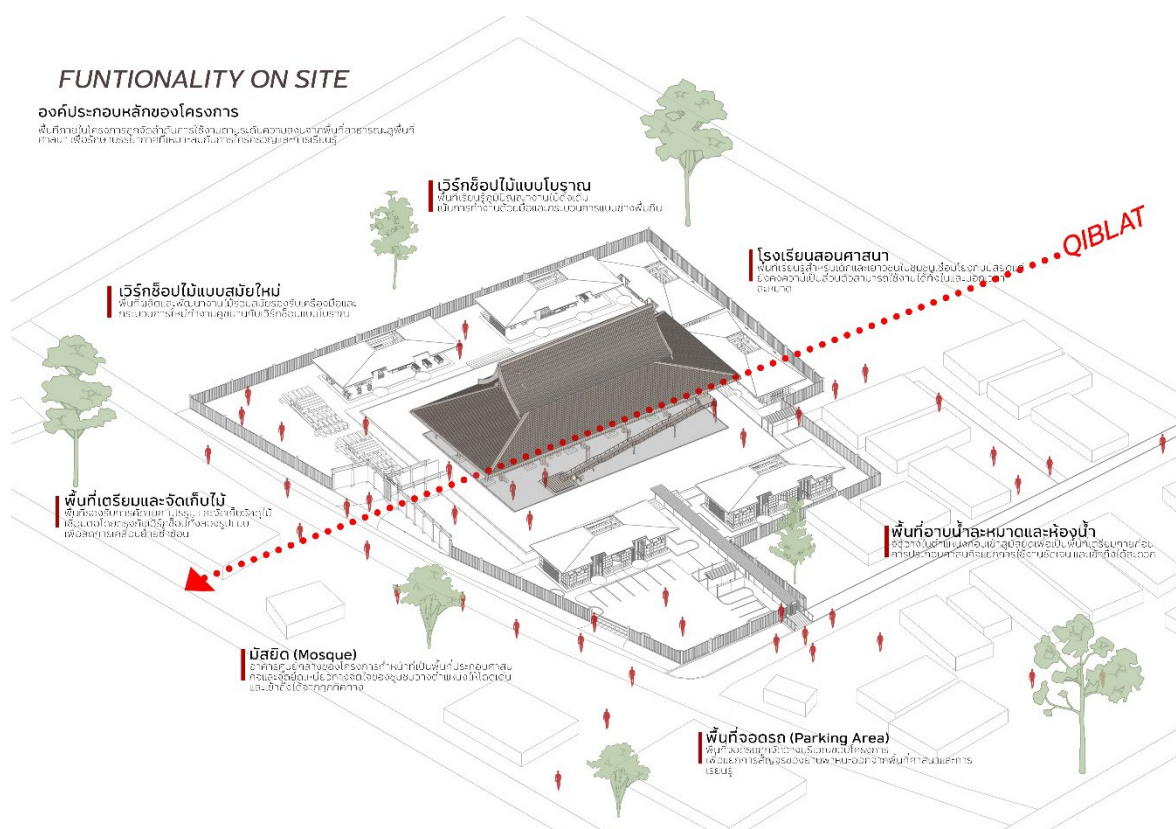

ภาพที่ 4.19 แสดงภาพโมเดลแบบร่าง
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

บทที่ 5

ผลงานการออกแบบ

สถาปัตยกรรมทำมือ เป็นโครงการนี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาวิเคราะห์และต่อยอดภูมิปัญญาสถาปัตยกรรมไม้พื้นถิ่น เพื่อนำมาปรับใช้ในการออกแบบสถาปัตยกรรมศาสนสถานร่วมสมัย โดยมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่าง “ความดั้งเดิม” และ “ความร่วมมือ” ผ่านกระบวนการตีความใหม่ในเชิงโครงสร้าง รูปแบบ และประสบการณ์ของผู้ใช้งาน ภายใต้บริบททางสังคม วัฒนธรรม และภูมิอากาศของพื้นที่ แนวคิดเริ่มต้นจากการพิจารณาระบบโครงสร้างไม้แบบดั้งเดิม ซึ่งมีลักษณะเด่นด้านความเรียบง่าย ความยืดหยุ่น และความสามารถในการถอดประกอบได้ โดยองค์ความรู้นี้ถูกนำมาพัฒนาเป็นระบบโครงสร้างแบบโมดูลาร์ที่สามารถกำหนดระยะ โครงสร้าง และการก่อสร้างให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน อันเอื้อต่อการก่อสร้างที่มีประสิทธิภาพ ลดความซับซ้อน และยังคงรักษา “ความซื่อสัตย์ของวัสดุ” อันเป็นคุณค่าหลักของงานสถาปัตยกรรมไม้

ภาพที่ 5.1 แสดงภาพการวางผังต้นไม้

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

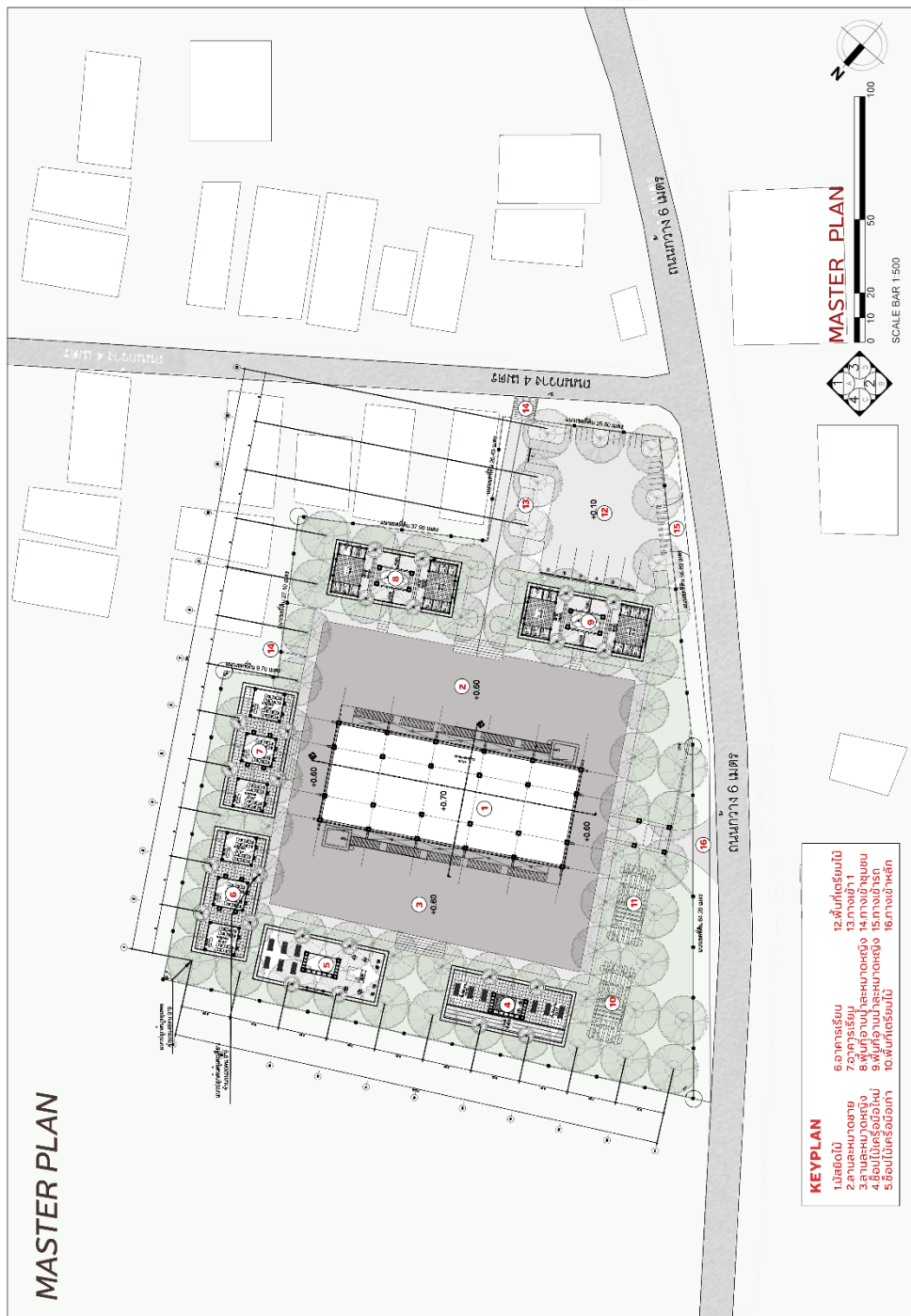
5.1 ผังบริเวณ

ภาพที่ 5.2 แสดงผังบริเวณ

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.2 ผังพื้น

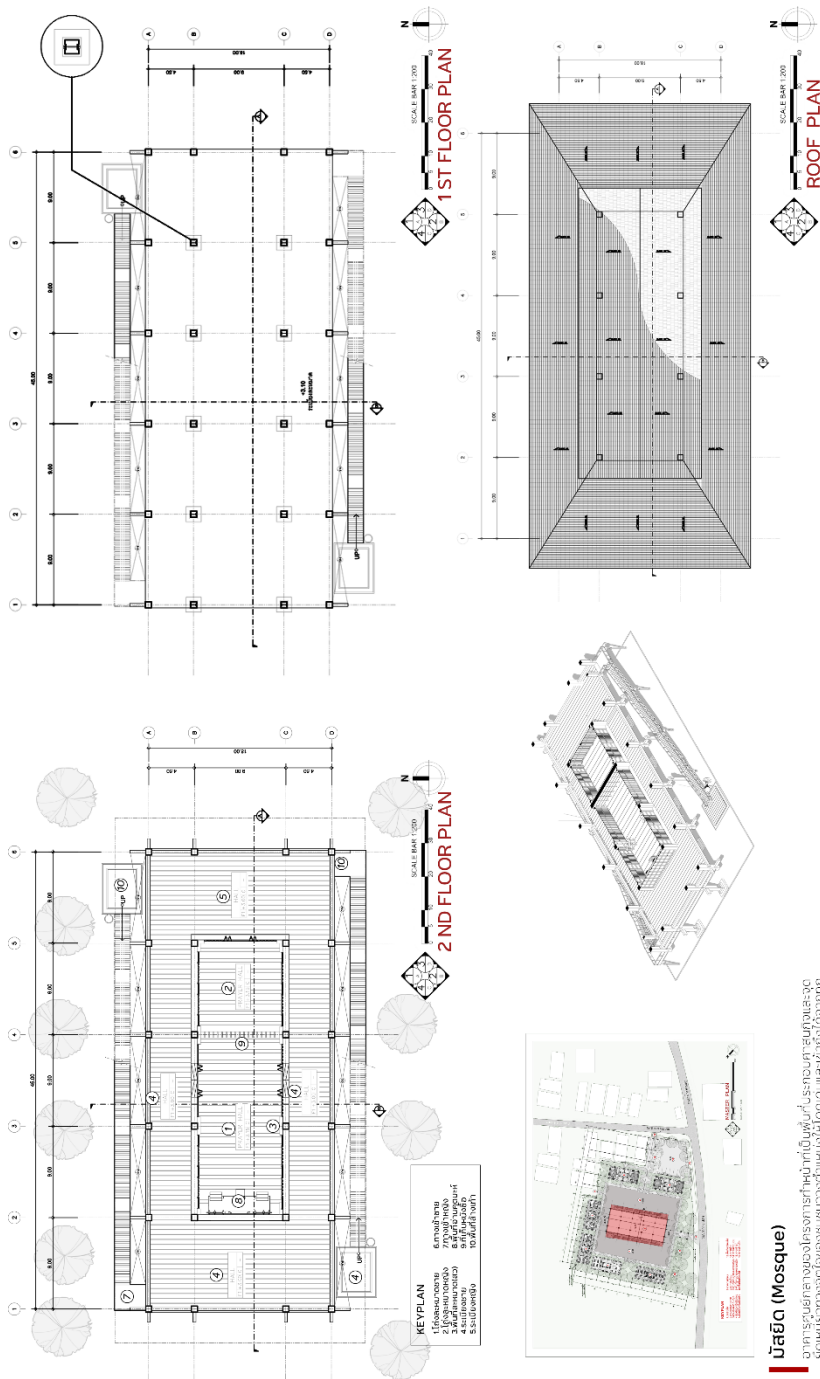

ภาพที่ 5.3 แสดงผังพื้น

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.3 แบบขยายผังพื้นมัสยิดมัสยิด

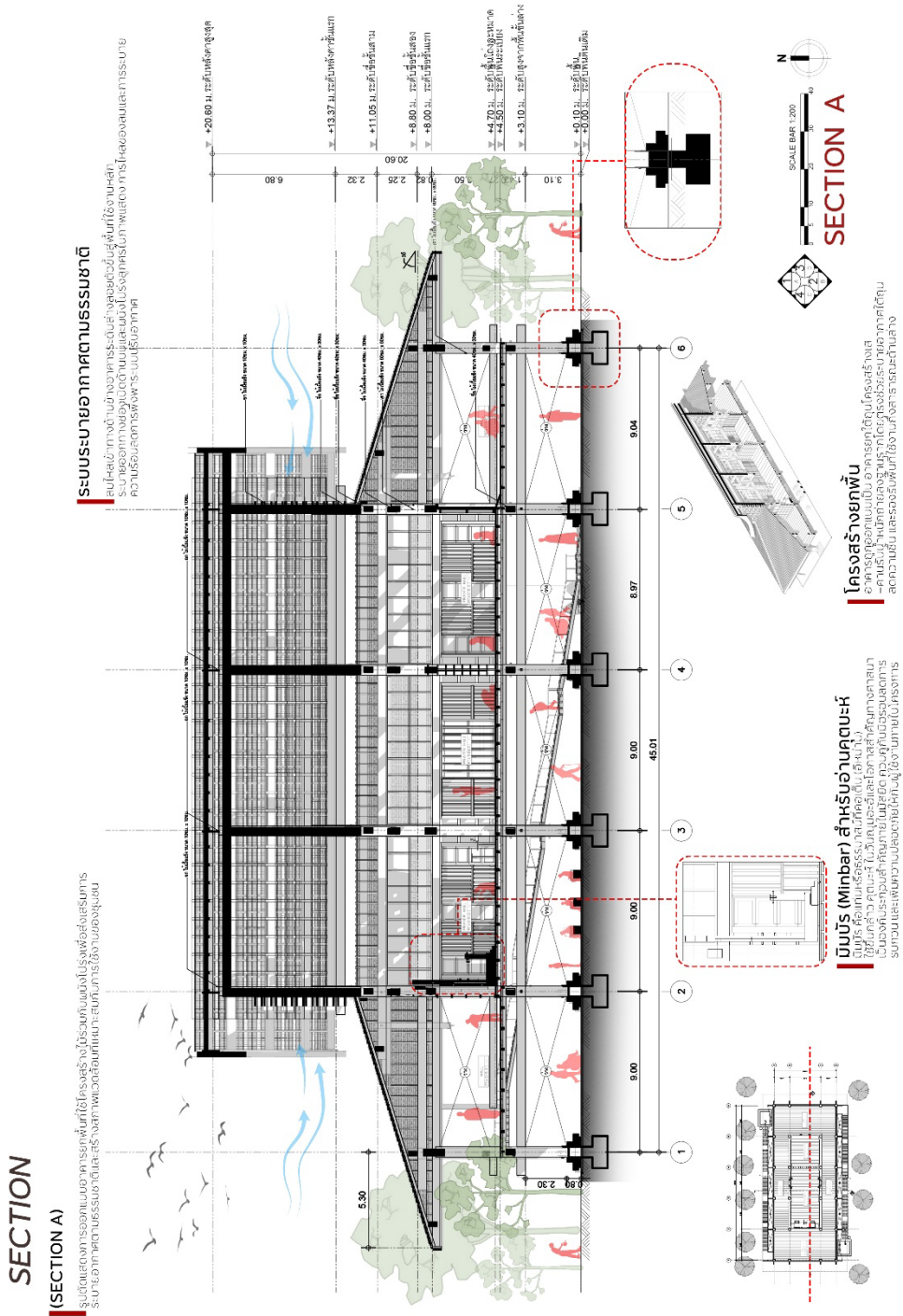
WOODEN MASJID PLAN

ภาพที่ 5.4 แสดงภาพแบบขยายผังพื้นมัสยิด

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.4 รูปตัด

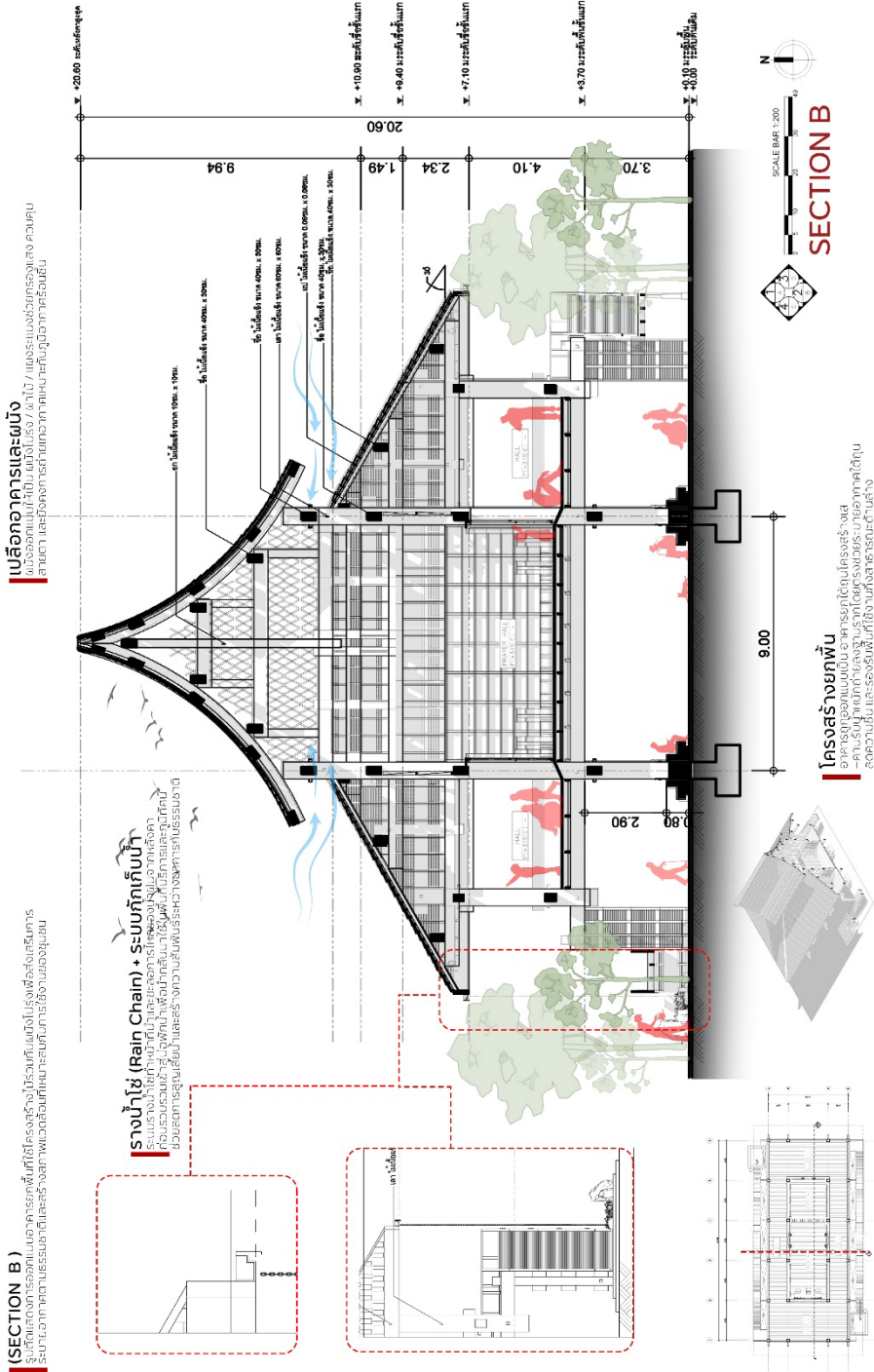

ภาพที่ 5.5 แสดงรูปตัดตามแนวยาว

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

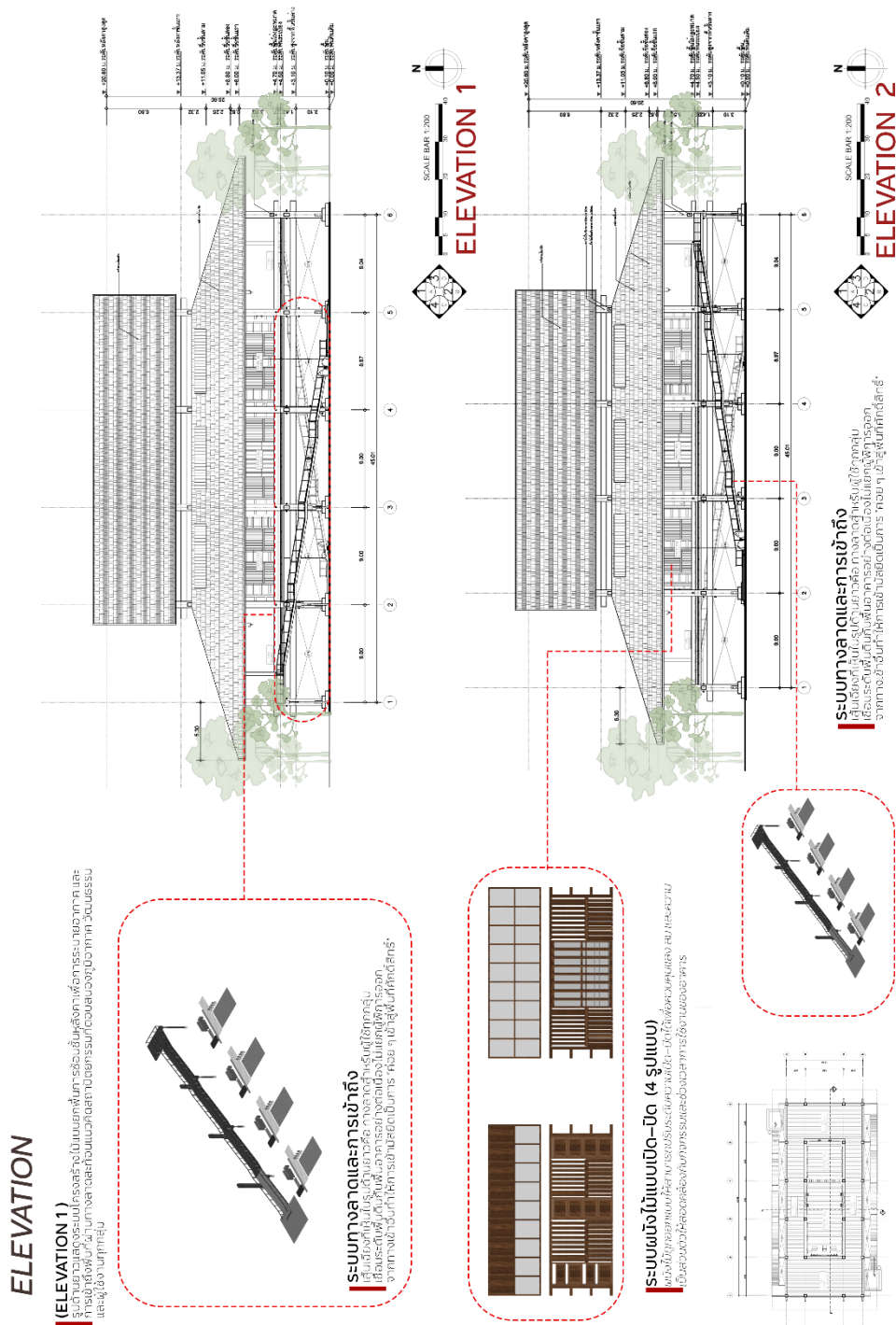
5.5 รูปตัด

SECTION

ภาพที่ 5.6 แสดงรูปตัดตามแนวขวาง
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

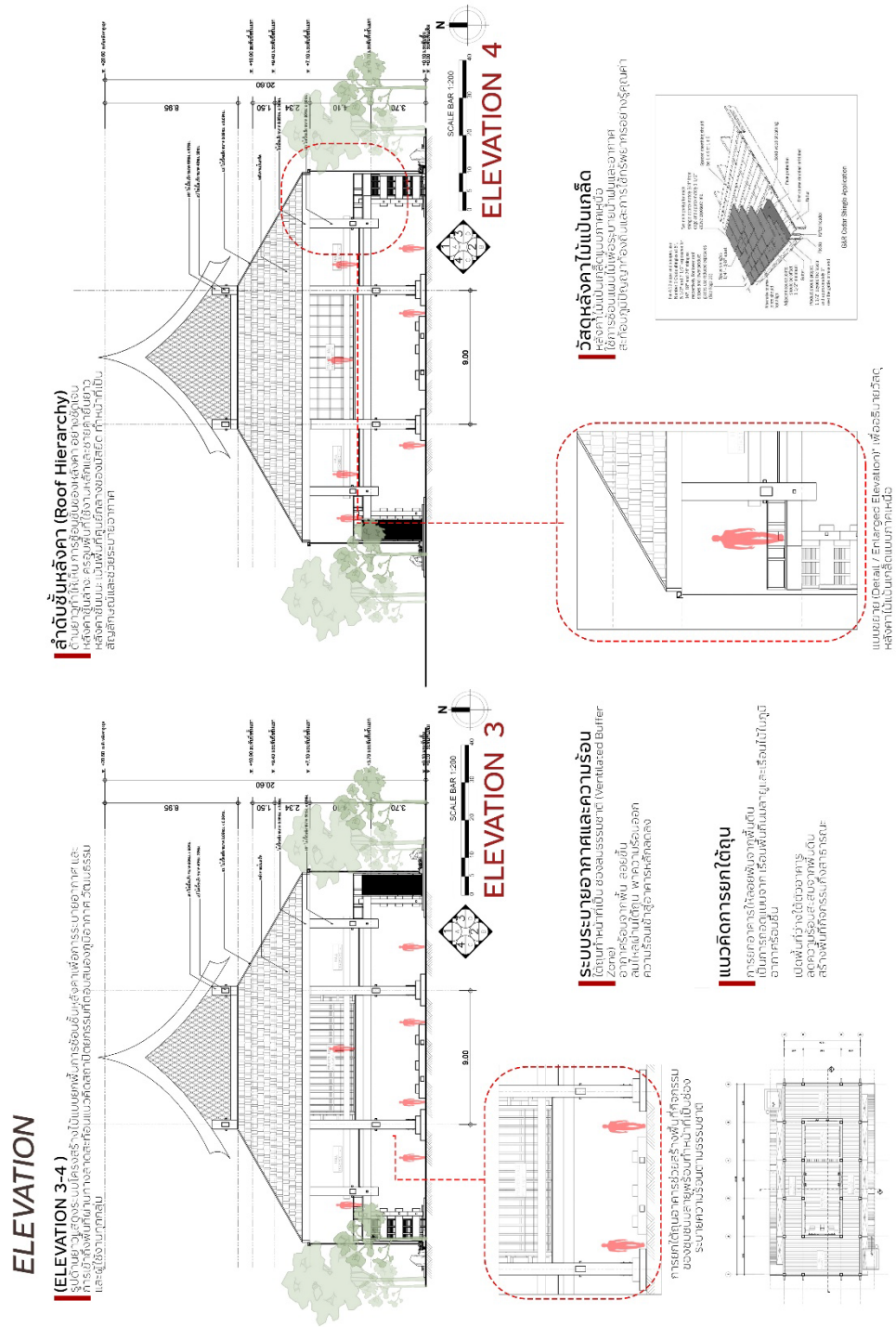
5.6 รูปด้าน

ภาพที่ 5.7 แสดงภาพรูปด้าน 1-2

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.7 รูปด้าน

ภาพที่ 5.7 แสดงภาพรูปด้าน 3-4

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.8 ทักษะภาพ

ภาพที่ 5.8 แสดงภาพทัศนียภาพด้านทางเข้าหญิง
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 5.9 แสดงภาพทัศนียภาพทางเข้าหญิง
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

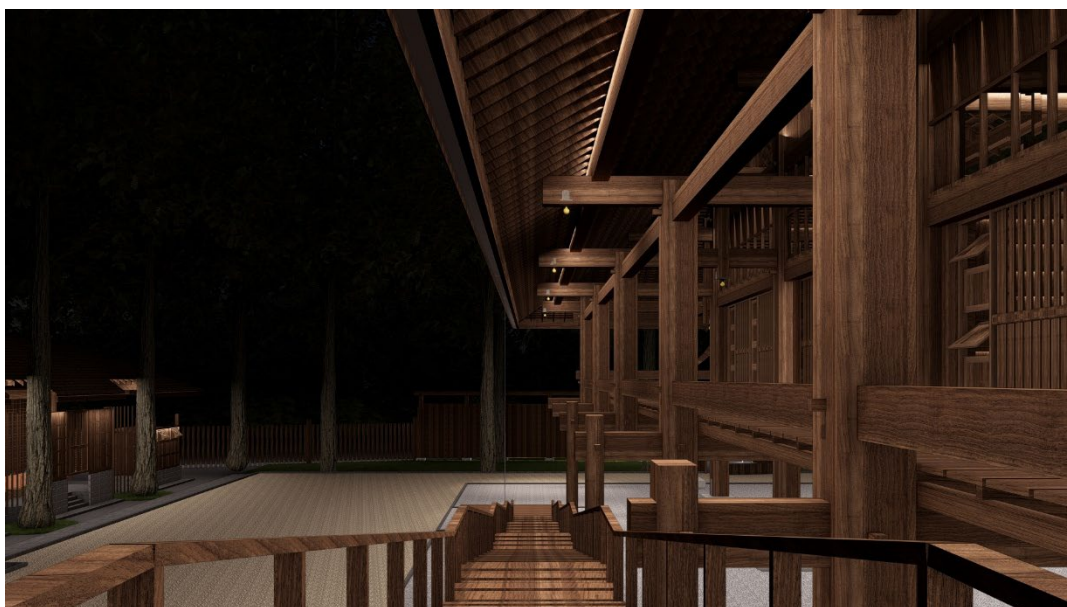
ภาพที่ 5.10 แสดงภาพทัศนียภาพโถงละหมาดชาย
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 5.11 แสดงภาพทัศนียภาพโถงละหมาดหญิง
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

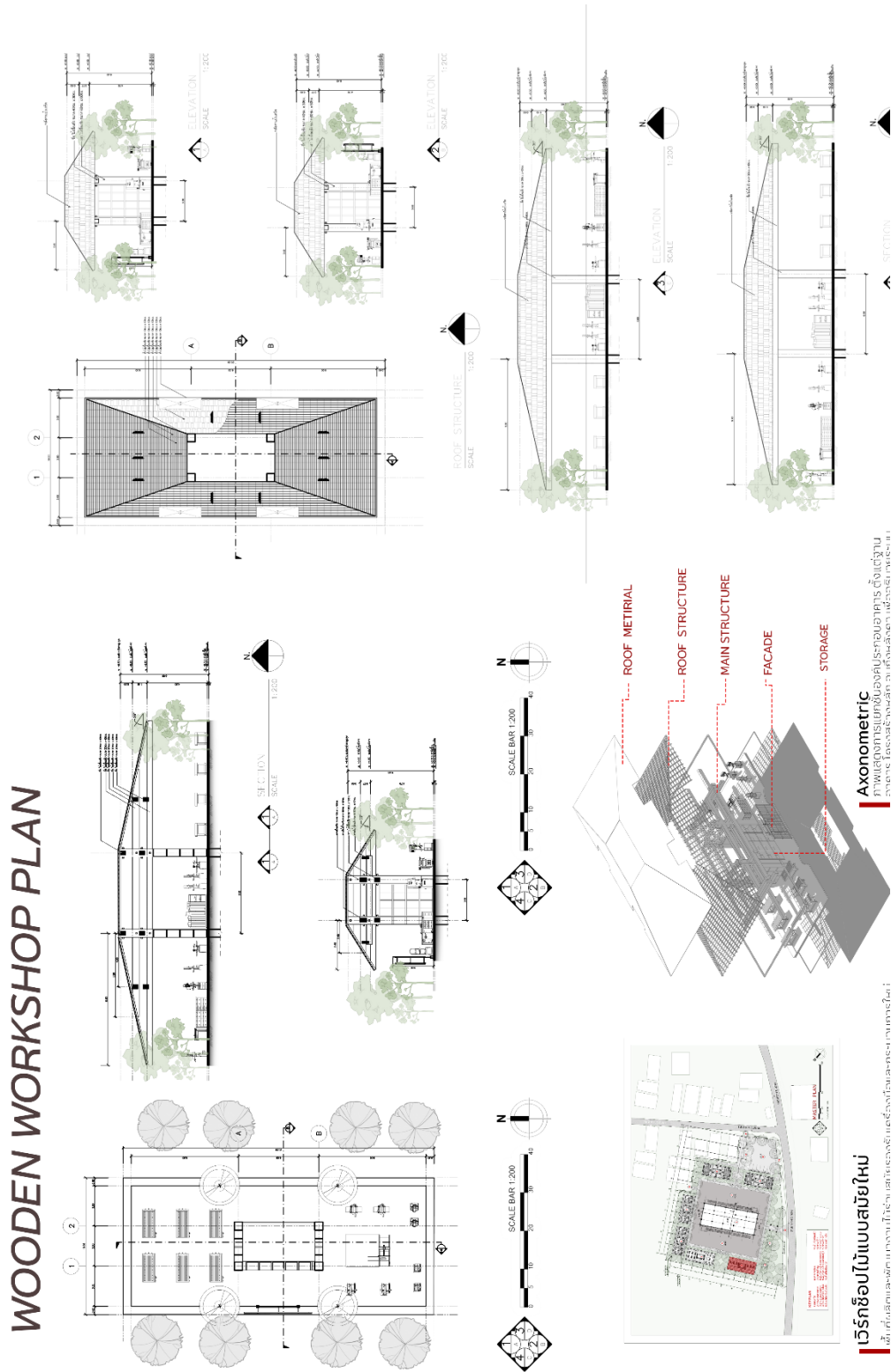

ภาพที่ 5.12 แสดงภาพทัศนียภาพใต้ถุนมัสยิด
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 5.13 แสดงภาพทัศนียภาพทางเข้าหญิง
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.9 ผังพื้นอาคารช้อปไม้สมัยใหม่

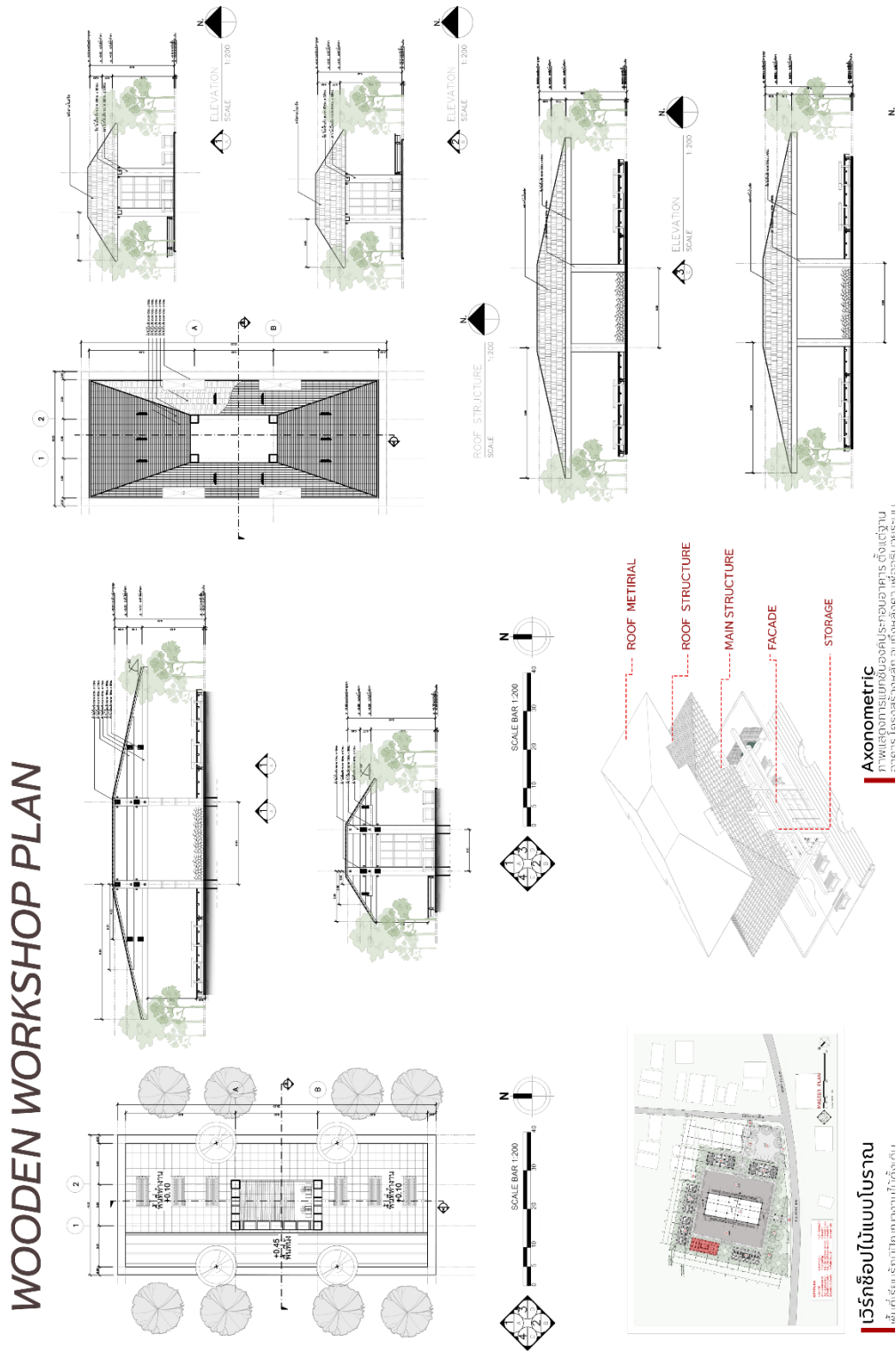
เวิร์กช็อปไม้แบบสมัยใหม่
พื้นที่ใช้สอยและพื้นที่ว่างภายในอาคาร

เวิร์กช็อปไม้แบบสมัยใหม่
พื้นที่ใช้สอยและพื้นที่ว่างภายในอาคาร

ภาพที่ 5.14 แสดงภาพรูปตัดอาคารช้อปไม้สมัยใหม่

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

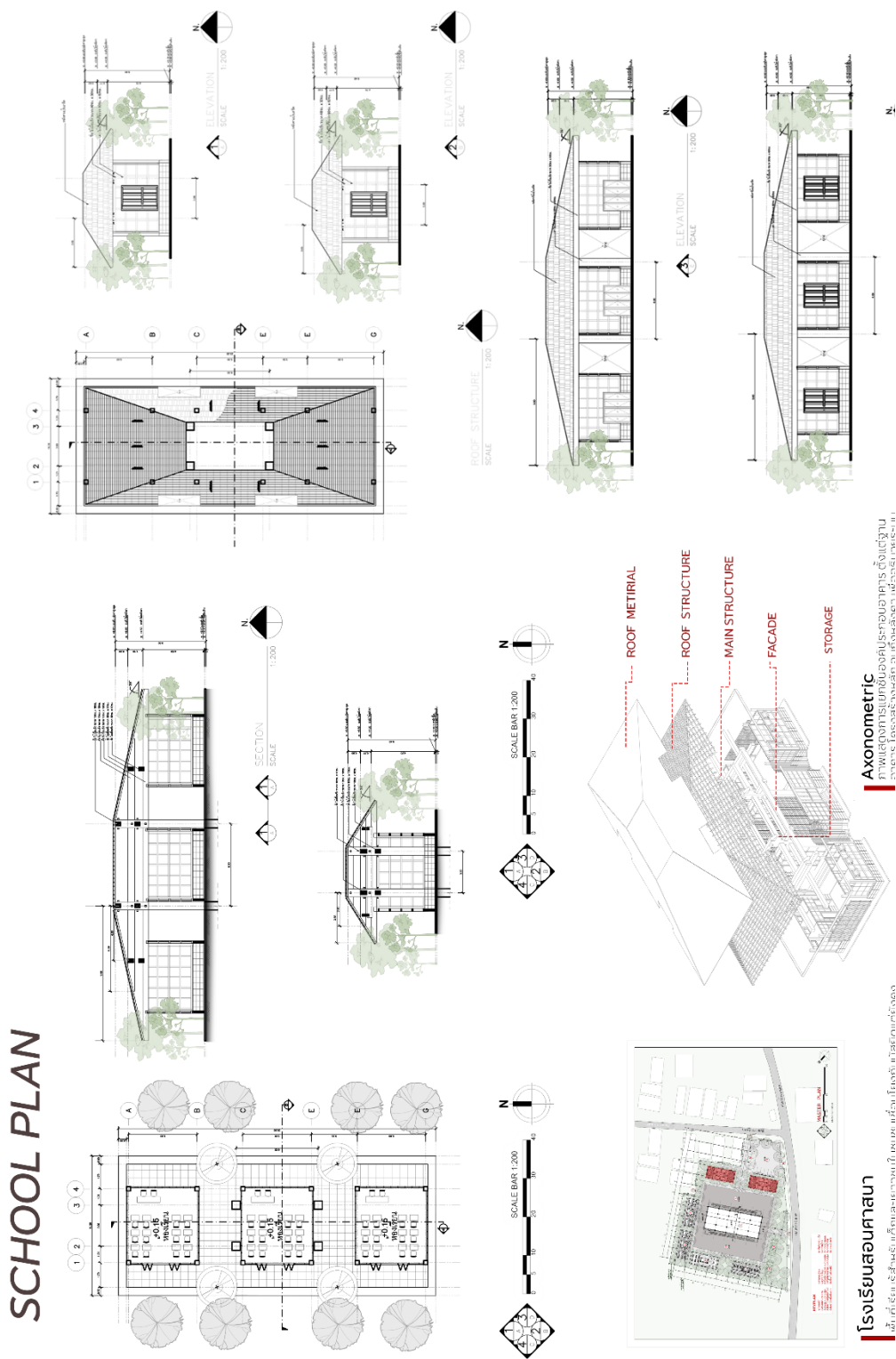
5.10 ผังพื้นอาคารช้อปไม้สมัยโบราณ

ภาพที่ 5.15 แสดงภาพรูปตัดอาคารช้อปไม้สมัยใหม่

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.11 ผังพื้นอาคารเรียนศาสนา

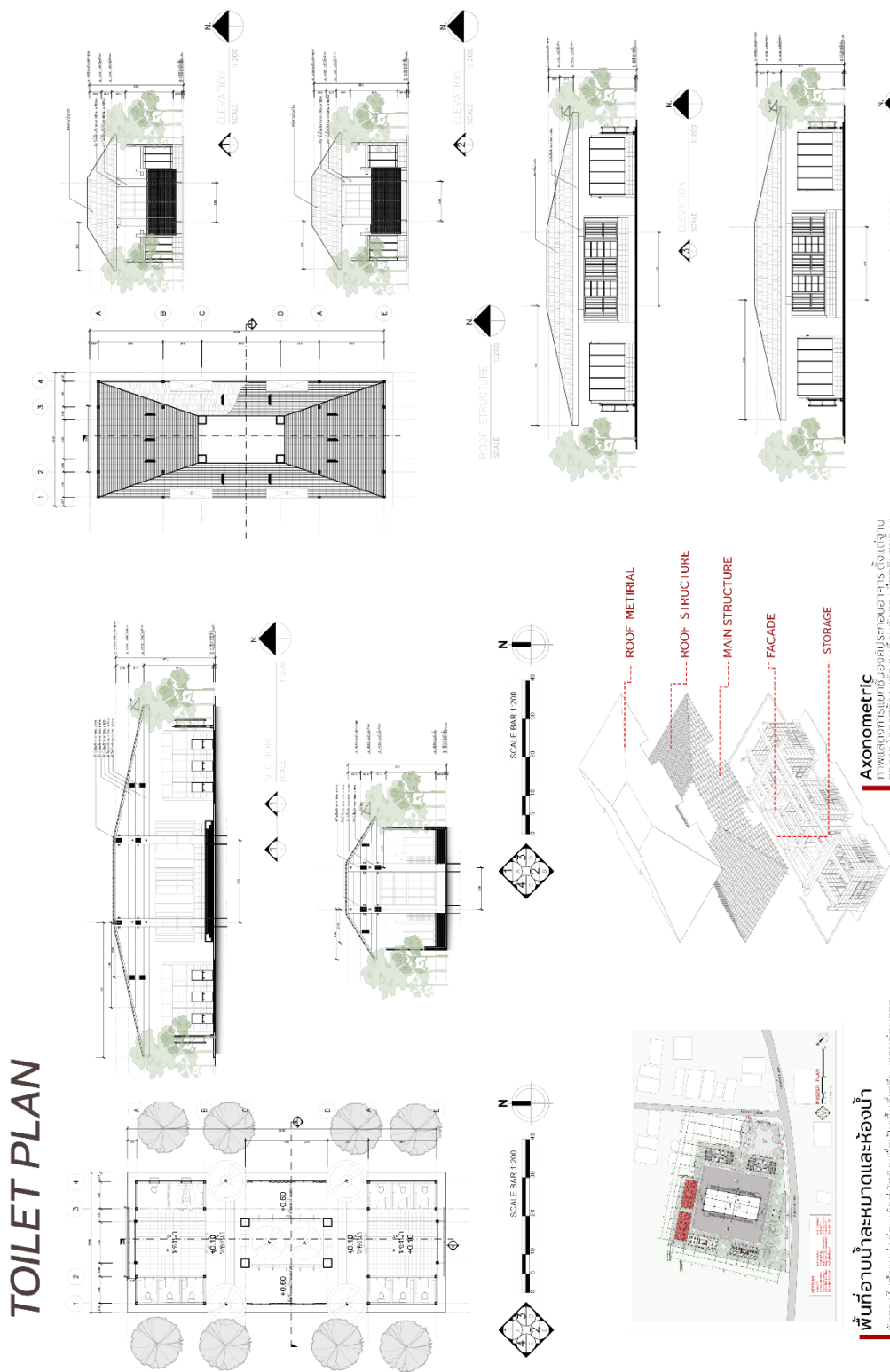

โรงเรียนศาสนา
 พื้นที่ใช้สอย ๖๕๖ ตารางเมตร (๖๕๖ ตารางเมตร) ๖๕๖ ตารางเมตร (๖๕๖ ตารางเมตร)

Axonometric
 ภาพแสดงการเชื่อมต่อของโครงสร้างต่าง ๆ
 ภาพนี้ ได้แสดงถึงลักษณะโครงสร้างอาคาร

ภาพที่ 5.16 แสดงภาพรูปตัดอาคารซ็อบไม้สมัยใหม่
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.12 ผังพื้นอาคารห้องน้ำ

ภาพที่ 5.17 แสดงภาพรูปตัดอาคารชอปปิ้งสมัยใหม่

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.13 ทักษะถ่ายภาพ

ภาพที่ 5.18 แสดงภาพทัศนียภาพที่เก็บอุปกรณ์
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 5.19 แสดงภาพทัศนียภาพที่เก็บอุปกรณ์
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 5.20 แสดงภาพทัศนียภาพที่เก็บอุปกรณ์
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 5.21 แสดงภาพทัศนียภาพที่เก็บอุปกรณ์
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

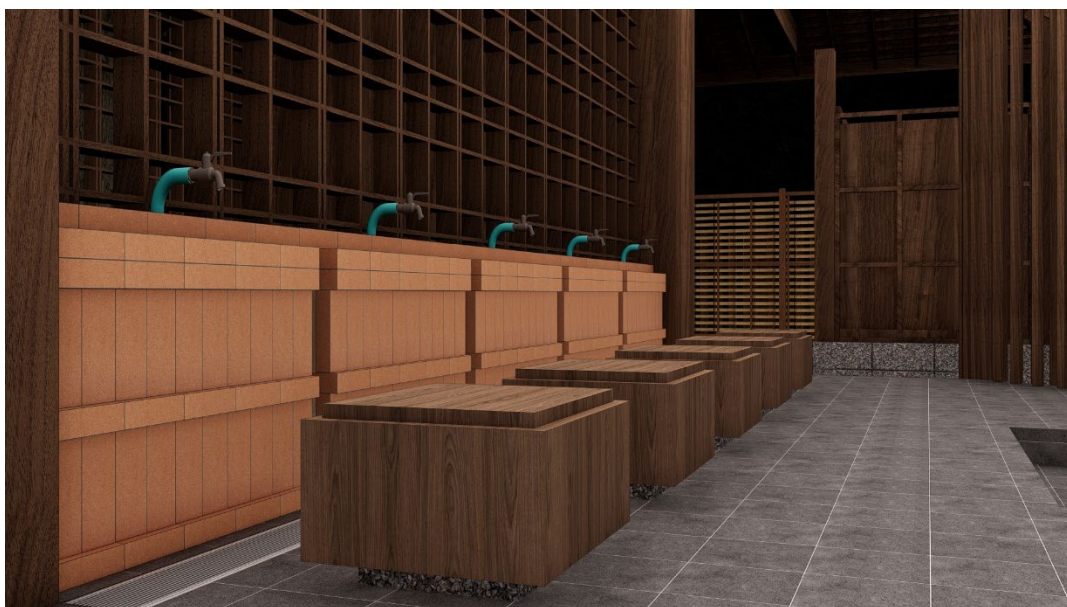
ภาพที่ 5.22 แสดงภาพทัศนียภาพหน้าอาคารเรียน
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 5.23 แสดงภาพทัศนียภาพภายในห้องเรียน
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 5.24 แสดงภาพทัศนียภาพหน้าห้องน้ำ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 5.25 แสดงภาพทัศนียภาพที่อาบน้ำละหมาด
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 5.26 แสดงภาพ QR CODE วีดีโอโครงการ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

บทที่ 6

บทสรุปและเสนอแนะ

โครงการออกแบบมัชยิตไม้เพื่อส่งต่อภูมิปัญญาช่างไม้พื้นถิ่นมลายู บ้านห้วยกระทิง อำเภอกงปิ่น จังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์หลักในการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานองค์ความรู้ด้านช่างไม้ ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชุมชนมลายูในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการนำ “สถาปัตยกรรม” มาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (participation) อันเป็นการเปิดพื้นที่ให้ช่างไม้ท้องถิ่น หรือ “ตู่เก” ได้ทำหน้าที่ถ่ายทอดทักษะ เทคนิค และภูมิปัญญาที่สั่งสมมาจากรุ่นสู่รุ่นสู่เยาวชนและคนรุ่นใหม่อย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการลงมือก่อสร้างจริง โครงการจึงไม่ได้เป็นเพียงการออกแบบอาคารศาสนสถาน แต่เป็นการสร้าง “กระบวนการเรียนรู้” ที่ฝังอยู่ในตัวสถาปัตยกรรม และเชื่อมโยงกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนอย่างลึกซึ้ง

ในด้านแนวคิดการออกแบบ โครงการได้ให้ความสำคัญกับการผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาดั้งเดิมกับการตีความใหม่ในเชิงสถาปัตยกรรมร่วมสมัย โดยอาศัยวัสดุไม้ในท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบหลัก ร่วมกับเทคนิคการก่อสร้างแบบช่างพื้นบ้านที่สะท้อนอัตลักษณ์ของสถาปัตยกรรมมลายู ทั้งในด้านโครงสร้าง รายละเอียดงานช่าง และสัดส่วนของพื้นที่ การจัดวางผังถูกออกแบบให้ตอบสนองต่อการใช้งานทั้งในมิติของศาสนาและชุมชน โดยมีพื้นที่ที่เหมาะสมเป็นแกนกลาง และมีพื้นที่โดยรอบรองรับกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ลานกิจกรรม พื้นที่รวมตัว หรือพื้นที่เรียนรู้ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามโอกาสสำคัญ นอกจากนี้ แนวคิดการก่อสร้างยังเน้นกระบวนการแบบค่อยเป็นค่อยไป (incremental construction) และการเปิดโอกาสให้ผู้คนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมวัสดุไปจนถึงการประกอบโครงสร้าง อันส่งผลให้เกิดความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ (sense of ownership) และความผูกพันระหว่างคนกับสถาปัตยกรรม

จากผลการศึกษาและการออกแบบพบว่า การใช้สถาปัตยกรรมเป็นกลไกในการถ่ายทอดองค์ความรู้สามารถสร้างความต่อเนื่องในการสืบสานภูมิปัญญาช่างไม้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการอนุรักษ์รูปแบบเดิม แต่เป็นการต่อยอดและปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของยุคสมัย โครงการนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของสถาปัตยกรรมในฐานะ “พื้นที่ของการเรียนรู้และการเปลี่ยนผ่านทางวัฒนธรรม”

ที่สามารถเชื่อมโยงอดีต ปัจจุบัน และอนาคตเข้าด้วยกันได้อย่างมีพลวัต และยังสามารถเป็นต้นแบบในการพัฒนาโครงการลักษณะเดียวกันในชุมชนอื่น ๆ ที่มีบริบททางวัฒนธรรมใกล้เคียง โดยอาศัยพลังของชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสู่ความยั่งยืน ทั้งในมิติทางสังคม วัฒนธรรม และสถาปัตยกรรมต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับโครงการนี้ คือควรมีการศึกษารูปแบบโครงสร้างให้มีความแปลกใหม่และแตกต่างมากยิ่งขึ้น โดยยังคงรักษาแนวคิดและวิธีการก่อสร้างแบบดั้งเดิมไว้ เพื่อให้เกิดการผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมร่วมสมัยอย่างเหมาะสม อันจะช่วยให้สถาปัตยกรรมมีทั้งคุณค่าทางวัฒนธรรมและสามารถตอบสนองต่อการใช้งานในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ควรศึกษาชนิดของไม้เพิ่มเติม เพื่อเพิ่มความหลากหลายในการเลือกใช้วัสดุให้เหมาะสมกับหน้าที่ขององค์ประกอบแต่ละส่วน เช่น งานโครงสร้าง งานพื้น หรือผนัง รวมถึงการพิจารณาคุณสมบัติด้านความแข็งแรง ความทนทานต่อสภาพอากาศ และอายุการใช้งาน เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในระยะยาว

อีกทั้งควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคนิคการก่อสร้างให้สามารถถ่ายถอดได้ง่าย เช่น การจัดทำคู่มือหรือระบบรหัสชิ้นส่วน (modular system) เพื่อให้คนในชุมชนและคนรุ่นใหม่สามารถเรียนรู้และนำไปปฏิบัติได้จริง พร้อมทั้งส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอน เพื่อให้โครงการไม่เพียงเป็นสถาปัตยกรรม แต่ยังเป็นพื้นที่เรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญาช่างไม้ได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

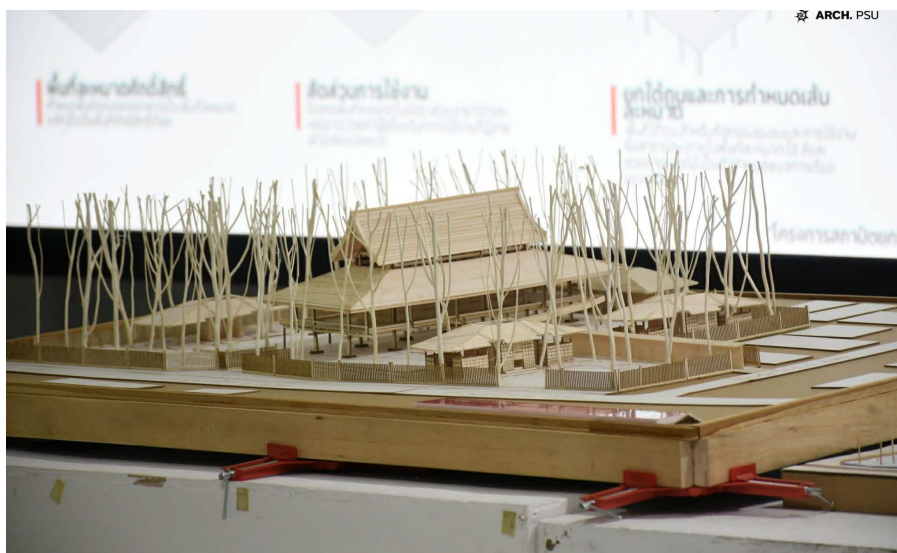
ในด้านการออกแบบพื้นที่ ควรให้ความสำคัญกับการจัดวางพื้นที่ที่เหมาะสมกับรูปแบบการใช้งานและสอดคล้องกับหลักศาสนา ทั้งในเรื่องทิศทาง ความต่อเนื่องของพื้นที่ และความสามารถในการรองรับผู้ใช้งานในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน พร้อมทั้งควรออกแบบพื้นที่และการใช้แสงธรรมชาติให้เกิดบรรยากาศที่เปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาเหมาะสม เพื่อสร้างประสบการณ์ทางจิตวิญญาณที่ลึกซึ้ง โดยเฉพาะการออกแบบช่องแสงที่สามารถควบคุมทิศทางและความนุ่มนวลของแสงให้เกิดความรู้สึกสงบ น้อมนำจิตใจให้เกิดสมาธิ และเชื่อมโยงผู้ใช้งานเข้ากับความศรัทธาในพระเจ้าได้อย่างมีความหมาย

บรรณานุกรม

- “มัสยิดตะโลมะนาอะ” 2568 สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2568
<https://th.wikipedia.org/wiki/มัสยิดตะโลมะนาอะ>
- “สำรวจประวัติศาสตร์ 3 มัสยิดเก่าแก่” 2022 สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน 2568
<https://themomentum.co/feature-mosque/>
- “วัฒนธรรม ปัตตานี” 2020 สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2568
<https://readthecloud.co/pattani-creative-economy-storytelling/>
- “มัสยิด” 2567 สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2568
<https://th.wikipedia.org/wiki/มัสยิด>
- “ตาดึกา” 2562 สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2568
https://www.matichon.co.th/bullet-news-today/news_1302032
- “ศาลเจ้าอิเสะ ศาลเจ้าในปากกลางเมืองขนาดยักษ์” 2562 สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2568
<https://readthecloud.co/ise-grand-shrine/>
- “ยางนา สตูดิโอ” 2562 สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2568
<https://readthecloud.co/yangnarstudio/>
- “anupama kundoo” 2562 สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2568
https://en.wikipedia.org/wiki/Anupama_Kundoo
- “kere architecture” 2562 สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2568
<https://www.kerearchitecture.com/>
- “whbc architects” 2562 สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2568
<https://www.archdaily.com/office/whbc-architects>
- “มัสยิดอาโห” 2562 สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2568
<https://pattaniheritagecity.psu.ac.th/pattanistory>
- “Khao Yai Private Meditation Centre ” 2562 สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2568
<https://art4d.com/2023/08/khao-yai-private-meditation->
- “วัดตันเกว้ง” 2562 สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2568
<https://th.wikipedia.org/wiki/วัดตันเกว้ง>

ภาคผนวก

ภาพหุ่นจำลอง สถาปัตยกรรมทำมือ : โครงการออกแบบมัสยิดไม้เพื่อส่งต่อภูมิปัญญาช่างไม้พื้นถิ่นสู่คนรุ่นใหม่ บ้านห้วยกระทิง อำเภอกงป๋าย จังหวัดยะลา

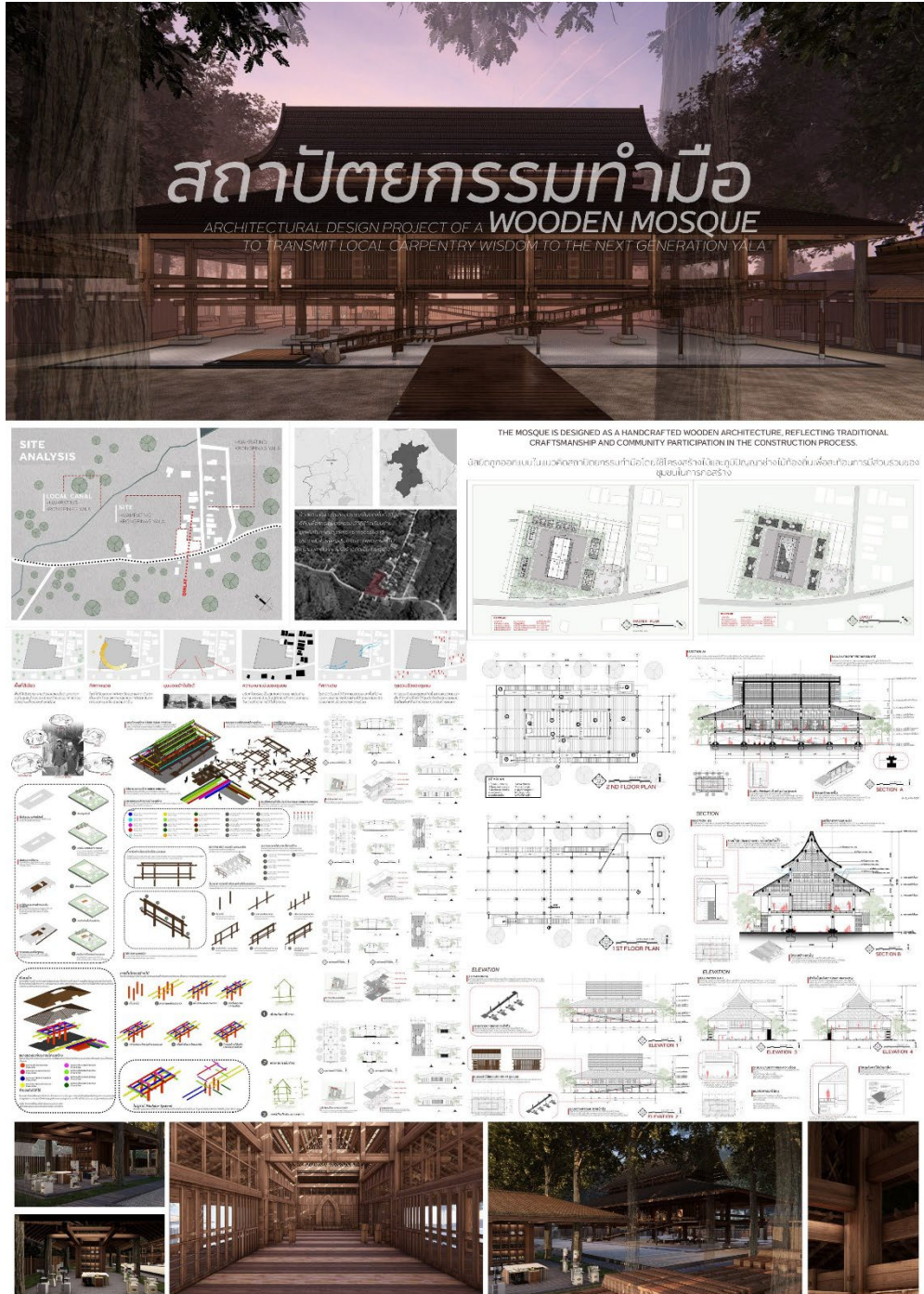

ภาพแสดงภาพหุ่นจำลองโครงการ 1

ภาพแสดงภาพหุ่นจำลองโครงการ 1

ภาพรวมโครงการสถาปัตยกรรมทำมือ : โครงการออกแบบมัสยิดไม้เพื่อส่งต่อภูมิปัญญาช่างไม้พื้นถิ่นสู่คนรุ่นใหม่ บ้านห้วยกระทิง อำเภอกรงปินัง จังหวัดยะลา

แสดงภาพรวมโครงการ (แนวตั้ง)

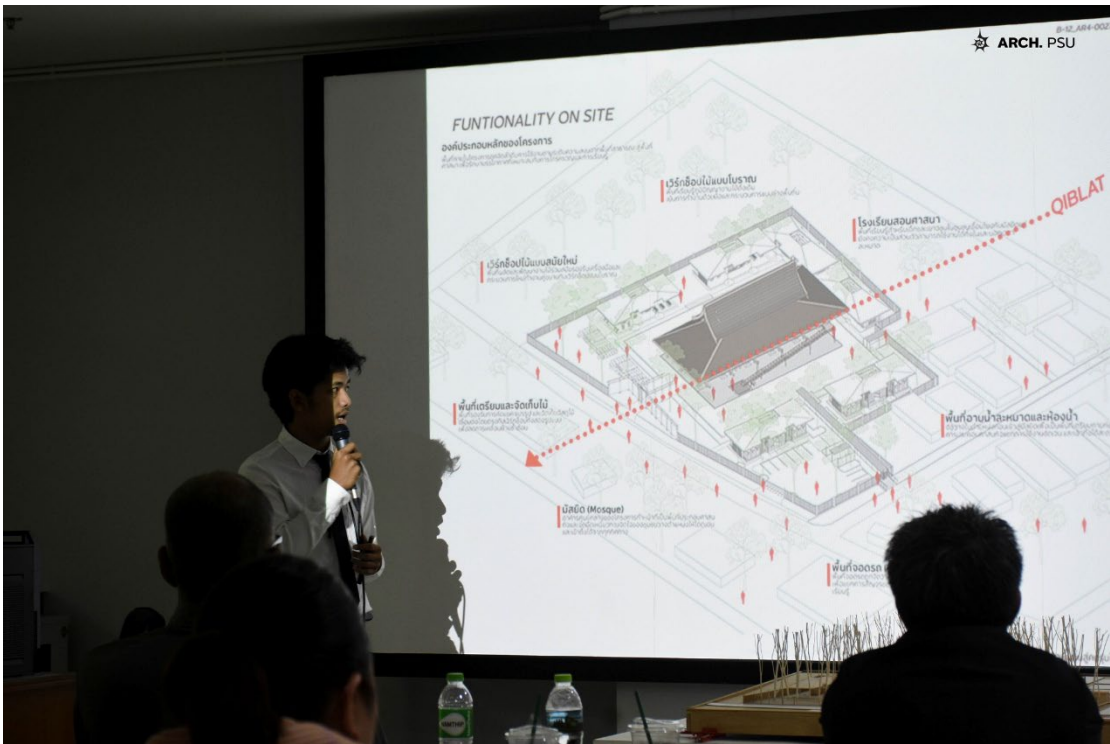
ภาพรวมโครงการ สถาปัตยกรรมทำมือ : โครงการออกแบบมัสยิดไม้เพื่อส่งต่อภูมิปัญญาช่างไม้
พื้นถิ่นสู่คนรุ่นใหม่ บ้านห้วยกระทิง อำเภอกงป๋าย จังหวัดยะลา

แสดงภาพรวมโครงการ (แนวนอน)

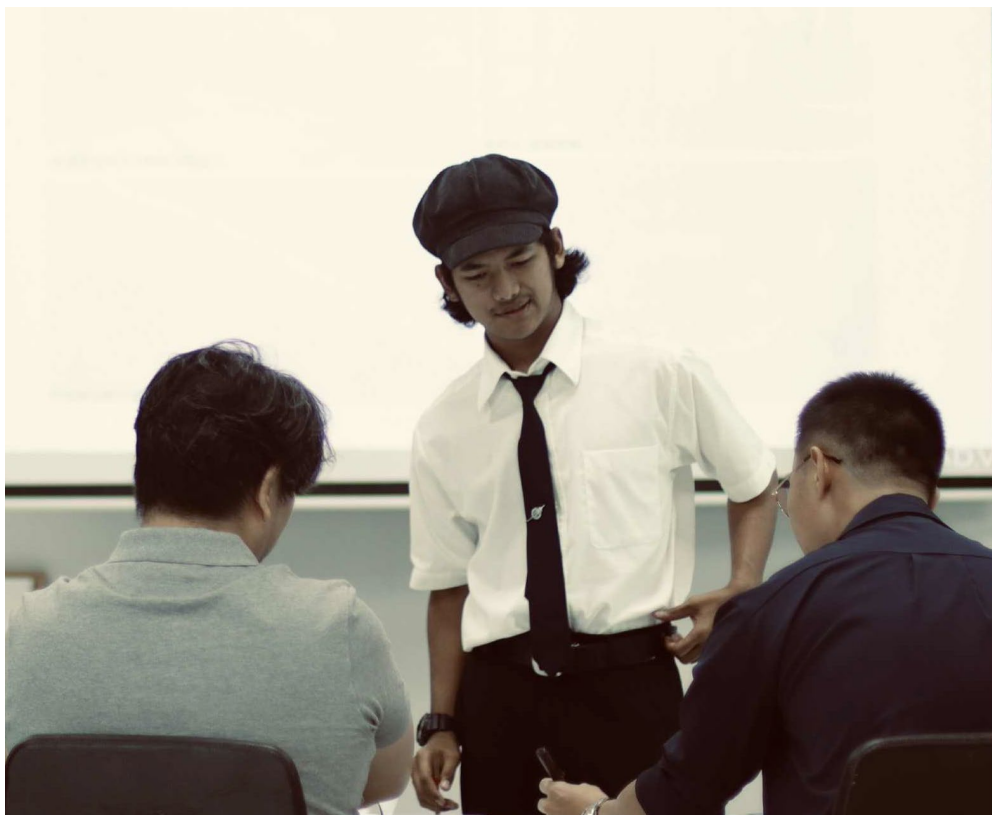

แสดงภาพบรรยากาศการนำเสนอโครงการ

แสดงภาพบรรยากาศการนำเสนอโครงการ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายอาฟัก แเฮะ	
รหัสประจำตัวนักศึกษา	6450210027	
วุฒิการศึกษา		
วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
มัธยมศึกษาตอนต้น	โรงเรียนอัลกุรอานและภาษากาลามุลเลาะ	2557
มัธยมศึกษาตอนปลาย	โรงเรียนอัลกุรอานและภาษากาลามุลเลาะ	2560
ปริญญาตรี	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	2568
	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง	